LUCEAFĂRUL

LUCIA DEMETRIUS

Ultima Taubei

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

COLECȚIA LUCEAFĂRUL

LUCIA DEMETRIUS

ULTIMA TAUBER

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

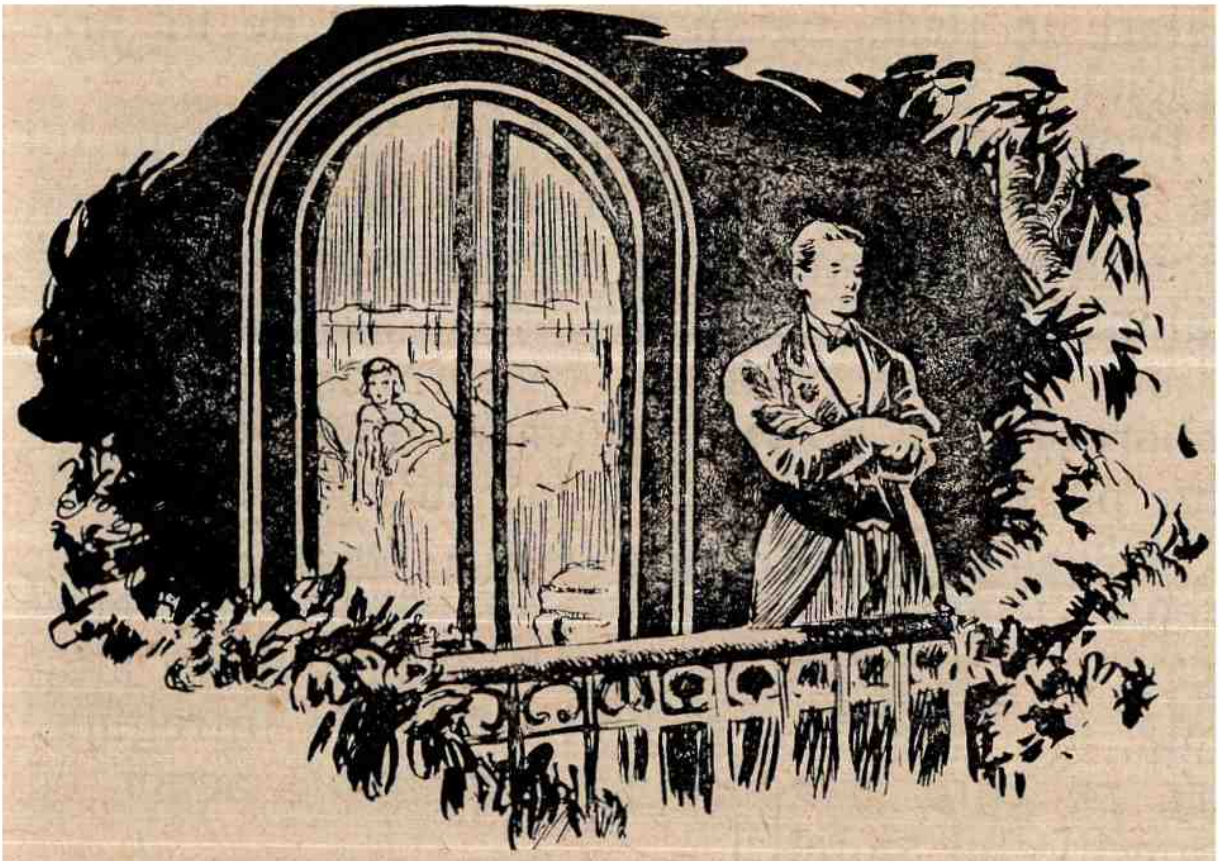

Cînd Egon Tauber isprăvise medicina la Viena și se întorsese în țară, taică-său, profesorul Wilhelm Tauber, nu mai avea absolut nici o rezervă. Toate economiile lui, un sfert din salariul fiecărei luni pus la o parte de nevastă, luaseră an după an calea Vienei, pentru ca băiatul să-și poată încheia studiile liniștit, să nu se simtă strîmtorat alături de alți tineri care-și puteau îngădui să schimbe de trei ori pe săptămînă gulerele și manșetele tari, să nu simtă că banii dați la spălătorie îi stînjenesc mesele la restaurantul studențesc, să poată chefui cîteodată cu colegii (rar, se înțelege, și cu măsură) și, dacă are o drăguță, să-i poată dărui la săr-

bători un fleac, ca să nu fie socotit de tot provincial și venit dintr-o casă proastă.

Profesorul își aducea aminte bine de anii lui de studenție, de duelurile care din păcate nu mai înfrumusețau acum cu un praf de eroism galant viața studenților, de nevoile lui de atunci, și dacă taică-său, ceasornicar mic (dar coborîtor din breasla giuvaergiilor), îl putuse ține pe el trei ani la Viena, cu atît mai mult el însuși, profesor, se cuvenea să-și poată întreține feciorul. În mintea lui toate se petreceau încă și acum ca în Heidelbergul de altădată, pe care nici el nu-l trăise în întregime, dar pe care începuse să-l confunde acum cu propriile lui amintiri.

Cînd Egon se întoarse în casa părintească, și casa și orașul i se părură grozav de mici, de lipite pămîntului parcă, și-l speriase liniștea tîrgului și a căminului în care se născuse. Pînă și cetatea care prelungea și înălța orașul spre cer în fața copilăriei și adolescenței lui, cu străduțele ei șerpuite pe deal, cu bisericile și turnurile ei, cetatea înconjurată cu ziduri, pe care odinioară o vedea ca pe o arătare de basm, i se păru acum scundă ca o căciulă așezată pe pămînt, pe care se urcaseră furnicile. În fundul privirilor lui albastre, catifelate, a ochilor lui mari ca două pansele întunecate, rămăseseră imaginile mărețe ale palatelor vieneze, silueta zveltă a Schönbrunului, umbra monumentelor, îmbulzeala bulevardelor.

Aici, la șapte, la opt seara, murea și bruma de zgomot care însufleţise puţin, peste zi, străduţele înguste, atît de înguste încît abia la amiază mijlocul lor primea o rază de soare, iar pe străzile mai largi, mai noi, mărginite de copaci, tăiate între vilele bogate din grădinile bogătașilor, tăcerea era parcă și mai profundă, ca să nu tulbure tihna proprietarilor.

În oraș erau numai patru trăsuri : a prefectului, a primarului, a familiei Hugo Walter, care ţinea bine minte că descinde din Walterii care fuseseră din tată în fiu căpeteniile breslei croitorilor, și a marelui fabricant Richter, cel care, în lipsa lui, deschisese marele magazin universal din piaţă și care știa, cum știa tot orașul, că strămunii lui, meșteri în breasla funarilor, apăraseră în toate luptele cetăţii turnul funarilor.

Carele cu fîn, venite din satele înconjurătoare, treceau și acum pe strada principală ; carele cu zarzavat, cu lemne, cu păsări, stăteau și acum joia în piaţa din mijlocul tîrgului, nestingherite, după ce-și plătiseră vama la podul de lemn dacă erau ţărănești, după ce nu plătiseră nimic dacă erau grofești. Seara, după plecarea lor, gospodinele grăbite ieșeau cu mătura și fărașul, din casele din centru chiar, și adunau murdăria lăsată de vite pentru grădinile lor de zarzavat din fundul gangurilor lungi și pentru păsările pe care le creșteau. Vérész, birjarul, avea tot cele cinci cupeuri pe care le închiriau bogătanii orașului la nunţi, la botezuri și la petreceri, și,

în vremea liberă, mult mai lungă decît cea în care își îmbrăca surtucul birjăresc, făcea tot negustorie cu lemne. Ceilalți oameni avuți ai orașului nu-și cumpăraseră nimic și nu vînduseră mai nimic din ce aveau. Din cînd în cînd se mai deschidea cîte o fabrică mică, de nasturi, de postav, de porțelan, care încet, pe nesimțite, creștea. Toți oamenii cu dare de mînă adunau ca să deschidă ateliere mari, fabrici la început modeste, și nici o casă nouă nu se mai ridicase pe dealul cu vile, care înfloriseră atît de frumos la sfîrșitul veacului trecut.

În casa părintească, în care Egon cunoscuse totdeauna cumpătare, modestie, acum părea că miroase a sărăcie. Hainele profesorului erau foarte bine, foarte amănunțit cîrpite, cămășile lui purtau petice mari în părțile ascunse sub surtuc și pe masă erau la toate prînzurile și cinele cartofi fierți, găluști de cartofi și supă de cartofi.

Maică-sa, cu ochelarii pe nas, cu șorțuri decolorate, în papuci făcuți de ea, cîrpea în fiecare seară și-l mustra blajin pe bătrîn că rupe ciorapii cu dinții parcă.

Egon știuse că părinții lui se restrîng ca să-l țină pe el la studii, dar își închipuise totdeauna că economiile lor, după douăzeci de ani de căsnicie și trai smerit, sînt mai mari și că unchiul Peter, fratele tatii, îi ajută mai mult pentru învățătura lui la Viena. Unchiul Peter urmase tradiția păstrată din tată în fiu în familia părintelui lui și avea un mare atelier și un mare ma-

gazin de ceasornice. In atelier făcea reparații, dar în magazin avea ceasornicele mai scumpe aduse din străinătate, avea bijuterii și obiecte de anticărie și deși tîrgul era mic, unchiul Peter, singurul bijutier al lui, făcea afaceri frumoase, mari, și alimenta cu ceasornice și giuvaeruri și alte orașe din împrejurimi. Pesemne însă că dărnicia lui fusese măsurată cu fiul lui Wilhelm. Acum Egon avea remușcări pentru toate ceasurile în care își mustrase în gînd pe părinții lui că îl lasă de-a rîndul să jinduiască la veșmintele scumpe ale colegilor lui bogați; avea remușcări pentru toată berea băută duminica la Prater cu prietenii, chiar pentru medalionul mic, de argint, cu trei peruzele, atîrnat pe o panglică de catifea, pe care îl pusese la gîtul lui Mitzi la plecare, cînd ea plîngea cu hohote, îl punea să jure că are să se întoarcă și că pînă atunci are să-i scrie regulat.

Spatele profesorului i se părea acum mult mai adus decît se cuvenea la cei cincizeci și cinci de ani ai lui, ochii maică-sii prea slabi pentru multul cîrpit și multele socoteli pe care le făcea seara, și toate astea îi păreau vina lui. Îl aștepta o răspundere mare, le era dator, nu se cuvenea să-i dezamăgească.

Taică-său socotea că primul lucru pe care-l avea de făcut Egon era să se însoare, pentru că un doctor sărac nu putea face nici o treabă în tîrgul ăsta. La un doctor sărac aveau să vină săracii. La un doctor bogat, negustorii, fabri-

canţii, moşierii din împrejurimi, care aveau să-l îmbogăţească şi mai mult.

Egon ştia că bătrînul are dreptate. De altfel, profesorul îi alesese o nevastă de cînd era încă la Viena. Lui Egon nu-i rămînea decît s-o ceară, şi cum era înalt, frumos, învăţat, fiu de cărturar, nimeni din familia Tauber cea săracă nu se îndoia că Herminne Sommer, fiica unui fost arendaş pe moşia grofilor de la Sombatfalva, n-are să vrea să-l ia. Sommer, cu care profesorul se întîlnise de cîteva ori în casa lui Peter Tauber, fratele lui, la care Somer intra oricînd pentru că îi slujea de intermediar în unele afaceri, îi vorbise cu mare respect despre Egon care învăţa atîta carte şi despre fiica lui, Minna, căreia îi dăduse o educaţie aleasă. Păcat că fiul lui, Oskar, nu avea gust pentru învăţătură ; ei se mărginise să intre în afaceri, ca taică-său. Lucra acum pe undeva, pe la Cluj.

Doctorul Egon Tauber, fără să crîcnească nici măcar înăuntrul lui, îmbrăcase haina neagră ca să se ducă la o mică petrecere dată de Peter Tauber, unde avea s-o cunoască pe Minna, şi se purtase ca un tînăr încîntător, amabil, cult şi galant, atît cît îi îngăduise greutatea titlului său de medic şi vechimea familiei lui.

Lucrurile merseseră mai repede decît era obiceiul în tîrg. Egon nu-i făcuse curte mai întîi Herminnei, nu-i culesese flori în lungi plimbări cu alţi tineri pe colinele din jurul oraşului şi nu-i spusese în etape, aşa cum ar fi dorit ea, că se simte din ce în ce mai legat de făptura ei

delicată. Doctorul n-avea vreme, lui i se părea că un lucru hotărît de mult ca această căsătorie, acceptat dintru început de el și dorit de mult de Minna, nu merita osteneala unei prefăcătorii care lui îi repugna, și o dată ce știa că trebuie s-o ceară, că ea îl va primi, că va lua o dată cu ea o zestre care îi va îngădui să-și deschidă un cabinet cum nu mai era altul în oraș, nu pricepea de ce trebuie să mai întîrzie.

De altfel, Minna, așa cum o văzuse la acea petrecere, nu-i displăcuse. Era mică, blondă, grăsuță, avea ochii albaștri ca două floricele de cîmp puțin decolorate de soare, vorbea puțin, zîmbea mult, și cînd cineva se așezase la pian și ea cîntase din gură, Egon fusese fermecat. Avea un glas puternic, clar, un glas care nu părea că purcede din făptura ei mică și rotundă, un glas ca o apă mare, năvalnică, limpede pînă în fund. Egon se gîndise în clipa aceea că o femeie cu asemenea glas, cu o asemenea știință a cîntecului, trebuie să aibă calități sufletești profunde, o mare personalitate poate, și că această căsnicie pe care o accepta fără să clipească, ca pe una dintre datoriile cele mai sfinte ale unui fiu, avea să-i aducă poate liniște, fericire. Dacă nevasta lui era delicată și înțeleaptă, așa cum părea după zîmbet, după sfiala ei măsurată, după glasul acela îngeresc, avea și el să fie pentru ea un bărbat desăvîrșit, fără prea multă greutate. Se întrebase cu oarecare scrupul, nu dacă el va fi fericit cînd se dusese s-o cunoască pe

Minna, pentru că acest lucru nu putea sta în balanța datoriilor acumulate de el față de părinți, ci dacă va putea fi un soț mulțumitor pentru fata pe care n-o văzuse încă. Acum i se părea că da, și voia s-o ceară cu inima liniștită.

Înainte de a porni la această vizită plină de răspundere și gravitate, profesorul Wilhelm Tauber îl chemase pe fiul său în odaia care îi slujea de birou și salon, și acolo, așezat într-un jilț de catifea cam roasă, în umbra draperiilor de catifea roase și decolorate și ele, lîngă hîrdaiele cu palmieri artificiali, îl invitase pe Egon să ia loc pe un scaun în fața lui și-i vorbise stăpînit, serios :

— Fiule, ai văzut fata despre care ți-am vorbit și spre care se îndreaptă toate nădejdile noastre. Ești acum un om cult, un medic, ai fost totdeauna înțelept și cuminte, ai privit viața cu seriozitate chiar de cînd erai un copil, îți cer acum să te gîndești bine înainte de a-mi răspunde. Crezi că e o fată potrivită pentru tine ? Că veți fi fericiți ? O căsătorie se încheie o dată în viață și nu se mai desface niciodată. Nevasta ta rămîne a ta, așa cum nu-ți poți schimba părinții pe care ți i-a dat dumnezeu.

Egon tăcu o clipă pentru că așa i se ceruse, se uită la mîna profesorului, care tremura pe ochelari, la ghetele lui cu șireturi, cam mari la bot, la barba lui mare, cărunță, care parcă tremura și ea ușor pe piept, își mută privirea clară în ochii lui, și rosti fără greutate hotărîrea pe care o luase din primul ceas.

— Da, tată, știu tot ce comportă ca răspundere o căsătorie. Vreau s-o iau pe domnișoara Sommer și te asigur că (vru să spună: „nu-mi displace", dar rosti fără șovăire), că o apreciez și voi fi mulțumit cu ea, că ea va fi fericită cu mine.

— Eu și mama ta ne-am înțeles totdeauna bine. Tu, fiul meu unic, cunoști armonia din casa noastră.

Fiul privi iar limpede în ochii tatălui:

— Îți făgăduiesc, tată, să-ți urmez pilda!

Tatăl își puse mîna pe capul fiului și convorbirea luă sfîrșit.

A doua zi cei doi Tauber se îndreptară în haine negre spre casa Sommer, la braț, Egon trudindu-se să acopere cu cotul mîneca niței roasă a tatălui său. Doctorul își formulă solemn cererea, ascultă fără să clipească predica bătrînului Sommer, se înclină sub binecuvîntarea lui părintească și îndreptă spre logodnică cel mai strălucitor, cel mai luminos zîmbet al lui. Se hotărî ca în primele timpuri după căsătorie. tînăra pereche să locuiască la familia Sommer, la etajul care se libera anume pentru ea.

Egon plănuia să ridice din primul an, din primele luni, o vilă cu banii Minnei în livada uriașă, moștenită de ea. Sommer se temea puțin, dar gravitatea, siguranța, liniștea hotărîtă a viitorului lui ginere îi impunea. Egon visa, fără să spună nimănui, să-și mobileze casa cu mobile somptuoase și grele, așa cum văzuse la profesorul lui de la Viena, să le aducă de la Viena

chiar, să iasă cît mai curînd din odăile îmbîcsite de covoare, perne, şerveţele, tablouri brodate de Minna şi bibelouri ieftine, ale lui Sommer.

Nunta fu bogată, cu invitaţi mulţi, de toate categoriile, prieteni de-ai unchiului Peter, de-ai profesorului Wilhelm Tauber şi de-ai familiei Sommer, care nu se potriveau între ei. Cum se întoarseră de la catedrala din deal, acasă, grupurile se separară cu fereala pe care o aveau şi în oraş castele între ele. Nu fu veselie, nu fu chef. Mirele era grav, solemn, zîmbea scurt, ca din datorie, prietenilor miresei şi păstră tot timpul mesei o atitudine de ceremonie, de parcă şi aici s-ar fi aflat în faţa altarului, în sunetele orgii. Nu voia să-şi creeze prieteni personali care să-i devină pe urmă pacienţi gratuiţi şi nici să facă legături la întîmplare.

Oaspeţii plecară degrabă acasă, dar mirii se suiră în odăile lor şi mai curînd. Egon ieşi o clipă în balconul care dădea în grădină, ca să-şi lase mireasa să se dezbrace fără sfială, şi atunci, acolo, fu singura clipă cînd se gîndi la Mitzi, căreia nu-i scrisese niciodată, ale cărei scrisori i le oprise maică-sa, şi de care n-avusese vreme să-şi aducă aminte. Numai atunci, pe balcon, aprinse una din rarele ţigări pe care le fuma cînd era tulburat şi revăzu în minte ochii negri, sclipitori, ai iubitei lui de la Viena, părul blond închis, buclat, care cădea în ochii modistei, vioiciunea trupului ei subţire, năltuţ. În auz i se năzăriră hohotele ei de rîs

amestecate cu sfîrîitul cartofilor din tigaie cînd venea să facă gospodărie în odăiţa lui, sîmbăta după-masă cînd îi dădea el voie, ciripitul ei fără rost, zgomotul tocurilor pantofilor ei mici pe scîndura fără covor, zornăitul multelor ei mărgele cînd se apleca peste ligheanul în care îi spăla ciorapii, şi lacrămile ei de la despărţire, şi căldura braţelor ei.

Apoi azvîrli ţigara, se uită lung în iarbă cum se stingea cărbunele, se scutură de răcoarea nopţii şi intră în odaia cu mobile multe, cu tablouri cu maci şi albăstrele, brodate de fata care îl aştepta cu faţa cufundată în pernă, niţel ruşinată şi niţel dezamăgită că mirele ei nu se grăbise să vină.

A doua zi de dimineaţă Egon se deşteptă cel dintîi, se uită o clipă la femeia albă, plină, care dormea alături de el. Se visase la Viena, dînd un examen greu şi parcă în acelaşi timp supraveghind o clădire mare, şi trebui să se dezmeticească ca să-şi aducă aminte cine era femeia, ce căuta lîngă el, seara trecută a nunţii, în care în camerele de jos fusese un aer atît de neprielnic, cu fum mult, miros de mîncare, de parfumuri felurite şi de băutură.

Nu ştia dacă trebuie să se scoale sau s-o aştepte şi pe ea. Dacă se scula singur, ce avea să facă în casa asta străină? Din fericire, Minna deschise ochii, îi zîmbi, plecă puţin pleoapele ca şi cum s-ar fi ruşinat, apoi îi întoarse obrazul s-o sărute.

Pe urmă Minna începu, ca orice gospodină,

să scuture cu energie pernele pe marginea ferestrei, să șteargă praful de pe mobile, să se agite prin odaie, importantă, mahmură aproape.

O fetiță cu fața rotundă și mirată, cu un zîmbet întins pînă la urechi, cu codițele lăsate pe spate și împletite cu panglici colorate, cu fustă roșie înfoiată, intră cu cafeaua cu lapte în odaie și făcu frumos un *kniks*.

— Domnișoară, după ce beți...

— Doamnă doctor! o întrerupse Minna, și glasul ei nu suna a glumă.

După cafea, Egon ieși în oraș să-și cumpere ziarele.

În zilele care urmară începu pentru Egon o perioadă de activitate febrilă. Se ocupă, împreună cu arhitectul, de construcția vilei lui. Era primăvară și el o voia gata pînă în toamnă. Cum știa precis ce voia, cum fiecare amănunt era parcă desenat de mult în mintea lui, casa creștea solidă și grațioasă. Doctorul comandă la Viena mobile schițate de el, pentru birou, pentru cabinet, pentru salon, dormitor și sufragerie. Nu prevăzu nici în clădire, nici în mobilier, odaia copiilor care aveau să vină, și Minna se rușină să-i aducă aminte. Egon se vedea proiectat pe viitor numai pe sine, și ca o umbră a lui, în salon, în dormitor, în sufragerie, locurile unde era potrivită și avea acces, pe Minna cu cîteva lucruri specifice ocupațiilor ei: un coș de lucru cum văzuse unul la nevasta profesorului lui, o masă de toaletă grațioasă și

cochetă, o bucătărie din care n-avea să lipsească nimic.

În octombrie casa fu gata. Era o vilă cu două caturi, vopsită în roz, cu terase largi la etaj, în mijlocul grădinii din care parcă nu fusese tăiat nici un copac și în care un grădinar priceput croise poteci șerpuite, mărginite cu trandafiri sădiți în toamnă.

Către iarnă, doctorul începu să-și primească mobilele. Veneau închise în lăzi mari care uluiau tîrgul. Nimeni nu cuteza să spună că averea lui Sommer nu fusese bine plasată. Acum mai rămînea să se vadă și ce fel de medic era Egon Tauber. Doctorul Tauber puse pe poartă o tăbliță neagră cu litere de aur, și-și aștepta pacienții. Trei zile după ce cabinetul fusese deschis și tăbliţa afișată, își făcu apariția o doamnă tînără, soția primului procuror de la tribunal, care fusese pe vremuri prietenă cu Minna și care ardea de curiozitate să știe dacă nevasta doctorului era mai bine aranjată decît ea.

Tauberii nu făcuseră încă nici o primire și tîrgul fierbea. Doamna procuror suferea de o boală pe care ceilalți medici, nici cei de la Cluj chiar, nu i-o dibuiseră.

Doctorul Tauber îi puse un diagnostic după o cercetare amănunțită, începu pe loc un tratament, și chiar de a doua zi nevasta procurorului spuse tuturor că se simțea mai bine și că doctorul Tauber era extraordinar.

Calea către el fusese deschisă.

La început lumea cu bani a tîrgului veni ca nevasta procurorului, din curiozitate, să vadă

instalația medicală minunată a doctorului, luxul sobru din vila roz, parcul cu brazi și bănci de piatră. Apoi veni pentru că se crease o modă să vii la doctorul Tauber : era scump, nu-și putea permite oricine să-și caute bolile la el.

Adevărul era că Egon Tauber era un medic bun. Vindecase un caz, două, trei, din cele grave, cu care medicii orașului își bătuseră capul cîtăva vreme, și faima sa crescuse ca aluatul, mai repede și mai bine decît ar fi crescut faima unui medic modest, cu prețuri mici.

Apoi începu să opereze în spitalul orașului pacienții lui particulari. Avea o mînă fermecată, avea noroc, înregistra succes după succes.

Sommer triumfa, bătrînul Tauber își mai îndreptase puțin spinarea îndoită de griji și bătrîneți. Se temuse la început grozav cînd își văzuse feciorul băgîndu-și mîinile pînă în coate în zestrea nevestei, se temuse de rușinea pe care ar fi atras-o asupra familiei Tauber neizbînda doctorului, se temuse de gurile din tîrg care îl bîrfeau cu jumătate de glas pe Egon că risipea banii adunați de Sommer. Nimeni în familia Tauber nu profitase așa, în văzul lumii, fără măsură, de averea altuia, fie ea și luată de zestre. Feciorul lui însă începuse să-l intimideze și pe el, și tăcuse, cu frica în sîn, cu ochii plecați în fața cunoștințelor. Acum putea să ridice fruntea și să privească oamenii în față, cu mîndrie.

Egon se dovedea un fiu bun. De cînd începuse să cîștige el însuși cu medicina, și nu

înainte, le vărsa părinților lui o pensie care creștea, pe măsură ce clientela i se mărea.

Raporturile dintre soți însă erau ciudate. Medicul era corect cu nevasta lui. Minna încercase la început să se răsfețe, să se vrea dezmierdată, dar bărbatul răspundea distrat, cu economie, la răsfățul ei, ocupat și grăbit cum era. Se părea că tandrețea e un lucru cu desăvîrșire străin de firea lui.

Făceau vizitele de rigoare împreună, străbătînd orașul la braț, serioși și demni, se duceau duminică la masă cînd la unii din părinți, cînd la ceilalți sau îi pofteau la masa lor. Egon era totdeauna cordial cu nevasta, ea era mai bine îmbrăcată decît fusese la bogatul ei tată, dar cînd erau singuri acasă, dacă nu vorbeau despre gospodăria lor și despre ce le mai lipsea, nu mai aveau ce-și spune. Doctorul se ducea în biroul lui unde citea ultimele cărți de medicină venite din străinătate și Minna se plictisea în salonul frumos, în care pe perete era un singur tablou mare, de un pictor la modă, cumpărat de la Budapesta printr-un fost coleg al doctorului, stabilit acolo.

Adevărul era că Minna n-avea nici gînduri, nici preocupări, nici curiozități. Nu-i plăcea să citească, n-o interesau succesele bărbatului ei decît în măsura în care gloria se răsfrîngea asupra menajului lor. De cîte ori încercase să-i vorbească despre operații, boli, oameni, suferințe, vindecări, se scuturase de neplăcere, de groază și dezgust:

— Să vii acasă cu asemenea poveşti! Ce idee!

— Dar e foarte interesant, Minna! stăruise el. Un asemenea ulcer se găseşte foarte rar. Operaţia era atît de dificilă încît a durat o oră şi bolnavul a stat sub anestezie...

— Şi curgea sînge? se înfiora Minna.

— Vasele erau prinse, dar avusese o hemoragie internă. Cum inima era slabă, am trecut prin clipe grele...

— Taci, taci! ţipa Minna. Ce idee! Te rog să nu-mi mai povesteşti decît lucruri frumoase. Stai că voiam să-ţi spun să-mi comanzi o poliţă de bucătărie pentru vase ca la doamna Glück, atît de lată!

Alteori doctorul se avînta în planuri, visător, zîmbitor:

— Să căutăm un pietrar bun care să ne cioplească un faun mic pentru parc. Am văzut o dată un faun admirabil la muzeul din Viena, era adus din Grecia. Să ne facă un faun tînăr, din piatră albă, în mijlocul peluzei de lîngă bolta pe care are să se ridice tecoma.

Minna se frămînta puţin, neliniştită, privindu-l tandru cu ochii ei ca nişte flori puţin pălite:

— Nu s-au făcut destule cheltuieli, Egon? Ce să facem cu un faun în grădină? Sînt destui sfinţi la catedrală.

Doctorul tăcea, îi pierea pofta de a visa cu voce tare. De la o vreme nu mai povestea nimic. Cînd încerca să-i istorisească ea despre o cunoştinţă care îşi cumpărase o rochie, despre

cum se gătea la prietenii ei peștele sau de ce se certase familia Gross cu familia Schwartz, Egon nu părea că ascultă, și chiar lua ziarul. Numai cînd cînta, cînd glasul ei se desfășura limpede, puternic, fierbinte, deasupra frunții lui preocupate, Egon lăsa cartea sau gazeta, asculta cu ochii închiși, cu un fel de nădejde iar înviată, că acest glas pornea dintr-o sensibilitate oarecare, dezvăluia brusc un suflet pătimaș, o viață lăuntrică pe care nu o descoperise încă. Nu știa dacă ar fi avut timp pentru această viață sperată, dacă descoperind-o nu și-ar fi vîndut liniștea, dacă n-ar fi fost o greutate în viața lui care începuse să se desfășoare atît de lin și de simplu. Dar o dorea totuși, așa cum își dorise casa lui frumoasă, tabloul frumos din salon, grădina frumoasă, așa cum dorea cîteodată să înfățișeze înaintea cuiva, cu sinceritatea cu care își vorbea sieși, planurile lui de viitor care încă nu luaseră sfîrșit, amestecate, împletite cu planurile lui medicale, cu curiozitățile lui științifice nepotolite. Dar după ce pianul se închidea, nevasta lui scundă și rotundă îl privea cu aceiași ochi de un albastru lăptos, spălăcit, și dacă nu se îndrepta spre dormitor, începea o conversație sălcie despre legumele care s-au scumpit sau cizmarul care n-a adus pantofii. Egon o urma tăcut în dormitor sau lua o carte și deschidea paginile, la semnul lăsat, cu degetele lui lungi, agere, curate, de chirurg.

Trecură ani. În jurul vilei roz grădina despletea acum sălcii mari peste poteci, trandafirii se urcaseră pe bolți, salcîmii numiți „goldenregen“ ocroteau băncile de piatră, brazii argintii fereau dinspre drum parcul de privirile trecătorilor, după stînjenei înfloreau bujorii, după bujori, micsandrele, apoi gura-leului, crizantemele și brazdele nesfîrșite de tufănele.

Minna se ocupa de grădină conștiincios, metodic, așa cum se ocupa de bucătărie lîngă bucătăreasă și de casă lîngă fetișcana pe care o aduseseră de la țară. Nu vădea pentru nici una dintre ele o dragoste deosebită. Trandafirii agățători și tăițeii erau pentru ea la fel de importanți. Spunea: „Sînt frumoși“ sau: „Sînt buni“, cu același ton egal, măsurat, satisfăcut. Punea flori în glastrele din casă, compoturi la cămară, bani la casa de economie — din ceea ce economisea din gospodărie — blănurile la naftalină și tacîmurile de argint greu pe masă în zilele de sărbătoare, cu chipul unui funcționar de la poștă, care pune ștampila pe plicuri.

Primea de două ori pe lună musafirii ei personali, soțiile oamenilor cu vază din oraș, și le trata cu cafea cu lapte cu frișcă și prăjituri (niciodată destul de dulci cînd era vorba de oaspeții ei) și din cînd în cînd, după dorința lui Egon, dădea mese mari, la care veneau oamenii de frunte ai orașului. Cînd pregătea o asemenea masă, Minna era încruntată cîteva

zile înainte și după ea, pentru că totul trebuia să fie îmbelșugat, vinul mult, scump, de cîteva soiuri, prăjiturile dulci și mîncările grase, cu mirodenii, cu gusturi felurite, precise, așa cum nu făceau acasă la părinții ei ci cum îi spunea Egon că se fac la marile restaurante de la Viena. In acele zile, bucătăreasa care servise înainte la Budapesta punea stăpînire pe bucătărie și Minna îi disputa cu fiecare gest, cu fiecare cuvînt, domnia. La petrecerile astea, Egon era vesel, zîmbitor, cald cu oaspeții lui, și Minna, care căpătase în ultimii ani un chip încruntat, posac, își regăsea zîmbetul de altădată. Atunci și cînta, lucru care nu i se mai întîmpla niciodată cînd erau numai ei doi. Apoi, după plecarea oaspeților, număra îndelung argintăria, inventaria resturile pe care le încuia în cămară, bombănea femeile de serviciu, le întreba ce bacșișuri căpătaseră, gîndindu-se în mintea ei că ea cheltuise și ele cîștigaseră, în vreme ce invitații, în drum spre casele lor, socoteau că familia Tauber e fericită, trăiește în armonie și e păcat numai că n-are copii.

Doctorul, cînd venea acasă de la spital, avea puține lucruri de vorbit cu nevasta. Ea îl primea cu o mutră burzuluită și începea să-l cicălească încet, pe îndelete, stăruitor: „Ai călcat în noroi! Vezi că murdărești covorul! De ce nu mănînci supă de legume? E lucrul cel mai sănătos pentru stomac. Uite, eu am stomacul sănătos pentru că mănînc supă de legume. Ce idee, să nu mănînci supă!“

Doctorul tăcea. Minna se înverșuna:

— Într-o zi ai să te îmbolnăvești. Un unchi al meu a suferit de stomac la patruzeci de ani. Legumele sînt prescrise de orice medic. Mă mir de tine că ești medic și nu te îngrijești singur.

Egon tăcea.

— Am făcut-o eu, nu Bertha asta care pune prea multă sare. Hai, să-ți pun un polonic? Numai unul! Face bine.

Și în sfîrșit, într-o zi, doctorul izbucni:

— Destul, Minna! Ajunge, că mă ridic de la masă!

Tunetul glasului lui înalt, limpede, violența tonului, o încremeni pe Minna. Se sperie, tăcu. Furia asta îi făcu parcă și plăcere într-un fel. Pînă seara tăcu satisfăcută.

Nu-și dădea seama de ce, dar din clipa în care strigase, Egon Tauber, doctorul Tauber, soțul ei, crescu nemăsurat în ochii ei, mai mult decît după toate victoriile lui medicale care cuceriseră orașul.

Nu-și putea aduce aminte și nu făcea o legătură conștientă, dar în subconștientul ei asociația se făcuse. Cînd era copil și locuia cu familia ei la moșia grofului, pe vremea cînd maică-sa trăia încă, se afla o dată în grădină și se uita în curte, unde se adunaseră clăcașii. Ea stătea pe un scaun înalt, în fața unei farfurii de mîncare. Taică-său se învîrtea călare în mijlocul oamenilor desculți care spuneau ceva toți într-un glas, nemulțumiți, și deodată Sommer începuse să răcnească, să răcnească grozav, așa cum nu-l mai auzise niciodată pe el, care vorbea

totdeauna măsurat, să răcnească și să se învîrtească cu calul printre oameni, să-și repeadă biciușca peste capetele lor și să-i îndemne undeva, spre poartă. Ei alergau cu picioarele goale, speriați, pe cînd el își plesnea cizmele lucioase cu biciușca și continua să țipe.

Minna avusese atunci un sentiment amestecat de bucurie că tata e mare, e mai puternic decît toți, decît toți bărbații și femeile care fugeau din calea lui, stă sus pe cal și rage ca un taur, de un fel de teamă, ca și cum și pe ea o putea nimeri biciușca, și la ea putea țipa așa, și de mare mîndrie că e fiica acelui stăpîn spăimîntător. Începuse să plîngă și să rîdă în același timp, pe scaunul ei înalt, murdărindu-se cu linguriţa de pure de cartofi pînă sub ochi, pentru că nu-și nimerea gura.

Apoi, mai tîrziu, cînd Sommer ridicase glasul împotriva ei, simțise aceeași mîndrie, aceeași voluptate senzuală parcă, aceeași admirație și aceeași frică împletită cu plăcere. Tata era tare, era un stăpîn.

Așa îi apăruse în clipa asta și Egon.

A doua zi începu iar să-l cicălească, începu în fiecare zi din nou, și dacă bărbatul ei, preocupat, nu izbucnea, cicăleala ținea o zi, două, la ceasul mesei, la ora somnului, pînă cînd izbutea să provoace o nouă amenințare scurtă, strigată, după care se potolea, mulțumită, chiar o zi întreagă.

Nu regreta că n-are copii. Ar fi fost o osteneală și o cheltuială mai mult. Își cumpăra pentru ea lucrurile cele mai bune, cele mai so-

lide, mînca suplimentar la zece și la cinci după-masă, primea la ziua ei, de la Egon, un dar pe gustul ei : o bucată de catifea, o dantelă de Bruxelles, un evantai de fildeș, și aduna lucrurile vechi, pe care nu le mai purta, într-o ladă din pod, cu grijă, la naftalină.

N-avea nici o prietenă intimă, avea cunoștințe, și era mulțumită cînd le arăta darurile primite, stofele cumpărate, proviziile din cămară, cînd le învăța, doctoral, o rețetă nouă. În zilele ei de primire le povestea cucoanelor adunate la cafea cu lapte despre vindecările minunate obținute de Egon, lucruri pe care le prinsese cu urechea lăutărește, fără să le asculte vreodată atent, și atunci avea un aer de suficiență, de orgoliu, care o făcea să pară și mai grasă decît devenise în ultima vreme. Cucoanele scoteau concluzia că își iubește bărbatul de care e atît de mîndră.

Uneori, duminica, făceau excursii cu prietenii și atunci Minna știa să alcătuiască coșulețe cu mîncare frumos așezată între șervețele albe și brodate, să ia tot ce trebuie la o masă și chiar să admire peisajul în cor cu ceilalți, cu un ton pe care ar fi putut spune : „Mi-am cumpărat pantofi comozi !“

În vremea asta, faima doctorului crescuse. Veneau acum să-l caute bolnavi din alte orașe ale Ardealului, moșieri cu latifundii îndepărtate. Începuse să-i devină incomod să opereze în sala spitalului, cu instrumente vechi, rar primenite. Era momentul să-și clădească sanatoriul lui propriu, așa cum plănuise din primul

ceas, de cînd își luase doctoratul. Profesa în oraș de zece ani numai, avea trezeci și opt de ani și pusese deoparte atît cît să-i îngăduie să-și împlinească visul.

Atunci începu pentru soții Tauber o perioadă chinuită, în care doctorul, pentru prima oară de cînd se însurase, ar fi vrut să asculte și părerea altcuiva, entuziasmul altcuiva, alături de al lui, pentru a porni la drum.

Taică-său era prea bătrîn pentru ca să se poată mărturisi lui. Se ferea de prudența și de temerile bătrîneții. Construcția sanatoriului era un lucru riscat, scump, avea să înghită toată agoniseala doctorului, și Egon ceru pentru întîia oară părerea nevestei; voia s-o simtă plină de elan pentru el. Maturitatea crescuse însă nemăsurat avariția Minnei. Se împotrivi cu toată dîrzenia, și cînd nu mai fu luată părtașă, cînd doctorul porni singur la treabă, ea începu o cicăleală lungă, amănunțită, stăruitoare, zilnică.

Planurile noului sanatoriu erau pe birou, la îndemîna ei. Nu le deschisese să le privească niciodată. Arhitecți, antreprenori veneau și plecau de la Egon cît era ziua de lungă. Minna ieșea din odaie cînd intrau ei. Doctorul își petrecea insomniile singur în birou, pe terasă, pe cînd nevastă-sa dormea sau se prefăcea că doarme. Minna se mira în fiecare zi de proporțiile pe care le lua clădirea, ofta la masă des și repetat, clătinînd tăcut din cap, de parcă ar fi avut sub acoperiș pe cineva care trăgea să moară, și repeta solemn: „Ce idee, ce idee!“

Doctorul însă venea acasă strălucitor, ars de soare de cît stătea pe schele, atît de absorbit de gîndurile lui încît nu mai ridica niciodată glasul și Minna se plictisea cumplit.

Masa pe care o dădu doctorul Tauber pentru inaugurarea sanatoriului lui fu cea mai strălucită din cîte dăduse vreodată. Minna cîntă, păru că e foarte fericită de realizarea bărbatului ei, primi felicitările cunoștințelor cu aerul unui om care și-a atins în sfîrșit țelul și vorbi despre munca și oboseala lui Egon cu multă admirație și căldură.

Zilele care urmară însă, avu grijă să facă economii la masa zilnică, să concedieze chiar pentru o vreme fata din casă sub pretext că furase o linguriță de argint, ca să se despăgubească de cheltuielile ospățului.

Războiul amenința, cînd sanatoriul doctorului Tauber își înălța trupul mare, pătrat, cu etaj și mansardele ridicate triunghiular peste cornișa catului, clădită în stil de vilă elvețiană, cu bîrne de lemn aparente care întretăiau zidăria lui viu colorată, cu obloane verzi, cu perdele albe, cu acoperiș de olane. Marea sală de operații de la etaj avea ferestre uriașe, era înzestrată cu aparate moderne, cu lămpi enorme.

Pentru Minna totul reintrase în normal; acum investiția trebuia să aducă; bărbatul ei lipsea mai toată ziua de acasă, venea obosit, preocupat, nu mai făcea planuri, nu se mai întîmpla nimic deosebit.

Doctorul își mărginea parcă toată viața la

sanatoriul lui. Nu voia să se gîndească la nimic altceva. Nu-şi spunea nici în ceasurile de destindere că viaţa lui de familie e seacă, searbădă, că n-are prieteni adevăraţi, că în sufletul lui încă tînăr nu clocoteşte nici o patimă omenească. O singură dată, demult, cînd clădea încă sanatoriul, într-o noapte de insomnie pe terasă, cînd socotelile arhitectului lui păreau că presupun un supliment pe care nu ştia de unde să-l ia şi pe care Minna ar fi putut să-l găsească dacă ar fi vîndut un loc bun pe care îl avea lîngă tîrgul de vite (el nu i-o ceruse, dar ea se putea gîndi), Egon cugetase: „Ea sau Bertha, bucătăreasa, simt tot atîta răspundere faţă de viaţa mea. Şi nici nu face Minna, în menajul nostru, lucruri mai importante decît Bertha". Apoi avusese remuşcări. Un bărbat nu trebuie să gîndească aşa despre nevasta lui. Nici taică-său, nici unchiul Peter, nici un om respectabil din tîrgul ăsta n-a gîndit vreodată aşa despre respectabila lui nevastă. Deci nici el n-avea voie s-o facă. Şi trăsese parcă un oblon în faţa gîndurilor, le încuiase, le pecetluise, îşi îndreptase toată fiinţa spre altceva.

Acum, cînd totul era gata, avea o grijă mult mai mare: începuse războiul între puterile centrale şi Antantă. Problema principală pentru el era să obţină de la stăpînire ca sanatoriul lui nou, curat, perfect, să nu fie schimbat în spital de război. Şi după oarecare trudă, datorită relaţiilor lui cu prefectul, cu primarul, cu toate autorităţile, datorită operaţiilor izbutite pe care le făcuse neamurilor celor cu trecere, datorită

gravității lui, zîmbetului lui fermecător, căldurii pe care știa s-o pună în glas, motivelor puternice pe care știuse să le aducă (ce se vor face civilii bolnavi în timpul războiului?), izbutise.

Fusese și el mobilizat pe loc, lucra jumătate de zi în spitalul orașului și jumătate în sanatoriul lui. Pentru că era datoria lui, pentru că era numele lui în joc. opera acolo tot atît de bine ca în clinica lui proprie și preda numaidecît bolnavii în grija altor medici, ca să nu-i mai ia timp.

Minna nu prea simțise greutățile războiului. Stătea la ferestrele din salon, cu picioarele ei puțin umflate urcate pe un taburet cu franjuri și ciucuri, cu o broderie pe genunchi, și privea spre sanatoriul așezat la capătul parcului lor, la poarta sanatoriului, să vadă. trăsurile cu bolnavii care veneau. Nu-i plăceau cei care veneau pe jos, încet, aduși de braț de cîte un neam: n-avuseseră destule parale ca să ia un cupeu de la Vérész și pesemne nici o boală prea grea care cere internare îndelungată.

Cînd Egon se întorcea acasă, Minna începea obișnuita ei cicăleală, și dacă doctorul nu ridica o dată glasul pînă cînd adormea, se trezea în aceeași cicăleală monotonă, perseverentă.

*

În primii ani după război se petrecură cîteva lucruri însemnate pentru familia Tauber.

Părinții lui Egon muriră unul după altul, către sfîrșitul războiului. Muriră în tihnă, fericiți

de gloria fiului lor, în îndestulare. Maică-sa nu avu vreme să-și cheme fiul înainte de a muri, pentru că o trăsni o congestie cerebrală, dar bătrînul profesor, care refuză vreme de un an să se mute la Egon, „ca să nu tulbure fericirea tinerilor", își vesti feciorul în ultimul ceas și mai avu putere să-i spună cîteva cuvinte înțelepte, părintești.

Ținîndu-l de mîna lui aproape rece și osoasă, cu ochii cufundați în ochii fiului iubit, Wilhelm Tauber rosti :

— Fiul meu, ai împlinit toate așteptările părinților. Eu te binecuvîntez ! Să porți mai departe cu cinste numele strămoșilor noștri și să fii fericit cu vrednica ta soție, ca și pînă acum!

Egon plecă fruntea, bătrînul îi puse mîna pe creștet și după cîteva clipe fiul simți cum mîna aceea se strîngea convulsiv ca o gheară în părul lui buclat.

Ridică ochii, profesorul murea.

Wilhelm Tauber, ca și răposata lui nevastă, avu parte de o înmormîntare frumoasă și de un loc vecin cu al ei, în inima cimitirului, între cele mai bogate monumente.

Apoi muri și bătrînul Sommer. Nu mai avea aproape nimic. Fiul lui, Oskar, cel care lucra la Cluj la o fabrică de porțelan ca subdirector și deținea multe acțiuni în aceeași fabrică pierduse în război tot ce avusese și mîncase și tot ce-i mai rămăsese bătrînului.

Acum Oskar venise în tîrgul lor și-i făcea vizite dese, stăruitoare, Minnei în lipsa bărbatului ei.

În sfîrșit, într-o zi, Oskar se hotărî să-i vorbească lui Egon, asistat de Minna care stătea dreaptă și severă lîngă el, ca un judecător întunecat. Oskar îi ceru doctorului un împrumut mare, important, ca să deschidă în oraș o fabrică, mică la început, de tăbăcărie. Taică-său îl nedreptățise, spunea el; împărțise averea inegal între cei doi copii ai lui, profitase de lipsa lui din oraș ca să-i dea întreaga livadă Minnei, cînd de fapt ar fi trebuit să moștenească și el jumătate, așa că dacă doctorul avea acum un sanatoriu frumos și rodnic, putea să considere că-l avea pe parcela cumnatului lui. Banii avea să-i restituie în rate, plătea și dobînda legală dacă Egon i-o pretindea, numai să-l sprijine cumnatul lui în clipa asta de nevoie. Minna mărturisea și ea că, în adevăr, marea livadă ar fi trebuit să fie pe drept împărțită în două.

Tauber nu mai avea bani mulți, construcția sanatoriului, utilarea lui îl costară toate economiile. În timpul războiului nu mai pusese la loc chiar atît cît avusese înainte, deși moda apendicitei, care începuse prin 1918, îi aducea un venit frumos. Dar i se păru că Oskar nu mințea, că în adevăr Minna primise cam mult de la taică-său în paguba lui, că el, Egon Tauber, nu putea face un lucru incorect, pentru că era el, pentru că se stima, pentru că nu voia să înceteze să se respecte și să fie respectat. Oskar ar fi putut vorbi, umple tîrgul! Doctorul Tauber începuse să numească „conștiința lui" marele orgoliu care creștea în el, grija pentru

faima lui, teama de opinia publică. Această „conștiință" îi umplea tot, ţinea locul pasiunilor omenești care, după părerea lui, urîţeau alţi oameni, îi mobila singurătatea voită, îi dădea o și mai înaltă idee despre el.

Îi dădu cumnatului lui ca împrumut fără dobîndă toţi banii lichizi de care dispunea și semnătura lui, drept garanţie la banca de la care Oskar se împrumută cu restul de care avea nevoie. Dar îi rămase în suflet un fel de dîră cenușie, un gust amar, nelămurit. Nevasta lui spusese poate adevărul, însă luase de la început un aer de defensivă, ca și cum, dacă el, Egon, s-ar fi împotrivit și ar fi tăgăduit, ea era gata de război ca să-și apere fratele împotriva lui. N-ar fi vrut s-o vadă pe Minna făcînd un lucru incorect ca să-i ţină partea. Era doar nevasta lui, trebuia să fie corectă ca și el pentru bunul lui nume, dar și detașarea ei de el, această obiectivitate care pentru Oskar era părtinire, îi strecurase parcă un fior rece în suflet. Încercă să-l uite, să nu se mai gîndească nici la el. Minna era nevasta lui în ochii lumii, ai lui dumnezeu, ai ei și ai lui chiar, poate că era mai bine că fusese dreaptă.

Fruntea doctorului se înnoră o vreme. nu mai era deprins de cînd se însurase să trăiască din venitul zilnic, fără rezerve, fără siguranţa unei economii solide, puse deoparte.

Glasul lui se ridica acum mai des, mai tare, împotriva Minnei și ea, îmbătată de aceste răcnete scurte și puternice, în care nici un cuvînt

nu era insultător, se antrena în și mai îmbelșugate, și mai nărăvașe cicăleli.

Într-o zi Egon se întoarse pămîntiu de la sanatoriu.

— Sînt furat! spuse el scurt.

De obicei nu spunea nimic cînd intra pe ușă. Minna încremeni, cu mîinile pe genunchi. Era mai mult decît putea cuprinde mintea ei.

— Cum? Cine?

— Economul, Schuller. Am descoperit falsuri în caietul în care se trec socotelile pentru bucătărie.

Doctorului îi sălta nervos o sprînceană, ochii lui albaștri se făcuseră aproape negri de furie.

— Cum ai descoperit? Ești sigur? Mai căută Minna o salvare de la groaznica veste.

— Mi-a arătat negru pe alb o soră de la secția maternitate. Șefa surorilor de la maternitate. Ea a băgat de seamă și mi-a arătat prețurile pieței și cele înscrise la cheltuieli. Schuller e un bandit, s-a smintit pesemne după război. Toți oamenii ăștia de după război sînt smintiți și pungași. Toți fac afaceri.

— Și ce-ai să faci? Chemi poliția?

Egon ridică din umeri.

— Îl dau afară. Și poliția s-a smintit de cînd cu...

Ar fi vrut să spună: „De cînd cu stăpînirea nouă în Ardeal", dar se ferea să rostească tare un asemenea lucru chiar și cînd era singur în odaie, pentru că avea raporturi bune cu romînii din primul ceas de după război, și dacă acum

protipendada începea să fie romînească, sanatoriul Tauber nu se putea lipsi de clientela asta. Doctorul știa bine că nu-i e prielnic să aibă gînduri șovine, și le întorcea spatele așa cum întorcea tuturor gîndurilor neplăcute în legătură cu viața lui de familie bunăoară, care îl dureau cîteodată.

Descumpănită, Minna tăcu o clipă. Ea avea un dispreț suveran pentru tot ce nu era sas, și, printre primele merite ale ei, socotea că se află norocul de a se fi născut Sommer.

— Și pe cine ai să iei în locul lui Schuller?

— Chiar pe fata asta care mi l-a semnalat. Ea singură s-a propus. Pare foarte energică.

Minna ciuli urechea. O femeie econoamă? Și dacă avea să fure și mai mult, ca să se îmbrace, ca să-și facă zestre? Ce-i venise să se ofere singură, cînd avea o meserie mult mai potrivită cu o femeie simplă, care trebuia să-și cîștige pîinea? Ce interes avea?

În bucătărie Bertha, uluită că stăpîna nu sunase îndată ce doctorul intrase pe ușă, așa cum făcea de nouă ani, de cînd era în slujba lor, se frămînta tulburată. Să intre singură cu supa de legume? Să pună urechea la ușă? Trebuie să se fi întîmplat ceva nemaipomenit!

Pendula mare, cu bătaia ei gravă, o trezi pe Minna din gînduri. Ridică ochii: era două! Întîrziase masa cu o jumătate de ceas! Fata aceea putea să aibă orice fel de intenții, avea să se mai gîndească ea după somnul de după-masă, acum trebuia să mănînce! Numai masa regulată garantează sănătatea stomacului.

Cu toate bănuielile nevestei, Egon o trecu totuşi pe Anna Weber în postul de econoamă a sanatoriului. Fata asta îi inspira încredere. Anna Weber era înaltă, voinică, avea vreo treizeci de ani, părul şaten închis, ochii căprui, era lipsită de frumuseţe, dar pe chipul ei puternic, deschis, doctorul citea o linişte, un echilibru, o sinceritate care îi plăceau.

Minna se grăbi din primele zile s-o vadă pe această domnişoară Weber, ca să-şi facă o părere proprie.

Se duse la sanatoriu cu pretextul unei întrebări importante pe care trebuia s-o pună doctorului: „Dacă în ziua aceea prefera gulii sau varză creaţă", dădu o raită prin culoare şi văzu acea femeie pe care n-o cunoştea, cum nu cunoştea mare parte din personalul instituţiei, pentru că n-o interesase. Era o femeie urîtă, după părerea ei, coaptă, mare ca un birjar îmbrăcat în fustă şi bluză, părea energică şi alerga la cămară ca un cal în cursă.

Nevasta doctorului fu mulţumită şi plecă cu un zîmbet liniştit şi dispreţuitor.

Anna era repede, energică şi pricepută. Lucrurile merseră mult mai bine decît înainte. Doctorul simţea că una dintre griji — aprovizionarea, hrana bolnavilor şi a personalului — fusese complet ridicată de pe umerii lui.

Minna se mai interesă de vreo două ori despre activitatea domnişoarei Weber şi, mulţumită că nu se ivea nici o pagubă, uită de ea. Îşi urma viaţa ei obşnuită, monotonă şi satisfăcută.

Se ducea în fiecare duminică la biserică, se ducea în fiecare sîmbătă după-masă la cimitir unde punea pe mormintele soților Tauber și al bătrînului Sommer cîteva flori luate din grădină, stropea mormintele cu stropitoarea adusă de acasă, așa cum făceau toate doamnele sărace sau bogate din tîrg și, mulțumită că-și împlinise datoria, mînca pașnic un sandviș pe banca de lîngă crucea de marmură, cu gîndul la conservele care mai trebuiau făcute pentru iarnă.

Cîteodată, duminica, n-ar fi avut chef să se ducă la biserică sau, sîmbăta, la cimitir, dar se gîndea la ce va spune lumea dacă n-o va vedea la locul ei din catedrală sau nu va vedea flori pe mormîntul părinților. S-ar putea crede că doamna Tauber a uitat tradițiile, nu e o persoană cuvioasă, că se ia după cucoanele astea ale îmbogățiților de război, care își taie părul, fumează și se duc la restaurante cu bărbații lor!

De două ori pe lună doctorul revedea socotelile pe care le vizase o dată administratorul, dar pe care Anna Weber i le prezenta și lui pentru ultima viză. Le cerceta în grabă, seara, la lumina lămpii de pe biroul lui directorial, și le întindea econoamei, zîmbindu-i larg și învelind-o ca încheiere într-o privire prietenoasă. Apoi n-o mai vedea iar două săptămîni.

Venise primăvara. Anna Weber împlinise un an de cînd era econoama spitalului. În seara aceea intră tulburată în biroul directorului. Ca-

ietul de socoteli îi tremura în mîna puternică, mare. Tăcea.

Doctorul ridică ochii de pe fișele pe care le nota și văzu întîi trupul robust al Annei profilat pe cerul îmbujorat al amurgului, în dreptul geamului deschis. Apoi și-i opri pe fața ei și-i văzu tulburarea.

— Cum merge, domnișoară Weber ? Ce mai faci ?

Niciodată n-o întrebase ce face. Glasul lui răsună limpede în liniștea serii. Chipul Annei Weber se tulbură și mai tare, dar altfel parcă. Ceva din crisparea de adineauri se topi, ca să lase loc unui soi de emoție.

— Domnule doctor, vreau să-mi dau demisia! spuse ea scurt.

Asta era o veste rea, foarte rea.

Tauber se ridică în picioare.

— De ce ?

— Aș prefera să nu spun.

— Și eu te rog să spui. Te rog mult ! Te-a supărat cineva ? stărui el.

Anna se hotărî, în felul ei brusc.

— Acolo unde nu sînt privită cu încredere, nu am ce căuta.

Doctorul ocoli masa, veni lîngă ea, în dreptul ferestrei.

— Cine nu te privește cu încredere ? Pe dumnea-ta ?!

În glasul lui răsună atîta sinceră mirare și revoltă, încît Anna se îmbujoră de plăcere.

— Domnul Katz.

— Administratorul meu ? Trebuie să-și ceară scuze imediat, dacă te-a jignit.

— Grav.

— Mîine are să-și ceară scuze neîntîrziat. Voi lămuri eu treaba asta. Dar el, domnișoară Weber, el e un om corect ? Nu l-ai surprins niciodată cu nimic ?

Domnișoara Weber îl privi miratã, cu ochii ei căprui, larg deschiși.

— Dacă l-aș fi surprins, nu v-aș fi spus dumneavoastră ?

În adevăr, doctorul pricepea că lui i-ar fi spus.

— Și n-ai să pleci, nu-i așa ? Ce-am să mă fac eu fără dumneata ?

Femeia plecă ochii.

— Rămîi pentru mine, nu-i așa ?

Doctorul își auzi glasul și se miră cît sunase de ademenitor, de cald.

— Rămîn, pentru dumneavoastră ! răspunse domnișoara Weber privindu-l în ochi cu sinceritate, cu un soi de devotament aprins.

Tauber se zăpăci o secundă și găsi repede ceva de spus, ca să nu lase tăcerea să se prelungească. Puse mîna lui mare pe umărul ei și-o întoarse spre fereastră prietenește :

— Uită-te, domnișoară Weber, ce frumoasă e cetatea astă-seară. Tocmai acum, cînd vine primăvara, să ne despărțim ?

Își auzi cuvintele și le corectă :

— Acum, primăvara, lucrul e mai frumos și mai spornic.

Domnișoara Weber răspunse un „da“ înăbușit, privi o clipă pe fereastră, apoi își luă repede caietul de pe birou și ieși, uitînd că doctorul nu-l văzuse încă.

Doctorul Tauber se uită din nou pe geam. Da, în adevăr, era frumoasă cetatea de pe deal, așa cum i se desprindea acum conturul pe cerul clar, era frumoasă cu turnurile, zidurile, grădinile ei. N-o mai privise de mult, nu mai avusese vreme s-o privească, nu-și mai dăduse seama de frumusețea ei, de limpezimea cerului, de mirosul salcîmilor, parcă de multă vreme, de ani întregi. „Am fost prea ocupat“, se gîndi el și își frecă încet palmele una de alta. În palma stîngă parcă simțea încă umărul puternic, rotund, cald, al femeii care ieșise.

„Ciudată femeie, se gîndi el. Ce devotată mi-e și mie, și sanatoriului.“ Știa în clipa aceea că e ipocrit, dar voia să fie.

Seara, în biroul lui, lăsă de două ori din mînă revista medicală pe care o citea, ca să se gîndească la lumina amurgului pe care îl privise cu cîteva ceasuri înainte și la flacăra sumbră din ochii econoamei sanatoriului, apoi se apucă repede, înfrigurat, de citit.

A doua zi de dimineață, cînd se rădea, se privi lung în oglindă, își descoperi crețuri pe care nu le cunoștea la ochi, își cercetă părul care nu se rărise, ochii care aveau aceleași ape albastre ca albastrul închis al panselelor.

Pe domnișoara Weber n-o mai văzu decît peste două săptămîni cînd veni cu socotelile,

gravă, grăbită, cu pleoapele mereu plecate, de parcă s-ar fi temut să-şi arate privirea.

Egon îşi surprinse un gînd : ar fi vrut parcă să-l prindă pe Katz cu o greşeală, cu o incorectitudine, ca să fie silit să-l concedieze şi s-o ridice în postul lui pe Anna Weber. „Sigur, cu ea sanatoriul ar merge şi mai bine, pricepută cum e, şi o fată ca ea merită un post mare, de răspundere, cu un salariu mai mare", îşi explica el dorinţa asta neaşteptată. Apoi stăruia: de două ori Katz intervenise pentru rude de ale lui, sărace, spunea el, care fuseseră ţinute şi operate gratis în spital ; lui Tauber îi plăcea să fie corect, dar nu putea să sufere gratuităţile, hatîrurile, darurile nemotivate. O masă, o primire, se înţelege, asta reprezenta o investiţie, dar reduceri de preţuri, generozităţi, astea erau o crimă împotriva bunei orînduieli a lucrurilor. Nu lua nimic pe gratis şi nu dădea nimic ; asta numea el corectitudine. Exista un spital în oraş, oamenii care nu-şi puteau permite cură în sanatoriu şi chirurg mare, să se îndrepte într-acolo.

Diferenţele de salariu, şomajul care creştea nu-l priveau pe el. El nu şoma şi nu era nici ministru în ţara asta ca să aranjeze chestiunile economice.

Oskar da, Oskar, în adevăr, era hărţuit în această perioadă. Venea des la Minna şi ecourile supărărilor lui ajungeau şi la doctorul Tauber.

Oskar trebuise în ultima vreme să concedieze un lot de muncitori, pentru că şi cîştigurile lui

amenințau să scadă, apoi micșorase salariul celor pe care îi păstrase. Ei făcuseră grevă, protestaseră, poliția operase oarecare arestări și unul dintre lucrători, după ce ieșise de la pușcărie unde fusese torturat grozav după insistențele lui Oskar, mersese atît de departe, încît îl amenințase pe Oskar pe stradă, într-o zi, cînd se ducea acasă și scoasese din buzunar un revolver încărcat. Fusese arestat din nou, condamnat de data asta la cîțiva ani, dar bietul Oskar se îmbolnăvise de gălbinare și zăcuse o lună în sanatoriul Tauber. În primele zile avusese chiar febră, și frica lui de Hugo Drucker era atît de mare, încît în delir vorbea numai cu acest Drucker și nu voia să priceapă că acum era bine și pentru multă vreme închis.

Nevasta lui Drucker, care lucra și ea la fabrica lui Oskar, fusese dată afară, și se plîngea pe toate drumurile că moare de foame cu copilașul ei din pricina lui Oskar Sommer, fără să-și dea seama, inconștientă, ofta Oskar, că trăgea ponoasele nebuniei bărbatului ei. Venise o dată chiar la Minna cu băiețelul de mînă, jerpelit și cu ochii rătăciți, amîndoi să-i ceară să intervină, să amenințe sau să ceară ceva poate, Minna nu știa, pentru că nu-i primise. Se uitase numai în urma lor prin fereastra salonului, dezgustată de basmaua ruptă a femeii și de hăinuțele zdrențuite ale băiatului care călca cu picioarele lui slăbuțe marginea răzoarelor de flori, ca un netot.

Egon Tauber însă nu avea asemenea supărări... Bolnavii bogați continuau să vină la el.

Moșierii, fabricanții, negustorii, toți cei care își deschiseseră prăvălii noi pe strada principală, toți cei care se îmbogățeau pe negîndite în orașele apropiate, se năpusteau spre Sanatoriul Tauber la orice suferință fizică.

Cîteodată, rar, cînd trecea din întîmplare, grăbit, prin mahalalele tîrgului lui, îl întrista pentru o clipă sărăcia și insalubritatea pe care o vedea acolo. Ar fi vrut ca oamenii să trăiască mai bine, o! cum să nu! ar fi vrut, dar asta nu depindea de el și fiecare trebuia să-și vadă de treburile lui. „De fapt, se gîndea el, oamenii ăștia ar duce-o mult mai bine dacă nu s-ar duce la cîrciumă." Și i se părea că singură, cîrciuma e cauza tuturor mizeriilor muncitorimii. Va să zică vina e a lor!

În general, doctorul Tauber era foarte sever față de morala tuturor. Disprețuia profund oamenii care beau, femeile care-și înșelau bărbații, menajurile care șchiopătau, pacienții care-i povesteau intimități.

Toată lumea asta de după război i se părea ciudată, nelalocul ei. Cîte bune obiceiuri dispăruseră! Cît dezmăț se ivise începînd cu dansul în marile restaurante, cu îmbrăcămintea care-și pierduse ștaiful, cu tinerele care veneau noaptea singure de la slujbe, cu jocul de cărți în familii! Exigența lui se zbîrlea și în fața unor lucruri mai mărunte chiar: a înlocuirii gulerelor tari cu gulere moi, a dispariției bastonului, a obiceiului de a i se spune de către regățeni: „Dragă doctore" în loc de: „Domnule doctor".

Ce oameni, ce oameni! Nu ţin parcă să-şi cinstească numele curate, lăsate de părinţi!

În sfîrşit, spre toamnă, Katz, aşa cum dorea doctorul, fără să şi-o mărturisească, se mută la spitalul de stat. Pesemne că nu putea să facă nici un fel de afacere sub ochii mereu aţintiţi asupra lui ai Annei Weber, şi spera că la spital va putea să-şi aranjeze cîştiguri suplimentare, aşa cum se auzea că fac mulţi angajaţi ai statului. Unele instituţii deveniseră mine de aur pentru funcţionarii administrativi. În oraş se iviseră încă vreo şase trăsuri particulare, şi chiar două automobile.

Anna Weber era tocmai în concediu. Tauber îi trimise o telegramă: „Vino urgent! Dr. Tauber", şi ea veni a doua zi, tulburată, grăbită, nedumerită. Cînd află despre ce era vorba, respiră uşurată, dar pe chipul ei nu se citi nimic altceva decît o mare gravitate. Răspunderea ei se mărea, trebuia să-şi îndoiască hotărîrea, atenţia.

După ce luă totul în primire, avu o lungă convorbire cu doctorul, în care îşi expuse unele puncte de vedere proprii, cîteva schimbări pe care voia să le introducă în organizaţia sanatoriului, cîteva concedieri pe care le propunea şi cîteva economii pe care le întrevedea. Totul era bine gîndit, totul era în avantajul bunului mers al lucrurilor. Tauber era mulţumit. La plecare abia, Anna îl îmbrăcă încă o dată în acea privire fierbinte în care ardea admiraţie, devotament şi încă ceva, ceva matern parcă, ocrotitor, duios.

Acum medicul și administratoarea aveau zilnic treabă unul cu celălalt. De cele mai multe ori convorbirile lor erau scurte, repezi, seci, convorbiri de serviciu. Rar, doctorul glumea. Anna avea oarecare umor, era deșteaptă, promptă, ascuțită la minte. Pe măsură ce trecea vremea, doctorul își dădea seama că poate să se ocupe numai de medicină, că treburile celelalte ale sanatoriului nu-l mai privesc, că nu are la sfîrșitul lunii decît să-și încaseze venitul, să-l ducă Minnei, care îl lua repede în mîinile ei grăsuțe, cu degete scurte, așeza hîrtiile pe categorii și le închidea în caseta de fier din dulapul de rufărie, încuiat și el la rîndul lui de două ori.

Odată, după o operație grea, Tauber simți o grozavă durere de cap. Se întinse pe canapeaua din biroul lui de director și sună. Nu veni o soră, veni domnișoara Weber. Îi făcu repede un masaj pe tîmple și la ceafă cu mîinile ei mari, repezi și pricepute, lăsă storul ca să nu-l supere lumina, îi puse o pernă sub cap, îl acoperi cu un pled și cînd se aplecă să-i potrivească pledul, lui Tauber i se păru că îi simte buzele repede, ușor, pe mîna lui. Nu făcu nici o mișcare, nesigur că fusese așa, temîndu-se să observe lucrul, și rămase cu pleoapele închise. Dar inima îi bătea ciudat.

În zilele următoare, Anna Weber îi ocoli privirea. El însă începu să-i urmărească mișcările, să-i aștepte vizitele în birou, s-o pîndească pe culoare, să spere s-o întîlnească la fiecare colț.

Se întreba cum de nu văzuse de la început că are o gură frumoasă, cu dinţi mari, albi, sănătoşi, că are picioare lungi, puternice, glas adînc şi poruncitor, dar şi fierbinte. Incerca să-şi aducă aminte cum îi simţise, atunci, demult, umărul în palmă, şi se ruşina de el însuşi. Şi într-o zi, cînd ridică ochii de pe un buletin de analiză şi o văzu în faţa lui pe neaşteptate, fără s-o fi auzit intrînd, rosti limpede înăuntrul lui, ca într-o străfulgerare, cu tot sîngele adunat în inimă şi în gîtlej : „O iubesc ! o iubesc ! o iubesc !“ Inseşi cuvintele erau noi pentru el. Niciodată, nici pentru Mitzi, nici pentru Minna, nu simţise aşa ceva, niciodată nu formulase asemenea gînd.

Cu picioare şovăitoare dădu ocol biroului, se apropie de Anna Weber care îl privea cu ochii aceia sinceri, aprinşi, îşi petrecu braţele în jurul umerilor ei largi, îşi apropie faţa de a ei, şi uită o secundă, prima dată în viaţa lui, că el e doctorul Egon Tauber, un om stimat, respectabil, un om deosebit şi corect.

★

La început nimeni nu băgă de seamă nimic în sanatoriu. Era firesc ca domnişoara Weber să stea seara un ceas, două în biroul directorului, aşa cum stătuse Katz înaintea ei. Administratorul are doar de aranjat atîtea treburi cu stăpînul întreprinderii.

Abia peste cîteva luni, o soră mică, urîtă, cu

nasul turtit și picioare prea scurte, care citea multe romane sentimentale și vedea toate filmele care veneau în oraș, care era chinuită de gîndul că n-o iubește nimeni și urmărea cu ochii ei mici și ageri toate femeile din sanatoriu, internate sau angajate, în nădejdea să descopere ceva care să le compromită, începu să răspîndească zvonul că e ceva între doctorul Tauber și Anna Weber. O vreme n-o crezu nimeni. Apoi curiozitățile deșteptate văzură că în adevăr Egon Tauber are un zîmbet nou, luminos, emoționat, pe care nu i-l cunoscuse nimeni pînă atunci, cînd se întîlnește cu domnișoara Weber, că seara convorbirile lor de serviciu se prelungesc cam mult în birou, că domnișoara Weber are voie să intre chiar și în sala de operații cînd operează șeful, dacă vrea să-i aducă ceva la cunoștință, lucru nemaipomenit pînă atunci.

Întreg personalul o înconjură pe Anna Weber cu o nouă stimă, fu respectată îndoit, invidiată, bîrfită, lingușită.

Fiecare soră, fiecare medic din cei trei care fuseseră angajați în etape, pe măsură ce sanatoriul lua avînt, fiecare femeie de serviciu află și povesti mai departe, cunoștințelor din oraș. Minnei, în nădejdea că va afla și stăpîna, dar Sora cu picioarele scurte și cu nasul turtit o puse chiar la curent și pe Bertha, bucătăreasa Bertha o mustră sever că crede și răspîndește asemenea bîrfeli, că poate să murdărească numele domnului doctor, care era un om cult, serios și moral.

Nu-i spuse nimic Minnei, deoarece speră în fundul sufletului ei că sora nu mințise, că doctorul se îndrăgostise în adevăr, și că stăpîna ei cea cicălitoare, zgîrcită și înghețată avea s-o pată, să sufere puțin.

Egon Tauber căpătase o strălucire, o tinerețe pe care n-o avusese nici la douăzeci de ani. Dacă acasă era tot tăcut și cu personalul sanatoriului tot egal și corect, cu pacienții era mult mai cald, mai prietenos. Nevasta unui avocat din localitate, operată de el de apendicită, se îndrăgosti de chipul lui nou și doctorul se purtă cu ea cu multă delicatețe și dibăcie, pînă cînd o văzu plecată din sanatoriu. În schimb, o soră tînără, o unguroaică zvăpăiată și frumoasă, care văzînd că doctorul nu e inaccesibil de vreme ce domnișoara Weber îl cucerise, voia să-și încerce norocul și-i făcu un fel de curte aprinsă și fățișă, o păți rău. Tauber o repezi aspru în fața tuturor, și peste o săptămînă domnișoara Weber o concedie sub motiv de incapacitate în serviciu. Respectul pentru Anna Weber crescu și mai mult în sanatoriu, nimeni nu cuteza să iasă din cuvîntul ei.

Egon Tauber nu mai făcea acum nimic altceva decît medicină: punea diagnostice și opera. Tratamentele chiar, aplicate de cei trei medici ai lui, le controla rar, cînd era vorba de un mare personaj internat. Cînd venea cineva la el să vorbească despre internare, să ceară o reducere de preț, să trateze partea bănească a unei operații, doctorul ridica din umeri glu-

meț și răspundea binevoitor, blajin: „Adresați-vă, vă rog, domnișoarei directoare administrative. Eu sînt complet străin de aceste chestiuni. Va vedea ea ce poate face".

Și domnișoara Weber vedea, în adevăr, ceea ce se putea face ca sanatoriul să nu păgubească decît atunci cînd era vorba de un interes major, de relațiile doctorului care îi puteau fi folositoare într-o chestiune de aprovizionare, de raporturi cu Ministerul Sănătății.

Cînd erau numai ei doi, Egon și Anna, se lăsau cuprinși de o mare bucurie clocotitoare. Doctorul strîngea la piept cu patimă trupul ei voinic, se lăsa cuprins de brațele ei aproape tot atît de viguroase ca ale lui, se cufunda în privirea ei în care citea adorație, respect, duioșie. Cîteodată se simțea mic lîngă ea, se simțea întors la copilărie, dezmierdat, ocrotit, ferit. El, puternicul, care n-avusese și nu ceruse niciodată ajutorul nimănui, nici sfatul măcar, gusta acum voluptatea slăbiciunii, destinderii, răsfățului, se simțea un fel de prunc în brațele ei, dar un prunc divinizat, temut.

La început vorbeau aproape în fiecare seară despre afacerile curente ale sanatoriului. Apoi Egon renunță să le mai afle, să le mai gîndească. Anna ajungea pentru ele, Anna se pricepea, Anna le apăra mai bine decît el chiar.

Cu capul în poala ei vastă, cu mîinile ei în părul buclat și des care începuse să încărunțească, Egon vorbea ceasuri întregi despre operațiile pe care le făcuse, despre cele pe care tre-

buia să le mai facă, despre cazuri ciudate citite în reviste, despre ultimele descoperiri ale științei, și Anna îl asculta cu răbdare, cu atenție, cu interes. Tot ce spunea doctorul era minunat, era interesant pentru ea. Uneori Anna glumea, povestea lucruri de haz sau îl stîrnea pe doctor la glumă. Cîteodată, brusc, la o glumă a lui nu mai hazlie decît altele, ea izbucnea într-un hohot de rîs puternic, sănătos, tînăr, care umplea biroul rece al doctorului. Imediat ce și-l auzea, Anna ducea la gură mîna ei mare și-l privea speriată că fusese auzită de cei din spital. Era singurul ei gest copilăresc și doctorul avea o slăbiciune pentru el. Cînd era obosit sau îngrijorat, căuta anume, pe negîndite, s-o facă să rîdă, și rîsul ăsta îl odihnea, îl înviora. Acasă la el nimeni, niciodată, nu rîsese așa.

Nu izbutise niciodată s-o facă să-i spună pe nume. Rămăsese pentru ea „domnule doctor", și în ceasurile de cea mai desăvîrșită contopire trupească și sufletească o auzea murmurînd încet, cu patimă: *„Mein Engel!"*[1]

Cu toată prudența, cu toată măsura lui, Tauber făcu totuși două imprudențe: cînd fu chemat, de două ori pe rînd, într-unul din orașele de la nord să facă două operații urgente unor bolnavi a căror deplasare era cu neputință, în loc să ia cu el, ca de obicei, sora de la sala de operații, o luă pe domnișoara Weber, sub pretext că îi descurcă mai bine toate celelalte ches-

[1] In nemțește: îngerul meu!

tiuni de ordin practic care pot surveni la drum și-i poate da și ajutorul medical cuvenit, de vreme ce nu-și uitase prima ei meserie.

Aceste călătorii aveau să fie ținute minte pînă la bătrînețe de cei doi îndrăgostiți. Într-una din ele, doctorul putuse, în hotelul acela străin, să doarmă toată noaptea în brațele iubitei lui, și în a doua își amînaseră întoarcerea cu o zi și hoinăriseră din zori și pînă seara în pădurea care îmbracă dealurile din jurul orașului, cîntînd cîntece din copilărie, scăldîndu-se în izvoare, culegînd fragi, rîzînd cu hohot.

Dar peste foarte puțin timp doctorul Tauber plătise scump aceste imprudențe care îi aduseseră atîta fericire. Oskar Sommer, care auzise și el de mult, ca toți oamenii tîrgului, despre dragostea cumnatului lui și nu voise să dea crezare zvonurilor pentru că asta i-ar fi tulburat implicit și lui viața și așa destul de agitată de goana după cîștiguri mari, de frămîntarea muncitorilor mereu nemulțumiți, de apropiata ieșire din închisoare a lui Hugo Drucker de care îi rămăsese în suflet o frică bolnăvicioasă, Oskar Sommer, cînd află și despre cele două călătorii ale doctorului în tovărășia Annei Weber, socoti că e de datoria lui să-și anunțe sora, pentru că familia Sommer începea să fie compromisă în ochii orașului.

Minna cîrpea tocmai o batistă a bărbatului ei, pe care el o agățase din greșeală de o clanță a biroului și o sfîșiase. Egon sigur că n-avea s-o mai poarte, dar Minna avea de gînd s-o

pună așa, cîrpită, în lada cu lucruri vechi, pe care nu le mai întrebuințau. Oskar n-avea vreme multă ; îi spuse simplu și direct, în cuvinte cuviincioase și demne, ceea ce avea de spus :

— Se pare... lumea vorbește... tu trebuie să fii exigentă și demnă, așa cum au fost părinții noștri.

— E sigur ? întrebă Minna cu fața crispată de furie.

— Sigur ? Cine poate fi sigur ? Numai ei doi pot fi siguri de adevărul lucrurilor sau de contrariu. Se spune, și e destul ca onoarea familiei să fie pătată.

Minna, ca și cum abia în clipa aceea ar fi priceput bine ce i se spusese pînă atunci, sări în picioare, aruncă batista la pămînt, o călcă furios, mărunt, cu pantofiorii ei mici și lați, ocărî tare cu cuvinte pe care Oskar nu credea că sora lui le cunoaște, pomeni de dracu și de bărbatul ei mîrșav, o numi pe domnișoara Weber cățea bătrînă și țărancă pocită, apoi se așeză plîngînd, istovită, în același fotoliu.

Oskar plecă trist, dar ce putea face ? Trebuia să plece, îl așteptau treburile și nici nu i-ar fi plăcut să dea ochii în clipa aceea cu doctorul, pentru care avea un fel de respect amestecat cu teamă.

Cînd Egon veni acasă, își găsi nevasta în același fotoliu, cu ochii roșii, suspinînd încet, cruntă și cu o expresie rea, cîrpind batista pe care în furia ei de adineauri o rupsese în și mai multe locuri.

— Ce ai, Minna ? se sperie el. Un cuțit îi

trecu prin inimă. „A aflat!“ Dar se cuvenea s-o întrebe, nu se putea să n-o întrebe, cu teama că știe tot și cu nădejdea că e poate vorba de cu totul altceva.

— Nimic! răspunse ea cu dinții strînși.

— Ai plîns?

— Eu? Nu!

Doctorul se întrebă dacă trebuie să stăruie sau nu, și preferă să intre în biroul lui. Peste o clipă vocea Minnei sună aspră și seacă, ca în fiecare seară, la ora mesei:

— Egon! La cină!

Era doar ceasul cinei!

— Ce e cu tine? o mai întrebă o dată doctorul, peste farfuria cu supă. Minna avea acum un aer de martir, care parcă totuși nu s-a resemnat de tot.

— O femeie poate să aibă suferințe adînci cîteodată, răspunse ea fără culoare.

— Și bărbatul ei nu trebuie să le știe?

Minna ridică din umeri și zîmbi ironic.

Egon nu stărui. Era sigur acum că Minna aflase, că Minna știa. Își simțea sîngele înghețat în trup, picioarele ca de plumb sub masă, ca țintuite de dușumea, capul gol de gînduri și totuși greu și el, de plumb și el.

Tot timpul mesei nu mai rostiră nici un cuvînt. Apoi doctorul puse șervetul pe masă, cu mișcarea obișnuită, se ridică fără zgomot și intră iar în biroul lui. Minna plecă în dormitor.

Ce avea să facă acum? În adevăr, ce avea să facă? De trei ani, de cînd începuse legătura

lui cu Anna Weber, nu se gîndise niciodată ce s-ar întîmpla dacă ar afla Minna. Întorsese spatele acestui gînd, ca atîtor altora în legătură cu ea, în timpul căsniciei lor care împlinea acum douăzeci de ani. Se gîndise la început că poate nu e destul de corect faţă de Anna ca el, om însurat, să-i strice viaţa, cu toate că Anna trecuse de treizeci de ani şi era nemăritată cînd începuse dragostea lor, dar îşi răspunsese că Anna ştiuse de la început că doctorul e legat prin căsnicie de altă femeie şi ea singură, deliberat, fără reticenţe, îl iubise şi aşa, şi nu şovăia să i se dăruie. De fapt, se gîndise el atunci mai departe, el şi Anna erau vinovaţi faţă de Minna, nu ea faţă de ei. Dar de vreme ce Minna nu ştia nimic, nu suferea. Dacă n-o făcea să sufere, cu ce o păgubea ? Şi aşa se încheiaseră atunci problemele lui de conştiinţă.

Acum însă lucrul era grav. Minna ştia, suferea. Cu ea îl însurase acum douăzeci de ani tatăl lui, şi făcuse bine, făcuse un lucru înţelept. Averea de azi a doctorului se clădise pe temelia zestrei nevestei. Acum nu mai avea nici o scăpare, acum, dacă Minna suferea, trebuia să se despartă de Anna Weber. Tot ce aflase, tot ce dobîndise în ultimii ani, acea fericire plină, sentimentul că e înţeles, ajutat, zeificat, că e tînăr încă, că e frumos, că e perfect, că şi el poate cheltui, că are un suflet din care cheltuieşte darnic, aveau să piară o dată cu Anna. Cu tîmplele strînse în pumni, cu coatele sprijinite de masa de scris, în care se înfigea

ca pe niște cuie, cu ochii închiși ca din pricina unei grozave dureri de cap, Egon simțea că trăiește cel mai greu ceas din viața lui. În tinerețe nu avusese asemenea încercări și acum, după patruzeci de ani, destul de aproape de cincizeci, descoperea că e vulnerabil, că are un suflet care i se zbătea în piept ca într-o închisoare, că abia acum e gata să ia cea mai grea hotărîre din viața lui, și o va lua, cu prețul întregii și tîrziei lui bucurii. Voia să-și aducă aminte că e un om curajos, că fusese totdeauna curajos și hotărît, că nu se cuvenea să se dezică acum, că acceptase cu ochii închiși căsătoria pe care i-o hărăzise taică-său, că era dator să fie consecvent cu faptele lui, dar își aducea aminte în același timp că atunci cînd se hotărîse la viața asta, nu avusese revelația alteia, nu știa că se poate trăi, se poate simți altfel.

Se întreba în același timp, silindu-se să ocolească acest gînd, ce va deveni sanatoriul fără domnișoara Weber, cum se va descurca el singur acum, după ce se deprinsese atît de bine și nu se mai ocupa decît de medicină, să fie sigur că nimeni nu-l fură, nimeni nu-și neglijează treaba, nimeni nu doarme la postul lui. Pe cine va angaja ? Cum va ține oamenii în mînă, pentru că, de fapt, Anna Weber fusese dintru început angajata lui și chiar cînd el nu știa încă, ea veghea asupra tuturor, ea doar îl descoperise pe Schuller. Intrase tînără de tot în slujba lui, intrase cînd avea douăzeci de ani și toată tinere-

ţea ei, întîi neştiută de el, nebăgată în seamă îl servise, îl iubise.

Dar se desprindea de gîndurile astea, luat de valul altora, de amintirea ceasurilor în care Anna îl asculta dezghiocîndu-şi gîndurile cele mai intime, problemele profesionale pe care nu avusese pînă atunci cui să le mărturisească, cele pe care le păstra avar şi nu le încredinţa medicilor cu care lucra, cele pentru care Minna nu avusese niciodată urechi. Se vedea culcat cu capul pe genunchii ei puternici şi se gîndea că n-are să mai stea niciodată aşa.

Dar soluţie nu era, soluţie nu putea găsi. Minna aflase.

Tîrziu, la ceasul la care altă dată dormea, cineva sună şi în acelaşi timp bătu grăbit, puternic, la uşa de la intrare. Cu ochii împăienjeniţi, cu capul năuc, cu picioare împleticite, doctorul se duse să deschidă. I se întîmpla foarte rar să fie deranjat noaptea. De obicei, domnişoara Weber, chemată cea dintîi de la ea de acasă, căuta să soluţioneze accidentele care se puteau ivi după ora nouă seara cu medicul de serviciu, ca să-l cruţe pe şef.

Era sora de gardă care, speriată, îl chema pe doctorul Tauber pentru o operaţie urgentă : o femeie fusese adusă aproape în comă, cu o sarcină anormală.

Tauber ieşi din casă ca un somnambul. Străbătu aleile umede ale parcului, nu simţi mirosul puternic al teiului înflorit, nu văzu chipurile desperate ale soţului şi mamei pacientei, trecu pe culoarele cunoscute lovindu-se de hîrdaiele

mari cu plante de la coturile lor, și intră în sala de operații în care luminile cele mari erau aprinse și instrumentele fierbeau. Se spălă pe mîini, își puse mănușile, și fața lui păstra expresia tulbure pe care o avusese cînd ieșise din casă.

Pacienta, o femeie tînără, frumoasă poate pînă în ceasul acela, avea un chip vînăt-pămîntiu iar pieptul îi sălta inegal sub narcoză.

Tauber se uită lung la sora care îl ajuta, ca și cum nu o cunoștea bine, ca și cum se întreba unde mai văzuse el vreodată fața asta, și stătu cu mîna ridicată, gata să taie, stătu așa, încremenit.

— Haide! începe! auzi un glas șuierat în spatele lui, și tresări tot cînd recunoscu glasul domnișoarei Weber.

Aplecă fața acoperită de mască și tăie.

— Ce faci? răsună încă o dată glasul ei, de data aceasta poruncitor, așa cum răsuna zilnic pe culoare, în camera de gardă, la cancelarie și în bucătărie, așa cum nu se ridicase niciodată pentru el.

Se opri și-și aplecă fața și mai tare. Tăiase greșit. Sîngele gîlgîia în bazinul femeii.

O clipă doctorul simți că amețește, i se păru că se prăbușește, apoi se dezmetici, prinse vasele, își continuă lucrul, isprăvi. Se simțea muiat tot, din cap pînă în picioare, de o sudoare rece.

Bolnava fu scoasă pe o targă și dusă în odaie. Starea ei era mai gravă decît înainte de ope-

raţie. Copilul era şi el sufocat, i se făcea respiraţie artificială într-un colţ al sălii.

Bîjbîind, ca orb, doctorul ajunse în biroul lui. Domnişoara Weber îl urmă.

— Ce e de făcut acum ? şopti el ca în vis.

— Transfuzie ! răspunse ea scurt.

— Adevărat.

Uitase. Anna Weber ieşi pe vîrfuri, se duse să transmită porunca, să trimită acasă rudele bolnavei, minţindu-le că totul merge bine, ca să-l cruţe pe doctor de întîlnirea cu ele, şi se întoarse tot în vîrful picioarelor.

Înveli spatele plecat al medicului cu şalul ei, îi frecă mîinile îngheţate, îi dădu să bea o poţiune calmantă, îi netezi uşor, repede, tîmplele reci. Tăcea, nu întreba nimic. Din sfert în sfert de ceas se ducea să aducă noutăţi de la patul bolnavei.

Peste vreo oră, doctorul se ridică drept, grav, calmat parcă, şi se duse şi el la patul pacientei. Cu liniştea lui obişnuită, cu glasul clar şi precis pe care i-l cunoştea toată lumea, ceru, dădu ordine scurte, luă măsură după măsură, făcu tot ce era cu putinţă, tot ce nu încercase încă niciodată, tot ce putea trece ca un fulger prin mintea unui medic care cutează. Din cînd în cînd numai, ridica privirea albastră şi şi-o cufunda în ochii domnişoarei Weber, aţintiţi asupra lui necurmat, ca şi cum ar fi sorbit putere din ei.

Niciodată Egon Tauber nu ucisese un pacient. În seara asta fusese gata s-o facă, dacă Anna Weber nu l-ar fi oprit la timp.

Către ziuă, bolnava își recăpătă pulsul. Picioarele ei vinete și înghețate începură să se încălzească. Inima bătea aproape regulat.

Tauber îi mai făcu o transfuzie, se uită la pruncul roșu și cu piele creață, care mieuna slab în leagănul lui, și ieși din odaie. Anna Weber îl urmă. Intrară din nou amîndoi în biroul în care lampa rămasă aprinsă părea palidă pe lîngă lumina albăstruie a zorilor. Se îndreptă spre fereastră și-și trecu brațul pe după umerii Annei. Simțea trupul ei mare, de cal care trage la ham fără să obosească, lipit de el. Priviră așa, tăcînd, dimineața ce destrăma ceața grădinii și deslușea turnurile negre ale cetății

Tîrziu, Anna Weber întrebă încet, cu glasul ei obișnuit :

— E necesar să plec, să-mi caut altă slujbă, nu-i așa ?

— Tu ? Niciodată ! răspunse tot atît de încet doctorul, cu o ardoare nemărginită, și-i strînse capul la piept. Hotărîrea lui era luată.

*

O singură dată îi vorbi Minna deschis despre Anna Weber bărbatului ei. După săptămîni de suspine, de tăceri bosumflate, de bodogăneli neînțelese, de aluzii ascuțite, îl întrebă într-o seară, în odaia de dormit :

— Această Anna Weber, acest cal cu picioare lungi, e îndrăgostită de tine ?

Doctorul o privi aspru :

— Mă respectă și aduce servicii mari sanatoriului.

Minna rînji amar :

— Dar tu, tu o respecți ?

— Fără îndoială.

— Oamenii spun că între voi ar fi...

Dar nu apucă să isprăvească. Bărbatul ei se ridică în picioare, negru, amenințător. Niciodată nu i se păruse că e atît de înalt.

— Minna, niciodată, auzi, niciodată să nu mai repeți cuvintele astea ale oamenilor. Domnișoara Weber e o femeie minunată, o funcționară admirabilă, merită stima ta și a orașului întreg. Fără ea, sanatoriul nostru s-ar ruina. Colaborez cu ea perfect și nu vreau să aud despre colaborarea asta nici un cuvînt urît. Lumea bîrfește pentru că ne merge bine, pentru că știe că datorită ei ne merge bine. Ai înțeles ?

Nu spusese nici un cuvînt greu, dar fiecare frază a lui sunase ca o măciucă peste capul Minnei. Așteptase de mult convorbirea asta, era pregătit pentru ea, era înarmat, se hotărîse doar din noaptea operației aceleia, și asta era hotărîrea lui.

În clipa aceea Minna îl crezu. Îl crezu încă o bucată de vreme, apoi îndoielile începură s-o cutreiere iar. Chiar dacă Anna Weber nu era iubita bărbatului ei, el se înțelegea bine cu ea, și asta nu putea suferi nevasta. De ce să aibă bărbatul ei ceasuri bune în afara casei lor, cînd ea, Minna, nu avea decît această casă, cu cămara ei, cu caseta de bani din dulap, cu cutia

de bijuterii din ladă, cu mîncarea de la prînz și seara, și frișca de pe cafeaua cu lapte ? Să se mărginească și el la aceste bucurii ale casei și la ceasurile de muncă de la sanatoriu, în care un bărbat serios trebuie să fie sever, uscat, rece, cum e orice om care face o treabă. Apoi orașul vorbea, chiar dacă nu era adevărat, lumea socotea că este, și tot orgoliul ei se răzvrătea.

Doctorul Tauber deveni mult mai atent cu nevasta lui. Asta făcea parte din planul întreg cu care își liniștea conștiința. Îi cumpăra mai des stofe și mătăsuri scumpe, o ducea în fiecare duminică, cu regularitate, în vizite, străbătînd orașul cu ea la braț, o lua peste vară la băi, la Herculane, să-și îngrijească picioarele bolnave și voise să-i cumpere o trăsură, lucru pe care ea îl refuzase cu tărie. Nu-i mai trebuiau și doi cai și un vizitiu de hrănit ; viața era și așa destul de scumpă.

În schimb, Minna îl cicălea cu mult mai multă pasiune și venin decît înainte. Foarte des, în bodogănelile ei zilnice, se amestecau aluzii străvezii la „țăranii care miros a pămînt deși au venit la oraș de douăzeci-treizeci de ani“, la „oamenii care știau să-ți intre sub piele, pentru că sînt neam de slugă“, la „femeile cu picioare lungi și groase ca stîlpii de telegraf“ ; dar Egon se făcea că nu le aude, că nu știe la adresa cui sînt aruncate, că nici nu bănuiește că domnișoara Weber ar avea o legătură cu aluziile nevestei lui.

Anna Weber nu avea nici blănuri, nici bijuterii, nici bani la păstrare, nici rochii elegante.

Doctorul nu se gîndea niciodată să-i facă vreun dar, și orașul, văzînd-o mereu în hainele ei simple și lipsite de frumusețe, încetase să creadă că e iubita unui om bogat, ca doctorul Tauber, a cărui nevastă era atît de răsfățată. Era mai verosimilă presupunerea că e o foarte bună funcționară și, cel mult, că are ea un soi de adorație neîmpărtășită față de șeful ei. Cel puțin bîrfelile tîrgului nu mai alimentau atît de des bănuielile nevestei.

Din cînd în cînd Minna venea pe neașteptate la sanatoriu, cu un pretext oarecare, și intra brusc în biroul bărbatului ei. Îl găsea cufundat în fișe, în registre, în consult cu ceilalți medici. Stăpînindu-și tresărirea de neplăcere, el îi vorbea politicos, rece, ca un om întrerupt din treburi însemnate. Odată îl găsise singur cu domnișoara Weber, așezați de o parte și de alta a mesei, discutînd aprins despre o serie de medicamente care trebuiau comandate. Minna simți că se face liniște înăuntrul ei, dar păstră o față încruntată și ostilă, și se purtă cu domnișoara Weber ca întotdeauna cînd o întîlnea în curte sau pe stradă, cu un dispreț superior de patroană.

Pe Egon îl enervau și-l speriau ca o amenințare vizitele astea. Nu-i spuse Minnei nimic după ziua în care îl găsise cu Anna Weber, așteptă să-l mai deranjeze de două ori, o dată la căpătîiul unui bolnav și altă dată în sala de consultații, ca, acasă, să-i facă unul dintre acele scandaluri rare, în care nu rostea insulte, dar

își dezlănțuia glasul cu atîta putere și dovedea o atît de clocotitoare furie, încît Minna tăcea pe urmă ca un șoarece două săptămîni. Nevasta lui n-avea ce căuta în sanatoriu, nevasta lui avea domnie deplină asupra casei lor, asupra vieții lor de familie și dacă pătrundea în viața lui de medic, nu putea decît să-i păgubească, să-l întrerupă de la datorii și să atragă asupra lor batjocura orașului, care avea să considere că Minna Tauber își controla bărbatul, și menajul Tauber era nefericit.

Ultimul argument era convingător pentru Minna. Părerea lumii o costa mai mult decît orice altceva. Tocmai acum, cînd doctorul o răsfăța mai mult decît în tinerețe, cînd toată lumea o invidia pentru bogăția, pentru tihna în care trăia, pentru darurile pe care i le făcea Egon, cînd tot orașul socotea că sînt o familie atît de unită, atît de onorabilă! Părinții ei doar trăiseră respectați de tot tîrgul și familia profesorului Tauber fusese și ea stimată.

Minna încetase de a se mai duce la sanatoriu. Urmărea prin fereastra salonului geamurile, ușile spre curte ale clădirii cu bolnavi, bombănea încet pentru sine: „Cine știe! cine știe!“ și încerca să se îngrijească mai mult, mai bine, ca să n-o slăbească, să n-o îmbătrînească supărările astea. Începuse să gătească pentru ea, suplimentar, mîncări mai grase și mai dulci, să mănînce mult mai substanțial la zece și la cinci, să stea mai mult în pat dimineața, să-și cumpere chiar o cremă pentru obraz, ca să nu se

zbîrcească. Toate lucrurile astea îi făceau plăcere, îi dădeau un sentiment de stăpînire, de importanţă. Își spunea : „Eu sînt soţia respectată, eu mă scald în huzur, și dacă nenorocita aia cît un cal își dă sufletul și toate puterile pentru că îl adoră, treaba ei ; trăiește cu o leafă potrivită, se istovește și îmbătrînește muncind, rămîne nemăritată, nu e poftită în nici una din casele mari din oraș și mîine-poimîine o s-o picnească oboseala sau vreo boală și are să se retragă din lucru fără pensie. Cîţi ani să aibă acum ? Vreo patruzeci. Eu la cei cincizeci de ani ai mei arăt mai bine, sînt mai frumoasă și mult mai elegantă".

Singura frică a Minnei rămăsese ca domnișoara Weber să nu fure sanatoriul, dar nimeni nu-i adusese la ureche vestea că pusese bani la bancă sau că își cumpărase casă. Nu, neghioaba asta n-avea nici un fel de prudenţă, nici măcar nu-și cumpărase un palton nou de cînd o cunoștea. Poate că trimitea acasă, la ţară, cine știe ! Dar Minna auzise că părinţii Annei muriseră demult și că ea nu mai avea rude apropiate acolo. Pesemne că Anna nu-și făcea parte din banii lui Egon, din banii ei, ai Minnei și ai lui Egon. Dar îi făcea plăcere s-o bănuie mai departe, s-o învinuiască, s-o urîţească, ca s-o poată urî mai mult, ca s-o poată dispreţui întemeiat, ca s-o poată bîrfi pe ocolite, cînd vorbea cu Egon.

Domnișoara Weber însă nu avea asemenea preocupări. Ea ardea de grija bunului mers al

sanatoriului și trăia cu ochii ațintiți asupra doctorului Tauber ; aștepta să-l vadă zîmbind, prevenea orice încruntare a sprîncenelor lui, încerca să-l cruțe de oboseli și să-i aducă un venit din ce în ce mai mare. Despre nevasta lui nu avea o părere bună. O disprețuia în fundul sufletului ei pentru viața de animal pe care o ducea, pentru indiferența pe care o avea față de bărbatul ei, un om extraordinar care merita devotament și jertfe. Cîteodată, în gîndul ei, cînd o vedea ieșind la plimbare, scurtă și grasă, legănîndu-se pe picioarele ei mici, bine îmbrăcată și cu mutra ei satisfăcută și importantă, își spunea : „Uite ploșnița !“ Dar față de medic nu pomenea niciodată nimic de soția lui, ca și cum ea n-ar fi existat. Cînd o întîlnea, era foarte politicoasă, îi spunea „onorată doamnă“, și-i răspundea ca un funcționar corect unui șef.

Pricepea foarte bine de ce doctorul o luase de nevastă, avusese doar avere, și el trebuia să-și înceapă cariera cu bani. Păcat numai că n-avusese noroc de o nevastă mai iubitoare, mai aproape de el care era atît de sus.

O singură dată se ivise un nor peste seninul dragostei dintre ea și doctorul Tauber.

Un vecin al Annei, un funcționar la poștă, văduv de cîțiva ani, cîntărise hărnicia, seriozitatea domnișoarei Weber, nu dăduse nici o crezare bîrfelilor tîrgului pentru că nu văzuse pe nimeni intrînd niciodată la ea, și se gîndise că s-ar potrivi de minune cu femeia asta gospodină care aducea acasă și o leafă. Își mărturisise pe-

semne năzuința și altora, și cineva îi scrisese doctorului Tauber o anonimă, în care îl vestea că domnișoara Weber se mărită cu domnul Hauptmann.

Doctorului îi înghețase inima. Nu credea o iotă, era sigur că Anna lui îl adoră, îl preferă universului întreg, lui dumnezeu chiar, că nu poate trăi fără el cum n-ar putea trăi fără aer, dar simțea nevoia, ca orice om care iubește, să i-o mai spună și ea, să i-o jure, să i-o repete!

Cu scrisoarea infamă tremurînd puțin în degetele lui lungi, o întrebase rîzînd, privind în lături, fără nici un fel de introducere:

— Te măriți cu domnul Hauptmann?

Anna înlemnise întîi, apoi se înfuriase strașnic:

— Eu? Eu să mă mărit? Poți s-o crezi? Poți să mă întrebi, domnule doctor?

El rîsese iar, ca de o glumă:

— E ceva adevărat din toate astea? Te-a cerut?

— Da, m-a cerut de două ori, dar l-am refuzat.

— E un om cumsecade, bun? Are o carieră?

— E și bun și cumsecade, are și o slujbă frumoasă, dar nici nu mi-a trecut prin gînd. Îți jur că nu mi-a trecut prin gînd! Cum mă poți întreba așa ceva? Cînd... cînd te iubesc pe dumneata! Poate vreun om din lumea asta să se asemene cu dumneata, *mein Engel?* Cînd sînt atît de fericită lîngă dumneata!

— Ar fi fost o cumplită decepție pentru mine, Anna! își deschise sufletul Tauber.

Apoi dădu foc scrisorii ticăloase și o ținu aprinsă deasupra scrumierei. Era satisfăcut, era liniștit pe deplin. Îi dăruia atîta Annei!

În seara aceea, doctorul Tauber se răsfăță cu un sfert de ceas mai mult decît de obicei cu capul pe genunchii ei.

Dar seara, lîngă Minna, se gîndi serios că dacă acel anonim îi scrisese lui scrisoarea infamă, înseamnă că erau oameni în oraș care se începătînau să-l creadă legat de Anna, și că era nevoie de mai multă prudență, de o prudență nemărginită.

Fu și mai rece cu ea în public.

Altă dată, lui Egon Tauber, i se întîmplase ceva ciudat și neliniștitor. Avea în sanatoriu un bolnav vorbăreț, indiscret, supărător de comunicativ, un om din alt oraș, care nu cunoștea lumea de aici, se informa despre toate, se mira bucuros de tot ce afla și, în zilele în care n-avea febră, își tîra pîntecul bandajat dintr-o odaie în alta, ca să comenteze ziarul, să mai afle ceva, să-și mai bage nasul în vreo poveste străină cu oase frînte, cu apendice purulente, cu anestezii dificile.

Tauber își făcea contravizita de după-masă în sanatoriul liniștit. Era toamnă afară, ploua. Bolnavii dormitau amorțiți. Medicul intră în odaia vorbărețului, cu zîmbetul profesional pe chip, cu mînecile suflecate peste mîinile lui mari și frumoase, cu pas sigur și ușor, urmat de medicul de serviciu și de două surori.

Pacientul avea febră, era mai vorbăreț decît oricînd.

— Ce spui, domnule doctor, a venit toamna, a venit de tot? Nu? O să mai avem zile cu soare? Eu abia le aștept, să mă plimb în raiul ăsta al dumitale, în parcul ăsta minunat, de care n-am avut parte cînd am venit, bolnav.

Tauber, cu același zîmbet convenţional, îi luă pulsul, tăcut. Pacientul nu-și găsea liniștea.

— Mîine vine nevasta mea să mă vadă. Am primit ieri o telegramă.

Tauber, amabil, avu aerul că se bucură:

— Da, vine doamna? Îmi pare foarte bine. Asta are să-ți ridice tonusul vital.

Încurajat, bucuros, bolnavul se însufleţi și mai tare. Din fundul febrei lui răsări, încurcată, amintirea unor zvonuri pe care le auzise în ajun și nu le pricepuse bine. Cu un aer de tristeţe îngrijorată rosti:

— Dar dumneata, domnule doctor, ce am auzit? Divorţezi? Îmi pare foarte rău, foarte rău!

Medicul de serviciu nu-și putu opri un zîmbet pe chipul lui tînăr, proaspăt, și cele două surori plecară ochii. Tauber, cu faţa nemișcată, numai cu apele albastre ale ochilor dintr-o dată negre, răspunse sec:

— Eu? Nu! E o eroare! Cine semnează analiza asta? Să se mai facă o dată!

Și ieși demn din odaie.

Mai tîrziu, în biroul lui, rezemat de canatul ferestrei, cum stătea de cîte ori îl răscoleau gînduri neplăcute, se întreba de unde putuse porni zvonul acela din gura neplăcutului personaj. Se aștepta oare lumea ca el să se despartă de

Minna, să se căsătorească cu Anna Weber ? Dar el nu se gîndise niciodată la așa ceva. Cum era cu putință ? Ce om serios, așezat, cu nume bun, divorțase vreodată în orașul acesta ? Dar ar fi fost un scandal, ar fi fost o grozăvie, ar fi pierdut încrederea clientelei lui băștinașe ! Taică-său s-ar fi întors în mormînt pe partea cealaltă. Și pe urmă încurcăturile, zestrea Minnei care ar fi trebuit să fie restituită, gaura uriașă pe care ar fi făcut-o în bugetul lui defalcarea asta. Și Minna ar fi acceptat parcă ? Ar fi început un proces nesfîrșit, cu înfățișări la tribunal, cu amînări, cu darea pe față a motivului adevărat al divorțului : patima lui nelegală, cu proteste din partea Minnei, cu datoria de a-i plăti o pensie alimentară cine știe cît de mare. Și Oskar, care era inferior lui și ca situație, și ca trecut, și ca fire, ar fi avut tot dreptul să-l umilească, să-i reproșeze pe toate drumurile că-i nenorocise sora, că Minna, ca femeie divorțată, n-avea să mai fie primită în casele în care de drept avea acces.

Nu, nu se gîndise niciodată la divorț, nici măcar în noaptea aceea grozavă cînd era să ucidă la operație o femeie, și nici n-avea să se gîndească vreodată. Un om serios, un sas corect, un descendent dintr-o familie veche și onorabilă, nu-și lasă nevasta, nu divorțează. Asta pot să facă numai oamenii ăștia de acum, lipsiți de simțul moralei și al răspunderii.

El își împărțea conștiincios viața între sanatoriul în care erau operațiile și Anna, și casa lui, în care își avea tabieturile, biblioteca, patul

conjugal mare și comod, baia cu tot dichisul, Minna care veghea la bunul mers al gospodăriei. Și una și cealaltă erau ale lui ; Anna și Minna erau proprietățile lui, bunurile lui, pe el îl slujeau, și casa și sanatoriul erau averea lui, în nici una nu concepea că poate să intervină vreo schimbare care să le deranjeze așezarea, rînduiala.

Ar fi putut viața lui să fie mai fericită, mai plină ? Nu se întreba. Bucuriile lui, cîntărite cu gramul, cumpărate cu eforturi mari, trebuiau să dureze cît timp va dura și el, să nu se isprăvească înainte de sfîrșitul vieții lui. Trebuia să fie conform cu el însuși, cu părinții lui, cu morala tîrgului, cu propria lui faimă de om corect, sclavul ei nefericit. Și nu gîndea, nu gîndise, nu întrevedea nici acum nimic din toate astea, nici o imagine din viața lui, așa cum ar fi putut fi ea dacă ar fi avut curajul să fie mai puțin „corect", corect în ipocrizie, în toată acea falsă construcție în care dragostea îl adîncise și mai tare.

Pe aleea plină de bălțoace tulburi, cafenii, săltau broscuțe mici, verzi, și se cufundau cu voluptate în ochiurile de apă murdară. La capătul aleii, lîngă casa lui, Bertha, cu un șal pe cap, se căznea să adune rațele care îi scăpaseră din coteț pesemne și se răspîndeau printre tufișuri. Frunzele sălciei celei mari și despletite atîrnau ca niște petice vechi, murdare, sau cădeau fără curaj, încet, șovăind, în aerul ud. Toate îi păreau urîte lui Egon, urîte și grav de triste. La

ce bun să fi făcut un parc atît de mare și frumos, să ai o casă atît de roz și cu multe terase, să ai rațe și dumnezeu mai știe ce, toate lucruri pentru care mintea lui se încorda de dimineață pînă seara, la ce bun să stea veșnic alături de Minna și departe de Anna, toate nopțile, toate prînzurile, toate duminicile și vacanțele vieții lui, să facă atîtea eforturi ca Minna să se creadă fericită, ca lumea să-i socoată fericiți, dacă aceeași lume, pentru care făcea atîtea sacrificii, continua să-l bănuie, să-l știe, să-l judece, să rîdă poate de el ? Tauber nu distingea aici nici o urmă din propria lui vină, nu vedea nici o ieșire, ci acuza universul întreg că îi făcea zadarnice eforturile de a minți bine.

De ce nu-l credeau, cînd totul era atît de bine ticluit ? Pînă și atitudinea lui față de domnișoara Weber se schimbase de mult. În clipele cînd erau oameni de față, nu-i mai zîmbea atît de deschis și nu se mai agăța de privirea ei cînd nu erau singuri, și ea pricepuse, acceptase tacit această schimbare, o găsise dreaptă.

Ce nu făcea el pentru Minna, nevasta lui ? Făcuse vreodată ceva pentru Anna Weber ? Și gîndul acesta nou îl izbi cu o cruzime deosebită. Anna se mărginea la leafa ei de atîția ani, nu-i făcuse niciodată nici un dar, era poate strîmtorată, știa că trimite lunar unui nepot care urma la liceu ceva din leafa ei, știa, deși nu fusese niciodată la ea acasă, tot ca să nu dea de vorbit nimănui, că nu are o locuință bună și plătește o chirie mare, dar era atît de deprins să

primească de la ea, s-o vadă fericită numai cînd își rezema tîmpla de umărul ei, încît nu se gîndise niciodată să afle nici măcar cînd e ziua ei de naștere. La Crăciun numai îi dăruise, de două ori în ultimii ani, cîte o carte pe care Anna o primise ca pe un dar de preț. Nu, lumea era urîtă, urîtă și murdară, ca peisajul ăsta ploios și noroios care se întindea acum în fața lui. Și deodată, peste liniștea încremenită din jurul lui, din fundul ei parcă, din subsolul sanatoriului, de la bucătărie sau de la cămară poate, izbucni rîsul puternic, sănătos, al Annei Weber, clocoti, răsună. Doctorul respiră adînc. Numai ea știa să rîdă așa! Zîmbi și el, cucerit de hohotul ei, și se scutură de gînduri. O idee nouă, atît de nouă, că doctorului îi păru că nu poate răsări din el, îl fulgeră.

De ce n-ar face acum un act de curaj, un act mare, de vreme ce lumea tot cîrtea pe socoteala lui? Voia de mult să ridice în fundul grădinii, în partea în care se cultivau acum cartofi, o casă mică pe care s-o închirieze. Să clădească casa aceea, s-o închirieze Annei Weber și s-o determine, fără s-o jignească, să primească chiria de la el, pe ascuns. Imediat în mintea lui începură să se croiască alte planuri. Cum avea să facă totuși ca lumea să știe că Anna Weber plătește chirie? Fără îndoială, avea să răspîndească părerea că Anna locuia prea departe de sanatoriu și pentru bunul mers al lucrurilor era mai practic să stea la un pas. Era și inuman ca femeia asta să fie sculată noaptea, iarna și vara, și adusă la clinică, dacă era nevoie de ea, și

doar toată lumea știa că doctorul Tauber e un doctor uman. Despre asta puteau vorbi toți pacienții lui bogați, pe care îi opera cu atîta grijă.

Cum avea să facă totuși cu chiria ? Să dăruiască Minnei căsuța asta, ca Anna să vină să-i aducă chiria chiar ei, în fiecare lună ? Nu, era mai bine ca Anna să ducă acești bani primiți pe ascuns de la el, la Banca Moser, unde doctorul avea cont, și să-i depună pe numele lui. Așa avea să afle tot tîrgul. Actul lui de curaj se schimba într-un act de prudență în plus, cu dovada asta nouă, publică, că între el și administratoarea spitalului sînt raporturi negustorești precise și corecte, și opinia publică avea să se clatine.

De ani de zile, de cînd începuseră legăturile lui Tauber cu domnișoara Weber, Oskar Sommer nu avusese niciodată o discuție cu el în această privință. Oskar era încîntat că e invitat la mesele din ce în ce mai rare date de doctor, că face acolo cunoștințe importante, era încîntat că cumnatul lui, poate cu intenție, nu-l grăbește cu datoria făcută cîndva pentru construcția primei lui fabrici (acum mai avea una în orașul învecinat), datorie din care nu plătise pînă acum decît jumătate și pe care avea, firește, s-o achite în întregime, cînd avea să sfîrșească cu toate investițiile. Mulțumea în gînd lui dumnezeu că purtarea doctorului cu nevasta lui devenise mult mai caldă, că ea părea o femeie răsfățată în ochii întregului oraș, că, concret, nimeni nu putea găsi un cusur purtării doctoru-

lui Tauber. Asta îl ajuta să păstreze bunele raporturi cu el.

Oskar mai avea o bucurie: Drucker, muncitorul care se revoltase pe vremuri, în fabrică, murise în închisoare înainte de a ieși, de trai prost, de tuberculoză — se spunea. După curbele de sacrificiu, după impozitele noi și grozave care se puseseră în cîrca lefegiilor, după șomajul care se ivi în urma închiderii cîtorva fabrici, el putuse angaja mînă de lucru la un preț scăzut. Se operaseră în țară și în oraș chiar arestări, și după o răbufnire de revoltă, oamenii lui lucrau acum așa cum îi plăcea lui — ore nenumărate. Angajase și copii pe un preț de nimic și-i pusese la secția de curățat piei, unde aveau destul spor.

Aflase că nevasta lui Drucker căpătase un post la gară, dar știa de mult că șeful gării îi e inamic politic. Oskar făcea politică, și șeful gării făcea parte din partidul vrăjmaș. Nemernicul ăsta de șef, după ce avea doi copii ai lui, avusese gustul ciudat să plătească taxele de liceu și copilului afurisitei ăsteia; Oskar bănuia că șeful trebuie să fi avut anumite legături cu femeia aceea rea de gură, slabă, cu ochi enormi. Îi mergea bine lui Oskar, n-avea de ce să se plîngă, și, deși nevasta îi murise într-un accident de automobil la lacul Báláton, deși copiii creșteau departe de el, într-un internat, el se îngrășa, arăta bine și fălos, ca un fabricant important ce începea să fie.

De altfel, întregii familii îi mergea bine.

Minna, deși îl sîcîia necurmat pe Egon, deși scotea și întindea în jurul ei aproape o dată pe lună amintirile familiei, documente și obiecte vechi din care se vedea bine că străbunii ei fuseseră breslași cu vază în oraș și numai datorită unui accident tatăl ei ajunsese administrator de moșie (ceea ce făcuse bine și cu spor, dovadă averea lui), Minna și ea era de fapt mulțumită și prosperă. Picioarele ei mici, gleznele a căror carne se revărsa peste pantofii laţi, abia o mai duceau și drumul la cimitirul din oraș, sîmbăta, i se părea o tortură, dar o tortură cuvioasă, respectabilă. Acum avea de pus flori și pe mormîntul nevestei lui Oskar, al cărei cadavru fabricantul îl adusese în cimitirul cu mormintele străbunilor. Erau doar o familie unită, în care tradiţiile nu pieriseră !

★

Egon începuse să îmbătrînească. Se ţinea tot drept, tot falnic, părul nu i se rărise, vocea îi rămăsese clară și sonoră, dar mergea mai încet, mai greu, seara citea mai puţin, cuprins de somn, și la operaţii purta ochelari peste frumoșii lui ochi albaștri și catifelaţi. Opera însă cu aceeași mînă sigură, perfectă.

În ţară crescuse o mișcare politică nouă. Foarte mulţi sași aderaseră la ea și alcătuiseră un grup aparte, Grupul etnic german. Fusese și el poftit să facă parte din acest grup, se depuseseră chiar insistenţe, orgoliul lui nemţesc fusese flatat, dar prudenţa lui firească îl ţinea pe

loc. Deşi Hitler ameninţa să pună stăpînire pe lume, Tauber, care nu făcuse niciodată politică, se temea să facă acum, la bătrîneţe. Lucrurile puteau într-o zi, tîrziu, să se întoarcă, sau chiar dacă nu s-ar mai fi întors niciodată, dacă Hitler ar fi rămas stăpîn pe situaţie în războiul pe care evident îl pregătea, de ce trebuia el să-şi piardă o parte din clientelă, cea care, poate, înăuntrul ei nu era de aceeaşi părere? Politica cere bani, timp. Tauber nu avea de risipit nici una, nici alta. Respinse propunerea cu blîndeţe, cu scuze abile, pretextînd oboseala, ocupaţiile, vîrsta lui înaintată. Nu se cuvenea să piardă nici clientela acestor politicieni violenţi şi mîndri, şi ştiu să le vorbească cu căldură şi respect pentru părerile lor. De fapt, mîndria că e sas era la el aproape acoperită de mîndria că e el însuşi, aşa că privea cu bunăvoinţă şi cu neparticipare mişcarea.

Minna, căreia îi rămîneau mai puţine merite personale de a se stima, care, atunci cînd şi le căuta, rătăcea vag între „sînt de familie bună", „sînt soţia doctorului Tauber", „sînt o femeie plină de demnitate", şi „sînt germană", ar fi vrut bucuros să ia parte la adunările Grupului etnic, dar n-o lăsau picioarele ei umflate şi guta care începuse să-i strîmbe oasele.

Domnişoara Weber nu avea altceva de făcut decît să copieze întocmai atitudinea doctorului Tauber. Şi ea avea treabă, nici ea n-avea vreme, tot sanatoriul stătea pe umerii ei. Domnişoara Weber locuia acum în căsuţa galbenă-aurie, fără

etaj, din fundul parcului. Doctorul privise cu o bucurie de copil, de la ferestrele cabinetului lui de acasă, mobilele pe care le mutase ea aici, fericit că erau bune, frumoase, că Anna lui nu trăise și n-avea să trăiască în mizerie.

Patima care îi legase în primii ani se prefăcuse într-o înțelegere adîncă, armonioasă, solidă. Doctorul stătea încă cu capul pe genunchii, acum foarte osoși, de cal bătrîn, ai domnișoarei Weber și tăcea ceasuri îndelungate sau povestea, acum mai rar, operațiile făcute și descoperirile citite. Anna Weber îi ținea și acum capul pe pieptul ei larg și îi spunea în șoaptă *„mein Engel"*, îi dezmierda degetele lungi și curate, pe care pielea începuse să se veștejească.

Lui i se părea că picioarele ei enorme și osoase erau mult mai frumoase decît picioarele scurte și grase ale Minnei, că e mult mai plăcut să ai varice decît gută, să slăbești decît să te îngrași, să ți se rărească părul decît să-ți albească, să fii o femeie mare, deșirată, ciolănoasă, decît una măruntă, sufocată de grăsime, să ai un chip grav, sever, bărbătesc, decît un cap ca un măr, fără zbîrcituri și strîmbat de un veșnic dezgust, să țipi tare, ca un căpitan de corabie, ca un zbir, decît să bodogănești egal, necurmat, clempănitor, ca o ciocănitoare răgușită.

Nu mai avea putere să plece în vacanță la băi cu nevastă-sa și să se despartă pentru o lună de domnișoara Weber. O trimitea pe Minna singură, încărcată de bani și provizii, și-și pe-

trecea vacanța în sanatoriu, lucrînd, ca să nu dea de bănuit nimănui, întorcîndu-se la ora mesei acasă, ca de obicei, ca să nu-l bîrfească slugile, trăindu-și viața absolut ca în lunile cînd Minna era acasă, bucuros că în orele de lucru era aproape de Anna Weber. În vacanțele astea ale Minnei, seara, la ceasul în care stătea totdeauna cu Anna în biroul lui din sanatoriu, simțea o fericire deosebită ca și cum ar fi fost singuri pe lume, singuri, liberi și tineri.

Teama lui de opinia publică devenise un fel de manie, de act reflex. Nu călca niciodată regulile pe care și le stabilise la început. În locuința nouă a Annei Weber intrase o singură dată, cînd administratoarea sărbătorise inaugurarea casei și poftise personalul superior al sanatoriului. Atunci doctorul Tauber venise grav, cu nevasta la braț. Ea era îmbrăcată de ceremonie, își pusese pălărie pe cap, stătea țeapănă ca o gîscă îndopată, păstra pe față un zîmbet care voia să fie politicos dar care era ușor înveninat, și-i adusese Annei doi trandafiri culeși din grădină: „Pentru serviciile excepționale aduse sanatoriului mai bine de douăzeci de ani". Plecaseră după douăzeci de minute, tot gravi și țepeni.

O dată, o singură dată, Anna Weber fusese bolnavă. Căzuse ca un mal, doborîtă de tifos. Tauber o internase într-o rezervă și o îngrijise ca pe cei mai prețioși bolnavi ai lui. Cît zăcuse în sanatoriu, sub ochii lui, acolo unde era firesc să se ocupe de ea, totul mersese bine. Dar cînd Anna intră în convalescență și plecă în căsuța

ei din fundul grădinii, doctorul începu să sufere cumplit de grijă, de neliniște, de dor. Abia acum era înfricoșat de boala grea prin care trecuse Anna, abia acum se temea de complicații nemaipomenite și privea lucrurile cu o spaimă de om nedeprins cu boala, nu de medic.

În adevăr, Anna avu o întoarcere a bolii. Medicul secund, însărcinat s-o viziteze de două ori pe zi, îi aducea regulat buletinul ei. Tauber îl primea cu expresia cu care privea orice buletin din sanatoriu, cu acel zîmbet optimist profesional care îi păcălea atît de bine pe bolnavi și care medicilor între ei nu le spunea nimic, nu întreba niciodată nimic în plus și înăuntrul lui clocotea îngrijorarea și frica.

Și, în sfîrșit, într-o zi, cînd simțise că îl sufocă dorul și teama, organiză o întreagă procesiune la casa Annei Weber. Își luă cu el doi medici, trei surori, și așa, în halate albe, cu siringi și aparatul de tensiune în mînă, străbătură aleile parcului sub un soare arzător. Tauber avea fața nemișcată, rece, pasul sigur, ochiul preocupat : ceilalți, fără să-și dea seama, copiau expresia șefului, și Minna, de la fereastra salonului, nu văzu decît un alai ceremonios și lung. Inima îi bătu de plăcere la gîndul că poate rivala ei se ducea pe copcă și de teamă că sanatoriul n-avea poate să mai fie niciodată atît de bine administrat dacă „calului“ i se întîmplă ceva.

Egon îi făcu un examen amănunțit Annei, se liniști adînc cînd își dădu seama că ea merge,

în adevăr, spre vindecare, dădu recomandații severe în legătură cu regimul ei viitor celor care îl însoțeau, îi vorbi cu tonul acela ridicat, grăbit și vioi, cu care se vorbește pacienților ca să-i scuturi, și sorbi din ochi încăperea în care zăcea „ea", încăpere cu mobilă curată și lucioasă, patul îngust și înalt cu dantele albe, etajera cu cărți de la căpătîi, masa de scris pe care se afla călimara puțin crăpată ce fusese odată a lui și pe care o înlocuise cu una mai mare, mai impunătoare, căpătată în dar de la un pacient vindecat. Ea îi ceruse atunci călimara asta, ca să aibă un lucru care fusese al lui, în clipa cînd, într-un elan de generozitate, el voise s-o dea unei colecte a Crucii Roșii pentru un bazar. Le sorbise pe toate cu marii lui ochi albaștri întunecați, ca să le ducă cu el și să se poată gîndi la ea, așa cum arăta, mare și osoasă, cu părul rar peste fruntea boltită, cu mîinile mari în sfîrșit odihnite pe dantela cearșafului, între lucrurile în mijlocul cărora trăia cînd era departe de el. Îi sorbise și privirea de gratitudine, privirea ei care îi spunea că se va face bine, pentru că știe că el are nevoie de ea, pentru că trebuie să-l mai vadă, să-l mai ajute, să-l mai mîngîie, să-l mai iubească.

În zilele astea de boală, cît zăcuse acasă la ea, Anna își dădu seama pentru prima oară ce înseamnă o dragoste fără confidenți. Nici doctorul, nici ea nu-și mărturisiseră vreodată dragostea față de cineva. Ea rîsese în gîndul ei de nevoia femeiuștilor obișnuite de a se mărturisi,

de a se povesti. Avea două prietene, pe doamna Weissmüller, șefa surorilor, și pe doamna Klauss, soția medicului secund. Se ducea cîteodată duminica după-masă la ele sau le primea la ea, dar nu le pomenise niciodată nimic despre marea ei legătură, și ele nu cutezaseră să facă nici o aluzie la ea, pentru că Anna Weber era și în prietenie tot făptura energică, cu aere de comandant, cu gesturi bruște, și rîsul ei, gluma ei, cînd se mai dezlănțuiau, rar, nu admiteau replică și nu cereau răspuns. Acum ar fi avut nevoie să-i trimită cîte un cuvînt, să aibă vești de la el. Dar nu deschise gura, încăpățînată. Nu-l putea compromite, nu se putea compromite nici pe ea ; se cuvenea să-și îngroape taina în fundul sufletului. Ce bănuiau și comentau ei, îi privea. De la ea n-avea să se afle niciodată nimic.

Odihna convalescenței ei lungi îi făcu bine administratoarei. Se întoarse la sanatoriu cu puteri sporite, cu un fel de furie de muncă, arzînd să-l despăgubească pe doctor pentru tot ce putuse pierde în lipsa ei. El o găsea întinerită, frumoasă. Rămînea cu ochii pironiți asupra frunții ei uriașe acum, care începea să semene cu fruntea sărmanului Yorick, și se gîndea : Ce cap care gîndește ! Ce frunte de filozof are ! Nu-și completa însă niciodată gîndul : Minna avea o frunte îngustă, netedă, peste care zulufii albi cădeau încă cochet, o frunte care nu adăpostise niciodată idei.

Războiul începuse. În oraș parte din populație triumfase și continuă să triumfe încă vreme îndelungată. Cîteodată, pe bulevardul cu copaci deși și trufași pe care era așezat sanatoriul, răsunau cîntece aspre, victorioase, strigate tare de tineretul care se întorcea de la exerciții, sau treceau trupe. Uneori personalul ieșea la fereastră entuziasmat sau numai curios, dar doctorul Tauber rămînea la masa lui de lucru sau lîngă cutia de instrumente pe care și le pregătea, absorbit de lucru. Aștepta să vadă sfîrșitul, ca să știe lîngă cine trebuie să se bucure. Mai văzuse el un război care se isprăvise cu înfrîngerea primilor victorioși.

Niciodată nu aflase cîte eforturi și cîtă pricepere o costase pe directoarea administrației izbînda ca și de data asta sanatoriul să rămînă particular, să nu fie rechiziționat pentru război, afară de aripa mică, din stînga, care fusese de boli infecțioase și nu era de specialitatea doctorului Tauber. Doi medici erau pe front. Klauss și Tauber abia o scoteau la capăt cu chirurgia.

În cămara Minnei, alimentele începuseră să se strice iar ca în epoca 1914—1918, pentru că atunci cînd se găsea „o ocazie" se cuvenea să cumperi mult, să cumperi tot chiar dacă te ținea punga, neștiind cînd ai să mai găsești același lucru altă dată. Minna își făcu mult sînge rău din pricina pagubelor astea. Dacă untul care se altera se putea topi și păstra și așa, dacă carnea, cînd se cumpăra o jumătate de porc de-

odată, se putea afuma, existau și lucruri care se stricau iremediabil, ca brînza de pildă, ca făina, și Minna simțea că se îmbolnăvește de supărare. În vremea războiului slăbi ; rămase numai rotundă din groasă ce era, de atîtea pagube. Încerca să cumpere mai puțin, și pe urmă regreta prilejul pe care îl lăsase să-i scape, cînd mesele nu erau complete și ducea dorul slăninii două săptămîni. Învățase zeci de rețete noi de conservare a ouălor, a cărnii, a legumelor, dar pagube tot se iveau și Minna simțea că se îmbolnăvește de nervi.Oamenii cereau prețuri mari, speculau ca niște nerușinați, și războiul nu se mai isprăvea o dată ; Hitler nu mai cucerea o dată pămîntul ! În oraș, cînd ieșea pe străzi, Minna se speria de mutrele urîte pe care le vedea, de ochii ostili și rătăciți ai oamenilor prost îmbrăcați ; de zdrențele pe care le purtau fără sfială pe strada principală, și noaptea începu să se teamă de hoți.

— Nu se poate, tu nu vezi că oamenii ăștia care se uită așa de sălbatic la tine, ziua-n amiaza mare, au să înceapă să dea lovituri prin casele onorabile ? îi spunea ea doctorului noaptea.

Cînd suna alarma nu știa ce să facă : să rămînă să păzească casa sau să-și salveze viața în adăpostul din fundul grădinii ? Pleca cu regret, îmbrăcată iarna și vara în haina de astrahan, cu valiza cu bijuterii în brațe și tot timpul îl sîcîia pe doctor cu obsesia că în vremea asta apartamentul e jefuit.

Domnișoara Weber cobora în pivnița casei ei, ca să nu-l incomodeze pe domnul doctor care era în adăpost cu soția.

Orașul însă nu fu niciodată bombardat și Minna, fugind în adăpost regulat, gîfîind și strîngînd la piept valiza mică, îl bodogănea pe doctor care venea mult mai puțin grăbit decît ea.

— Ce idee să fugi așa din casa ta! Nu vezi că nu se întîmplă niciodată nimic?

Uneori, în nopți liniștite, cobora din pat pe întuneric, își dibuia papucii cu picioarele ei groase și oftînd, gemînd încetișor, se ducea să controleze dacă ușile sînt bine închise. O obseda ideea că era zadarnic să încuie poarta grădinii lor; doctorul nu voise niciodată să tragă un gard între sanatoriu și casa lui, ca să aibă o priveliște largă asupra parcului, și pe poarta sanatoriului putea intra noaptea oricine. Portarul, Laszlo, era bătrîn; sigur că dormea dus noaptea, în loc să păzească.

— Dă-l afară pe Laszlo, Egon! Dă-l afară că tot e bătrîn! Să-l mai țină și copiii lui, că tu l-ai ținut douăzeci de ani.

Dar oameni tineri, rămași la vatră, erau puțini și doctorul n-avea încredere în oricine.

Războiul începuse să-și schimbe cursul. Fețele care pînă atunci se rotunjiseră de plăcere începeau să se lungească. În schimb altele, pînă atunci îngrijorate sau închise, se deschideau, se luminau. Minna se mira că vede acum chipurile crunte altădată, care îi făcuseră atîta teamă, zîmbind, cu toate că hainele lor erau tot vechi

și decolorate, și pielea le era tot întinsă pe oase.

Cînd se sfîrși războiul, doctorul Tauber se felicită înăuntrul lui că nu făcuse politică. Cîteva neînțelegeri care se iviră la început, în jurul persoanei lui, se lămuriră repede : tot orașul știa că nu fusese fascist.

Un an, doi, trei, lucrurile merseră ca înainte. Bolnavii veneau, doctorul îi opera, domnișoara Weber îi executa bănește. Minna, numai, avea mereu dificultăți cu aceleași cartele care nu se desființau și pe care se încăpățînase să cumpere tot ce putea, deși greutatea gospodăriei ei se bizuia pe proviziile cumpărate la negru, cu bani grei și tocmeală amară.

— Ce știi tu ce înseamnă greutățile ? îi spunea ea bărbatului ei. Să trebuie să faci gospodărie și pe urmă să vorbești. Aduci bani și gata, vii să mănînci. Și mie mi-ar plăcea să cîștig așa de ușor și să-mi dea cineva masa gata.

— Ușor ? tuna Egon. Ușor e să faci patrucinci operații pe zi ? Ajunge, Minna, destul !

Minna pleca fruntea, simțea aceeași voluptate pe care o încercase toată viața ei la auzul răcnetelor bărbatului, și tăcea ca un mielușel pînă a doua zi.

Avea ea oamenii ei, țărani care veneau tocmai de la Arad unde seceta nu fusese atît de aprigă, care-i aduceau tot ce-i trebuie pentru bucătărie.

O mare jignire dureroasă simți Minna în ziua în care se naționalizaseră marile întreprinderi. Fusese luată și fabrica lui Oskar, ca și cum n-ar

fi făcut-o Oskar, ca și cum acolo n-ar fi intrat bani de-ai lui Egon și tot spiritul de întreprindere, toată inteligența lui Oskar! Ce însemnau teoriile astea noi că orice capital e bunul poporului? Ce, poporul făcuse fabrica, sau Oskar Sommer? Muncitorii știuseră cel mult să muncească și-i mîncaseră destul sufletul fratelui ei, ba că vor leafă mai mare, ba că vor muncă mai puțină. Frumos aveau s-o conducă acum! Și în definitiv s-o ducă și de rîpă, dacă Oskar a pierdut-o! Tot ce era Sommer în ea se răzvrătea.

— Tu pricepi ceva? îl întreba ea pe Egon.

Egon ridica, încruntat, din umeri. Nici el nu mai pricepea nimic.

— Societatea și-a pierdut temeiurile sănătoase! hotărî el profesoral. Moravurile au decăzut, buna-cuviință a pierit și organizația economică se prăbușește. Nu mai avem de salvat decît propria noastră viață interioară și de admirat decît rectitudinea noastră care n-a făcut și nu face concesii.

Rectitudine numea el faptul că operase bine cînd fusese plătit bine, că nu-și lăsase nevasta, cu toate că toată viața iubise altă femeie.

Și într-o zi, pe capul doctorului se prăbușise bolta cerească. Sanatoriul fusese trecut în patrimoniul statului.

De ce? De ce? se întreba el uluit, revoltat, rănit pînă în fundul măruntaielor. N-a fost clădit pe terenul moștenit de Minna, cumpărat de Sommer cu banii lui, agonisiți pe moșia grofului? N-a fost ridicat cu banii cîștigați de el cu ope-

rațiile? Îi dăduse cineva banii gratis? Îi furase din buzunarul cuiva? Bunul poporului, sanatoriul lui ca și fabrica lui Oskar!

Oskar venea la ei și stătea ceasuri întregi gemînd și blestemînd:

— Ticăloșii! Cît m-am zbuciumat, cît am asudat, cît efort m-a costat fiecare investiție și fiecare sumă depusă la bancă. Acum au naționalizat și banca o dată cu fabricile. Poți să-mi explici *cum* au să le conducă? *Cine* o să le conducă și *pentru ce* le-ar conduce bine, dacă n-are interesul să cîștige el personal, dacă îl plătesc cu un salariu? Și eu ce-am să mă fac? Trebuia să-i fi pus dinamită cu o săptămînă înainte! Cine să fi știut! Acum ți-a luat și ție sanatoriul! Ei, acum sper că mă înțelegi! Ai avut destui dintre ai lor în clinică în ultima vreme. Nu regreți acum că le-ai dat doctorii și i-ai operat? Să le fi dat otravă, arsenic, ca la șobolani! N-aveai arsenic?

Fruntea doctorului se înnegura și mai mult. Oskar îi răsucea și mai tare sfredelul din inimă.

Anna Weber, care fusese crunt lovită și ea, nu pricepea nimic și nu putea decît să se zbată lîngă doctor. Numai doctorul Schuldknecht, unul dintre medicii sanatoriului, înțelese „teza" stăpînirii și i-o explică și doctorului Tauber.

— Marxismul spune — îi lămurea el ca unui copil — că orice acumulare de avere n-a fost cu putință decît prin exploatare. Că un moșier, un arendaș, un fabricant, un proprietar oarecare

n-ar fi putut aduna capital fără să se folosească de muncă străină.

— Ei, și eu cum m-am folosit ? întreba nedumerit doctorul.

Schuldknecht se sfia să-i spună lucrurile atît de crud cum le pricepuse el.

— Adică, vreau să spun că nu munca unui singur om creează avere, ci exploatarea altora.

— Bine, bine, dar cum am exploatat eu ? stăruia enervat doctorul. Oskar să spunem că a avut sute de muncitori, că a făcut mai puțin lucru cu mîna lui, dar eu ?

— Mai întîi, averea domnului Sommer, după teoria comunistă, a fost adunată din munca țăranilor de pe moșia grofului.

— Cum ? Cum ? Sommer bătrînul adică a stat pe divan ? Dar averea mea personală ? A mea ? Munca mea ?

— Ei spun că un personal întreg a muncit în jurul dumitale și s-a ales cu salariul numai, pe cînd dumneata, pentru că ai fost patron, ai putut să aduni un capital.

— Sigur că patronul adună și funcționarii sînt plătiți, se scandalizează Tauber. Am lăsat eu pe cineva neplătit ? Sau ei, funcționarii, trebuiau să facă avere și mie, patronului, să-mi dea o leafă ? Așa trebuia ?

Schuldknecht tăcu jenat, și el doar fusese angajatul lui Tauber. Dar doctorul nu-l slăbea :

— Dar statul n-are să vă dea tot leafă ? Funcționarii au să-și împartă între ei venitul ? N-are să mai plătească nici un bolnav ? Cum ?

— Nu, statul e altceva.

— De ce ?

— Pentru că el... Pentru că el e stat, e ţara, şi nimeni n-are să mai aibă capital, decît el.

Nici asta nu pricepea Tauber. Lumea se întorcea cu dosul în sus. Cine avea să mai facă instituţii, sanatorii de lux, prăvălii frumoase, fabrici ? Statul poate ? S-o vedem şi pe asta ! Pe el îl nenorociseră, asta era cert.

I se propuse doctorului Tauber să lucreze, cu toată vîrsta lui înaintată, la spitalul oraşului. Era încă lipsă de medici, după pagubele omeneşti pe care le făcuse războiul, el era foarte preţuit ca chirurg şi nu i se putea aduce învinuirea că făcuse vreodată politică.

Refuză politicos, mulţumind cald, aşa cum ştiuse toată viaţa să scape cu abilitate, pretextînd că e bătrîn, că nu mai vede bine, că e vremea pentru el să stea în fotoliu, la colţul vetrei.

Nu, el care fusese stăpîn nu mai putea fi un simplu salariat. Să aibă şefi, să stea pe aceeaşi treaptă cu alţii, el, Tauber, să dea socoteală de munca lui cuiva pe lumea asta ? Era cu neputinţă, mai bine se închidea în singurătate.

Peste puţin i se făcu o pensie, ceea ce îl surprinse plăcut, de vreme ce nu lucrase la stat, dar pensia era mică pe lîngă veniturile lui de altădată, şi de cîte ori o încasa zîmbea amar, ironic.

— Ce porcărie ! bodogănea Minna. Asta e pensie ? O ruşine !

O altă dramă iscată la etatizarea sanatoriului, o rană adîncă și ea pentru doctor, era faptul că nu mai putea fi mereu alături de domnișoara Weber.

Acum ea venea cîteodată în casa Tauber ca să aducă vești noi din oraș, vești de care și Minna era flămîndă, părerea unuia sau altuia din vechea clientelă a doctorului asupra „grozăviilor" care se întîmplau, comentarii pline de simpatie relativ la nedreptatea care i se făcuse lui personal, și rezultatul căutărilor ei, care umbla după o slujbă.

Dar lui Egon ceasurile astea rare nu-i ajungeau, mai ales că nu era niciodată singur cu ea. Își căuta acum toată ziua de lucru prin grădină, își descoperise o patimă nouă și o mare pricepere pentru flori, ca să poată fi în drumul ei cînd ieșea și cînd se întorcea din oraș.

Noaptea visa că operează, că sanatoriul „lui" clocotește de muncă, de preocupări, că n-are unde să mai așeze bolnavii, că încasează sume enorme pe care Anna Weber i le predă liniștită și Minna le îngrămădește cu mîini tremurătoare în dulap, că mînuiește instrumente noi și strălucitoare, repede, repede! Apoi se scula mahmur, întunecat, pleca în grădină și pînă seara rătăcea printre alei, frămîntîndu-se și răspunzînd unor gînduri neformulate:

— Ah! Nu! Niciodată!

Dar domnișoara Weber își găsi curînd o slujbă; fu numită econoamă la o școală. Venea acasă tîrziu, pe înserat, și Minna, care observase

tertipurile bărbatului ei, de la ora şapte începea să se agite pe afară, ca şi cum ar fi avut treabă, şi de la ora opt să-l strige, de pe pragul casei :

— Egon, la cină ! Egon, e opt !

Nu obosea să iasă şi de douăzeci de ori din casă, să-l strige cu acelaşi glas apăsat, încet, morocănos. Doctorul intra în sfîrşit în casă, trist, tăcut, îngheţat.

Situaţia asta nu era de îndurat. Tauber găsi o soluţie. Anumite case mari din oraş, locuite de oameni puţini, erau golite ca să fie date unor familii mai numeroase sau unor instituţii care aveau activitate bogată şi nevoie de spaţiu. Foştilor locatari li se dădeau case mai mici, cîte o jumătate de apartament. Tauber începu să-şi pregătească nevasta :

— Ai să vezi că va trebui să părăsim casa. E prea mare pentru două persoane, după părerea dumnealor. Cine ştie în ce margine de oraş o să ne mutăm.

— Din casa *noastră ?* întrebă înfuriată ea.

— Da, da ! Ai să vezi. Ar trebui să luăm măsuri.

— Ce să facem ?

— Să ne restrîngem la etajul de sus şi să închiriem parterul.

— Să aducem oameni străini în casa *noastră ?*

— Dacă nu vrei să ne aducă ei.

— Şi pe cine să aducem ?

— Nu ştiu.

După ce nu știu de multe ori la capătul unor discuții provocate de el, Egon avu într-o zi o idee:

— Pe domnișoara Weber.

Minna rămase încremenită o clipă, cu gura căscată de mirare și furie.

— Pe cine?

— Pe domnișoara Weber! răspunse liniștit bărbatul. Era pregătit de atac.

— Pe... pe țărănca asta? Pe țoapa asta? Pe prietena dumitale?

— Bine, dacă nu vrei o persoană distinsă, curată, ordonată, corectă (și Egon sublinia fiecare cuvînt), atunci să așteptăm să ne aducă o familie cu cîțiva copii care au să facă gălăgie și stricăciuni, o familie cu care ai să te cerți în fiecare zi, care are să-ți intre în bucătărie cînd n-ai să fii acasă, are să-ți fure din cămară și n-are să-ți plătească chiria la timp. Sau să ne ia toată casa, să ne ducă la mahala! Să așteptăm!

Minna fu pătrunsă de adevărul cuvintelor lui. Protestă totuși, dar planul bărbatului ei începu să-și facă loc în conștiința ei. Da, avea dreptate, domnișoara Weber plătea chiria la timp, nu primea vizite multe, era curată, era singură. O familie i-ar fi făcut pagubă și murdărie. Mai era și toată ziua la slujbă, nu putea sta mult de vorbă cu bărbatul ei care seara acum obosea și se culca devreme. Ba poate că avea să le facă și oarecare cumpărături acum, cînd nu mai

aveau bucătăreasa și pe ea o dureau atît de tare picioarele.

Îi spuse într-o zi că se hotărîse, dar că voia ea să trateze această chestiune cu domnișoara administratoare, să-i pună ea condițiile pe care le întrevedea.

Anna Weber era pregătită. Cînd Minna Tauber se îndreptă pentru a doua oară în viață spre vila galbenă din fundul grădinii, fără pălărie de data asta, dar tot atît de marțială și bosumflată, Anna o primi și ea solemn și discută cu cea mai mare seriozitate chestiunea, avînd aerul că nu cedează pe toate punctele și învoindu-se de fapt cu cele la care Minna ținea mai mult.

Familia Tauber își scoase de la parter mobila de sufragerie, pe care o așeză în holul de sus, desfăcu cabinetul doctorului, pe care îl puse în vînzare, și contopi salonul cu biroul. Cele mai grele probleme se puseră la bucătărie, de unde Minna voia să scoată faianța de pe pereți ca să căptușească cu ea cămara mare de la etaj, unde avea să facă bucătăria. Renunță pînă la urmă, cînd lucrătorul adus anume îi spuse că aveau să se spargă cel puțin jumătate și se mulțumi să scoată chiuvetele din perete. Domnișoara Weber trebui să facă cea mai mare investiție din viața ei, cumpărînd alte chiuvete și instalînd o baie de zinc în cotlonul de sub scară.

Lucrurile însă nu merseră chiar așa cum crezuse Minna. Egon nu mai venea din grădină seara la chemarea ei, și cînd intra în casă se

oprea îndelung la parter. Glasul nevestei răsuna regulat, ca bătaia unui ceasornic, în capul scării :

— Egon, la cină ! Egon, e opt ! Egon, e opt şi un sfert ! dar Egon nici nu răspundea, nici nu se grăbea să urce. Cînd, în sfîrşit, suia scara cu picioarele lui acum grele, se supunea cu răbdare cicălelii necruţătoare, nesfîrşite, a Minnei.

Anna auzea de jos ciocănitul ei neîntrerupt şi cîteodată, rar, glasul medicului care suna puternic şi violent :

— Destul, Minna, ajunge !

Apoi se făcea tăcere.

— Ce vorbeşti cu ea, ce vorbeşti ? Ce-i fi găsind de vorbit cu o persoană atît de simplă ? bodogănea la nesfîrşit Minna. Nu ştii că eu gătesc, că mîncarea se răceşte, scade ? Ce se poate vorbi cu ea ?

Cîteodată doctorul se îndura să explice cu un glas monoton :

— E o persoană foarte bine, foarte instruită, foarte corectă. E un om respectabil.

Minna ridica din umeri şi rîdea ironic :

— De asta n-a găsit bărbat. Sau poate n-a vrut, o fi avut viaţa plină.

Doctorul lua o carte sau un ziar din care nu pricepea mare lucru şi care îl plictisea.

Într-o zi funcţionarii oficiului de închiriere vizitară vila roz şi declarară că apartamentul de jos era prea mare pentru o singură persoană şi că în cel de sus se mai putea aduce cineva.

Doctorul Tauber se hotărî repede şi Minna,

speriată, nu mai avu vreme să protesteze. Domnișoara Weber fu mutată în salon, mobilele ei și ale familiei Tauber își schimbară toate locul, se adunară, se împărțiră, se înghesuiră, fură vîndute unele, care nu mai păreau necesare. Minna preferă să-și vîndă „troacele", domnișoara Weber și ea să-și ducă în pod inutilul.

Acum doctorului îi era mult mai ușor să stea ceasuri întregi în odaia ei. I se părea că stă în propriul lui salon. Chiar așa se și exprima față de Minna.

— Eu mă duc în salon ! și pleca tîrîndu-și papucii.

Uitase de grija grădinii, nu mai simțea nevoie să îngrijească de flori.

Slujba domnișoarei Weber se reglementase. Acum venea în fiecare zi la ora patru acasă. Tauber aștepta să-și gătească repede prînzul, să mănînce, să-și spele vasele, și la ora șase fix trecea „în salon". De la opt, Minna începea să se frămînte în hol, să strige de la distanță, din mijlocul odăii : „Egon, la cină", dar frămîntarea asta ținea pînă la nouă, pînă la zece, cînd Egon se îndura să se ridice și să plece. Niciodată Minna nu intra în odaia domnișoarei Weber și niciodată domnișoara Weber nu trecea pragul dormitorului soților Tauber.

Jos, la parter, unde, spre hol, dădeau multele și marile odăi ale casei, se mutase o mulțime ciudată și desperecheată. În fiecare odaie locuia altcineva, fără nici un fel de rudenie cu ceilalți : o funcționară de la telefoane, care se spunea că

locuise pînă atunci într-un sat destul de departe de oraș și care adusese cu ea și o soră care urma la o școală tot în oraș, un inginer agronom care lipsea aproape mereu de acasă fiindcă se ducea veșnic pe teren, cum spunea el, doi soți zgomotoși care vorbeau tare cînd veneau de la slujbă, el muncitor pe undeva, pe la căile ferate, și ea vînzătoare la marele magazin de stat din centrul orașului, cel care fusese odată al bătrînului Richter. Unii găteau în bucătărie și Minna regreta acum și mai amar că nu putuse scoate faianța de pe pereți cînd cedase parterul domnișoarei Weber.

— Ce nevoie au ăștia de baie? îl întreba ea de o sută de ori pe zi pe Egon. Ce nevoie au de faianță la bucătărie și de apă curentă? Toată viața lor au făcut baie în albie și au gătit poate în șopron și acum poftim, le trebuie civilizație!

Doctorul, care-și petrecea întreaga zi citind cărțile pe care le mai citise o dată în viață, mormăia ceva, aprobator. Desigur, și el se întreba ce nevoie aveau amărîții ăștia de o casă ca a lui, așa, repede, la cîțiva ani după război. Știa și el că omenirea înaintează încet, cu pași mici, spre progres, că e de dorit ca într-un viitor îndepărtat „pătura de jos“ să se civilizeze, dar așa, repede și încă lipsind „pătura de sus“ de bucuriile agonisite de ea și păstrate cu sfințenie din tată în fiu, nu era de conceput, nu era normal și nu era elegant.

— Fetele alea care stau în cabinetul tău au bătut azi cuie în pereți! îl informa Minna. Sau:

Vînzătoarea aia, nevasta muncitorului, şi-a adus un lighean cu apă caldă în sufragerie, că în baie se scaldă acum inginerul. S-a întors de la cîmp ca un porc de murdar şi sigur că aia udă acum parchetul!

Minna era acum mult mai ocupată decît în trecut. Nu faptul că nu mai avea femeie de serviciu îi lua timpul în asemenea măsură, pentru că şi gospodăria lor devenise în acelaşi timp mult mai redusă şi cumpărăturile le facea foarte des doctorul, dar pentru că avea acum o permanentă grijă să ştie ce fac „cei de jos". La fiecare mişcare care se auzea la parter, Minna se ivea în capul scării, ascunsă după coloana mare, de stejar lustruit, care încheia parmalîcul, şi se uita la ceea ce se petrece jos. „Trece la bucătărie. A cumpărat morcovi! Spală rufe! A venit în vizită una cu părul cîrlionţat şi cu rochie scurtă!" Toate observaţiile erau preţioase pentru ea, toate o interesau, şi dacă doctorul era la piaţă sau în grădină şi nu avea cui să le comunice, le mai repeta de cîteva ori pentru ea, încet, cu un aer critic şi ironic.

Doctorul Tauber se ducea des la piaţă, cu o plasă, dimineaţa. Se îmbrăca îngrijit, îşi înnoda bine cravata, îşi încheia haina la doi nasturi oricît ar fi fost de cald, îşi punea pălăria mare de panama care îi stătuse totdeauna bine şi pornea grav, drept, cu paşi siguri şi niţel greoi. Dar era încă frumos, încă falnic, gesturile lui aveau încă uşurinţă şi graţie, mîinile lui cu degete lungi şi

curate se mișcau ager și delicat în coșurile cu ouă, cu zarzavat.

O dată, cînd alegea niște pătlăgele, auzi un glas cunoscut în spatele lui :

— Bună ziua, domnule doctor, bună ziua !

Se întoarse cu vioiciune. Era doctorul Ernst Schuldknecht.

— Ce faci, domnule doctor ? Ce faci ? Așa îți petreci dumneata zilele ? Nu-i păcat ?

Tauber se încruntă. Doctorul Schuldknecht lucra acum la spital. Se făcu că nu-i înțelege întrebarea.

— Soția mea e suferindă ! Trebuie să-i aduc un mic ajutor.

Schuldknecht însă nu voia să ia în seamă prefăcătoria lui Tauber. El îl trase de braț pe o bancă din scuarul cît o palmă, vecin cu piața, și începu să-l mustre respectuos și solemn.

— Ai putea să mai lucrezi încă, domnule doctor, ai putea să mai operezi, și dumneata faci piața ca o cumătră.

— Am peste șaizeci și cinci de ani, protestă Tauber. Nu mai văd bine.

— Cum nu vezi ? Te-am urmărit adineauri în piață, ai citit de la o distanță respectabilă prețurile afișate pe tabla aprozarului. Degetele ți se mișcau agere pe legume, de parcă ar fi fost instrumente, glumi Schuldknecht. Vedeai cea mai mică crăpătură pe o roșie și o înlăturai. Ochelari la operații ai purtat și înainte, ai purta și acum. Dar mîinile, mîinile dumitale extraordinare n-au îmbătrînit. Și nici mintea.

— Sînt obosit ! murmură Tauber.

— Eşti obosit pentru că nu eşti deprins să nu faci nimic. Ia adu-ţi aminte cîţi mari chirurgi au mai operat şi după şaptezeci de ani. Te-ar primi cu braţele deschise. Cine nu ştie ce capacitate eşti dumneata ? Ai primi şi decoraţii, şi premii, te-ar pofti la Academie. Ţi-ar goli şi casa de chiriaşi, să-ţi trăieşti bătrîneţele în tihnă.

— Am fost proprietar ! rîse amar Tauber. Nu m-ar ierta.

— Greşeşti ! O personalitate ca dumneata nu mai rămîne proprietar, dar are loc în societatea actuală, dacă n-a făcut o politică duşmănoasă, dacă vrea să pună umărul, dacă vrea să colaboreze !

Tocmai asta nu voia Tauber. Se uita încăpăţînat la vîrfurile lungi ale pantofilor lui.

— Ce, nu se fac lucruri frumoase ? Nu se fac lucruri măreţe ? În timpul regimului burghez se făcea mai bine ? Sau gîndeşte-te numai la dumneata : de ce nu te-au ales la Academie burghezii cărora le eşti fidel ?

Tauber se ridică încet de pe bancă.

— Ai să fii dumneata, dragă Schuldknecht, spuse el, încet. Eşti mai tînăr şi îi iubeşti ! mai strecură el cu un zîmbet perfid.

Şi plecă. Din ziua aceea începu însă să îmbătrînească vertiginos. Îl rodeau îndoielile, gîndurile. Ştiuse, cînd refuzase din capul locului să lucreze la spital, că mai poate opera, că mai poate munci. I se păruse însă o dezonoare atît de mare ca el, şef de clinică şi proprietar, să devină an-

gajat, un medic între alţii, încît se strecurase cu mîndrie şi se retrăsese demn. Ştiuse şi în ziua în care vorbise cu Schuldknecht că mai poate face treabă, dar tot nu voia să colaboreze cu cei care-i luaseră sanatoriul. Se întreba mereu dacă Schuldknecht nu minţea, nu se înşela, dacă el, marele doctor Tauber, ar fi putut primi azi decoraţii, premii, ar fi putut fi academician. Întrebările astea îl mîncau, îl măcinau. În adevăr, Schuldknecht nu fusese niciodată proprietar, dar nici nu dăduse dovezi că e comunist, şi acum totuşi, pentru că era medic bun şi conştiincios, pentru că lucra bine la spital şi renunţase din primul ceas la cabinetul lui particular ca să aibă destul timp pentru serviciu, era iubit, stimat, decorat chiar.

Doctorul Tauber gemea noaptea prin somn, se zvîrcolea, se scula şi se plimba prin odaie. Minna se plîngea că o trezeşte şi că, obosită cum e de atîta menaj, are dreptul şi ea să se odihnească. Oskar, care mai venea cîteodată la ei să se plîngă şi să ocărască, îi împuia urechile cu gemetele lui:

— Să vezi ce e în spitale! Mi-a spus un prieten, o murdărie rară. Oamenii de serviciu şi surorile fac şedinţe şi-i fac pe doctori de două parale. M-am întîlnit cu profesorul Kint, moare de foame, deşi are o catedră. Îi opreşte jumătate de salariu pentru ziare!

Tauber se îndoia, dar nici nu socotea că minte pe deplin.

„Mi-ar da oare un titlu academic ? se întreba el. Cine poate ști, cine te poate asigura dinainte ? Dacă aș fi sigur ! Dacă aș fi sigur că m-ar decora și m-ar distinge dintre toți ceilalți, și ar urma de aici și avantaje materiale ! Dar s-ar putea să lucrez încă zece ani, să-mi pun priceperea, puterea, în slujba ăstora care mi-au luat sanatoriul și gloria, să lucrez pentru un moft de leafă, și să mă uit cum se ridică alții. Sigur că pot lucra încă, sigur că pot salva oameni, dar de ce s-o fac, după ce m-au deposedat ? N-am fost niciodată unul între o sută, n-am să fiu nici azi !“

Egon începu să se încovoaie de atîta zbucium, spatele lui larg și drept se cocîrjise, mîinile prinseseră să-i tremure. În adevăr acum, abia acum, n-ar mai fi fost bun de nimic. Își dădea seama și el, și începu să fumeze mult. Înainte fuma o țigară sau două în biroul lui din sanatoriu sau, mai tîrziu, în grădină, pentru că nevasta nu suferea fumul. Acum fuma însă zece țigări pe zi, și Minna își frîngea mîinile de desperare. Asemenea cheltuială, asemenea cheltuială, după ce Banca Moser fusese etatizată cu economiile lor cu tot ! Nu-i îngăduia nici acum să fumeze în dormitor sau în hol ; îl trimitea să-și lase duhoarea în salon, pentru că fosta administratoare putea să suporte și mirosul ăsta, ea care fusese obișnuită în copilărie cu mirosuri și mai rele, de grajd și de cocină.

După-masă, de la patru, doctorul Tauber se așeza în salon cu tabachera lîngă el, cu o carte pe genunchi, și aștepta cu răbdare întoarcerea Annei. Dacă întîrzia, avea o ședință sau o treabă suplimentară, doctorul fuma nervos o țigară după alta. Cînd venea Anna, se însenina. Punea cartea deoparte și zîmbea cald, visător, privind-o cum se schimba, cum își punea șorțul și papucii, cum se ducea și venea de la bucătărie. O aștepta cu răbdare să spele vasele, și pe urmă, cuibărit în fotoliul mare al Annei, care acum era numai al lui, începeau să vorbească încet, agale. Anna cîrpea, cosea, dregea, așezată pe marginea patului.

Dincolo de ușa deschisă se auzeau pașii grei ai Minnei străbătînd holul. Numai cînd o auzeau coborînd scara ca să iasă în oraș sau să stropească grădina, doctorul se ridica anevoie, își deșira greu trupul înalt și se așeza și el pe pat, cu capul pe genunchii Annei. Ea lăsa lucrul deoparte, își scotea ochelarii, și începea să-i răsfire părul alb, să-i mîngîie tîmplele, pometii slabi, cu gesturile deprinse de aproape treizeci de ani.

Doctorul povestea și din cînd în cînd mai aprindea o țigară pe care o fuma de data asta liniștit, cu plăcere, cu voluptate.

Povestea despre lucruri pe care i le mai spusese poate vreodată în viață, despre operații grele și izbutite, despre anii lui de studenție de la Viena (din care Mitzi, firește, era exclusă ca și cum n-ar fi existat niciodată din respect pentru

Anna), despre chipul cum izbutise, pînă în clipa naţionalizării, tot ce-şi pusese în cap din adolescenţă şi alte amintiri mult mai vechi, care nu ieşiseră niciodată la iveală încă din străfundurile minţii lui unde erau îngropate de mult, amintiri despre taică-său, despre maică-sa, despre prima lui jucărie, despre un căţel pe care-l avusese la patru ani, poveşti pe care le ştia de la părintele lui, despre bunicul ceasornicar care avusese o casă, moştenită din străbuni, sus, în vîrful cetăţii, despre străbunica lui, care credea că vede duhuri rătăcitoare ieşind noaptea pe poarta cimitirului şi trăgînd fără zgomot clopotul cel mare al catedralei, despre un bunic al tatălui lui, giuvaergiu şi el, care fusese prădat de hoţi, şi grozava poveste a acelei nopţi de jaf care sărăcise familia, pe care i-o istorisise bunica. „Un Tauber... începeau invariabil aceste poveşti... un Tauber din familia tatii“, sau : „un Gerhardt, din familia Gerhardt din care cobora mama, un om foarte respectabil din breasla fierarilor...“ Toţi oamenii aceştia trăiseră aşa cum se cuvenea, trăiseră corect, onorabil, el însuşi trăise onorabil şi făcuse din el însuşi pe marele doctor Tauber.

Uneori îşi aduceau aminte, şi atunci povesteau amîndoi într-un glas, de cele două călătorii pe care le făcuseră împreună.

— Ţii minte, Anna, cum am cules noi atunci albăstrele ?

— Nu, *mein Engel,* erau cicori.

— Erau albăstrele, draga mea, cum ai uitat?

— Erau cicori, domnule doctor, era doar în august și albăstrelele se trecuseră.

— Ai dreptate, era în august. Tu ai făcut un buchet mare și l-ai uitat pe urmă lîngă izvorul în care ne-am scăldat. Seara, în tren, îți părea atît de rău că îl uitaseși. Și erai arsă de soare, și părul ți-era încă ud.

— Și tu erai atît de frumos, că toată lumea din tren se uita la tine. Eu eram atît de fericită! Ce multă fericire mi-ai dat tu, *mein Engel!* Cîte zile de fericire!

Domnișoara Weber nu se gîndea niciodată: „Ce puține zile pline am avut lîngă el!". Ar fi putut fi mai multe! Recunoștința ei nu se împiedica în cîntăriri și măsurători.

Mai vorbeau uneori, acum mai rar, de „nedreptatea" care i se făcuse doctorului, lui Oskar, altor mari proprietari de întreprinderi din oraș, despre lucrurile neînțelese și radicale care se petreceau în tîrg și în lume, dar Tauber trecea repede peste ele, pentru că asta îi amintea convorbirea avută cu doctorul Schuldknecht și gîndul că poate el greșise de la început. El care avusese atîta tact sub toate regimurile! Cînd îl vedea frămîntîndu-se, cînd pornea să vorbească despre asta sau, tăcînd chiar, să se gîndească la asta și să-i tresară o sprînceană, ca în ceasurile grele, semn pe care Anna îl cunoștea de mult, ea îl potolea cu glas energic și înăbușit:

— Lasă, *mein Engel,* nu se știe dacă te-ar fi cinstit cum meriți. E mai bine să te odihnești. Ar fi fost nedrepți cu dumneata, nu-i vezi cum se poartă în toate? Acum fac o bibliotecă în casa lui Mihăilescu, moșierul. Poftim, îl mută pe Mihăilescu în două odăi lîngă biserica lutherană și fac bibliotecă pentru popor în saloanele lui. Are poporul nevoie de lectură!

Cînd se auzeau pașii Minnei urcînd scara, Egon se ridica suspinînd de pe genunchii Annei și trecea la loc, în fotoliul lui, deși ușa era închisă și Minna nu intra niciodată „în salon".

Apoi, de la opt, Minna începea să-și strige bărbatul.

— Vin, vin! răspundea el din timp în timp, dar pînă la zece nu se urnea din fotoliu. Se uita în tabachera în care pusese de cu ziuă zece țigări și stătea pînă cînd le isprăvea. Pe măsură ce înainta seara, fuma la răstimpuri din ce în ce mai mari.

— Să mîncăm la zece, ca neoamenii! Cine a mai pomenit să se servească cina la zece? Numai nebunii ăștia de jos se foiesc ca diavolii pînă la zece-unsprezece!

Doctorul tăcea și-și mînca încet supa de zarzavat, compotul de cireși cu zahăr puțin. Rar, din ce în ce mai rar, glasul doctorului se ridica tunător, mai puțin clar, mai îngroșat parcă, mai șovăielnic, dar tot clocotind de o furie amenințătoare:

— Destul, Minna! Destul! Ajunge!

Chiriașii ascultau atunci cu plăcere marea liniște care se întindea la etaj. Nici pașii nevestei doctorului nu mai răsunau parcă atît de grei și importanți.

Mizerie nu era în casa doctorului Tauber. Pensia, chiriile mici dar multe pe care le primea, banii luați pe instrumente și pe mobila somptuoasă, ca nouă, a biroului și cabinetului lui medical de acasă, banii pe care îi luase pe o tabacheră grea, de aur, primită odată de la un pacient și pe care Oskar le-o vînduse pe ascuns, făceau ca în casa Tauber să fie un trai bun și îndestulat.

Și totuși, doctorul se topea pe picioare. Nu voia să se arate nici unui doctor din oraș, nici chiar celor care lucraseră sub ordinele lui. Își pusese singur diagnosticul : era probabil un cancer și orice tratament era inutil.

Minna se speriase și se resemnase repede : dacă era în adevăr cancer, putea să mai dureze încă mulți ani, leacul se poate găsi în vremea asta, gîndea ea înțelepțește, doctorul trebuie bine hrănit, trebuie să țină un regim, ea nu știa care, dar regim era neapărat necesar pentru că așa face orice om bolnav, și cine știe dacă nu tot ea avea să moară înaintea lui, deși era mai tînără, să moară de oboseală, și să-l lase cu cancerul și cu Anna lui să împărățească la etajul de sus ! Îi vorbea mereu bărbatului despre boala lui, despre prudența pe care trebuia s-o aibă, îl sfătui să se culce devreme, să nu mai fumeze, să

stea în pat cît mai mult, să-i ceară și domnișoarei Weber, care avea putere cît un cal, să mai facă piața pentru el, că doar mîncase pîinea lui treizeci de ani, cît îi fusese funcționară.

Doctorul Tauber însă schimbă puține obiceiuri din viața lui de pensionar. Continuă să se ducă la piață, dar numai de două ori pe săptămînă, cînd își făcea cumpărăturile mai amplu. În fiecare zi, la patru, se instala în salon, ieșea la zece, dar se întorcea după ce mîncase, spre turbarea Minnei, se cufunda în marele fotoliu și-și scotea tabachera în care acum punea cincisprezece țigări. Îi mai rămăseseră trei-patru, trebuia să le fumeze în tihnă după cină. Își petrecea viața între nevasta lui și iubita lui, și ar fi murit de mîhnire numai, dacă o clipă una dintre ele ar fi uitat că e în slujba lui.

Minna nu se culca. Rătăcea prin hol cu boneta de noapte înfundată pînă în sprîncene, bodogănind, strigînd din cînd în cînd egal și morocănos :

— Egon, e unsprezece ! Egon, vino la culcare !

Egon însă, după ce povestea puțin, începea să aţipească cu bărbia în piept, cufundat în fotoliu. Din cînd în cînd se trezea, privea uimit în jurul lui, zîmbea fericit cînd o vedea pe Anna pe aceeași margine de pat, cîrpind sau tricotînd, și aţipea iar.

Ea nu-i pomenea niciodată despre boala lui. Încercase la început să-l ducă cu sila la un me-

dic, și la refuzul lui încăpățînat fusese sigură că doctorul nu își greșise diagnosticul, așa cum nu greșise niciodată nici un diagnostic. La ce bun să-l mai ducă și ea? N-ar fi făcut decît să-i țină mereu prezentă, vie, ideea bolii lui!

Nici el nu vorbea de suferința lui, o urmărea în gînd obiectiv, ca și cînd ar fi fost vorba de un pacient străin, și-și îndrepta, cu toate puterile rămase, toată făptura sufletească spre orele pe care le petrecea cu Anna. De cînd se scula pînă la ora patru, cînd se întorcea ea, nu avea decît un singur gînd: să vină! S-o vadă venind! Să închidă ușa salonului și să rămînă împreună, singuri, cu amintirile lor, cu intimitatea lor. Suporta mult mai bine cicălelile Minnei de cînd nu mai avea auzul fin de altădată. Nu mai ieșea în oraș și nu mai avea nici un fel de durere, dar slăbea; devenea pe zi ce trecea mai palid, de o paloare ceroasă, străvezie, și simțea că-și pierde forțele.

Anna stătea pe ghimpi toată ziua la școală, își făcea treaba repede și conștiincios, critica în gîndul ei tot ce era altfel decît la sanatoriul Tauber, n-ar fi fost necăjită dacă școala ar fi luat într-o zi foc cu toți elevii în ea (nu avea nici un sentiment de bucurie cînd vedea copii de țăran veniți la orașe ca ea altădată și învățînd ce le dorea inima), dar ea însăși era corectă, exactă, pentru că așa era deprinsă, pentru că primea o leafă, pentru că nu știa să facă altfel. Ajungea acasă cu sufletul la gură și cîntărea re-

pede, cu ochi sigur, fizionomia doctorului. Apoi, după ce mînca și spăla vasele, se așeza pe marginea patului, în fața lui, și încerca să-l înseninеze, să-l amuze, să-l însufleţească.

— Mai rîzi, Anna, mai rîzi ca altădată! se ruga el, nădăjduind să audă hohotul ei puternic și sănătos, urmat de mișcarea repede, copilărească, a mîinii ei mari cu care-și acoperea gura, dar Anna, cu toate că încerca, nu mai putea rîde ca odinioară. Glasul i se făcuse aproape bărbătesc, chipul bărbătesc, călca larg și puternic cu picioarele ei enorme și osoase, și un fel de îngrijorare concentrată îi rămînea pe față, chiar cînd era numai cu el, chiar cînd era fericită lîngă el, chiar cînd voia să-l înveselească.

Doctorul continua să vină în salon și după cină. Cu toate că mergea greu, refuza să poarte baston și se sprijinea ușor, discret, de mobilele printre care trecea. Dar după cină adormea repede în fotoliul lui. Tresărea la chemările Minnei și adormea iar.

— Domnule doctor, poate ar fi mai bine să te duci! șoptea Anna, trecîndu-i mîna prin păr. Are să se supere și are să țipe iar. Uite ce obosit ești!

Doctorul deschidea marii lui ochi albaștri, o privea cu duioșie, își lipea obrazul de mîna ei mare, ciolănoasă, și aţipea iară. Cînd îl vedea adormit adînc, de nădejde, Anna deschidea ușor ușa și șuiera tare:

— Onorată doamnă! Doamnă doctor!

Minna, încruntată, cu boneta pînă în ochi, venea pînă în mijlocul holului. Anna îl ridica încetinel pe doctor de subsuori (se făcuse acum atît de uşor!), îl ridica aproape pe sus în braţele ei puternice, îl ducea pînă în mijlocul holului, unde Minna îl lua şi ea de celălalt braţ, fără să-l susţină prea tare ca să nu se obosească, dar atît cît să fie evident că îl preia în stăpînirea ei, că îsi ia partea ei de bărbat, şi, tăcînd amîndouă, îl aşezau pe patul conjugal. Apoi Anna ieşea repede din dormitorul în care altfel nu călca niciodată, si Minna, bodogănind, ocărînd, sporovăind, îl dezbrăca si-l culca.

Intr-o zi Anna Weber, cînd se întoarse de la scoală, nu-l găsi pe doctorul Tauber în „salon". Nelinistită, tulburată, intră în bucătăria în care nu se întîlnea niciodată cu Minna, conform programului araniat dintru început, şi o găsi pe doamna doctor făcînd un ceai.

— A mîncat prea mult, îi e rău! bombăni Minna.

— Ce temperatură are?

— Nu ştiu, nu i-am luat-o.

— Am să i-o iau eu! hotărî brusc Anna. Era prea speriată ca să nu treacă de data asta peste obiceiurile consfinţite.

Cînd intră în odaie, îşi dădu seama numaidecît că se isprăvise. Faţa doctorului era de o paloare pămîntie, ochii îi crescuseră uriaş, respiraţia îi era grăbită, gîfîită, sfredelitoare.

— O indigestie! A vărsat! bodogănea Minna privindu-l pe lîngă umerii ei. I-am spus să nu mănînce găluşti.

Faţa trasă de un fel de desperare a doctorului se lumină puţin cînd o văzu pe Anna, dar respiraţia îi rămase aceeaşi prin gura întredeschisă şi ochii tot căscaţi.

— Ceai, Minna, ceai! şuieră el cu buze uscate.

Minna trebui să iasă.

— Aşa e bine, Anna, aşa am vrut!

Anna nu înţelese.

— Aşa, să cad la pat numai în ceasul morţii. Altfel n-aş mai fi putut veni în salon, dacă zăceam!...

Şi nu putu vorbi mai departe.

Domnişoara Weber, prinsă de o nevoie grozavă de acţiune, ca şi cum fapta ar mai fi putut aduce ceva, mai putea schimba ceva, îi făcu una după alta două injecţii de ulei camforat să-i întărească inima care bătea neregulat şi slab, îi puse sticle cu apă caldă la picioare, străbătu oraşul în fugă, ca un mînz scăpat din grajd, ca să-l aducă pe doctorul Klauss care veni şi plecă dezolat, fără să poată recomanda nimic, şi pe urmă încremeni pe un scaun, la picioarele patului. Acolo îşi petrecu toată noaptea, privindu-l pe doctor cu desperare, pe cînd Minna dormea cu un sforăit mic, ca un fîsîit, pe canapeaua de lîngă sobă, obosită de spaimele zilei.

El părea cîteodată că o vede, că e mulţumit de prezenţa ei, şi alteori că se gîndeşte adînc la

ceva, așa cum stătea cu ochii în gol, arzători, tulburi și ficși. În alte clipe, domnișoara Weber avea impresia că nu mai gîndește, că nu mai simte nimic, că doarme cu ochii deschiși sau plutește undeva, între conștient și neștiință. Numai inima și plămînii lui păreau că-și mai continuă activitatea, din ce în ce mai greu, cu piedici mai mari.

Dimineața, domnișoara Weber trebui să se ducă la școală. Doctorul nu-i era rudă, nu putea cere concediu pentru o boală grea în familie. O trezi pe Minna care făcu ochi mari cînd îi văzu chipul aplecat peste al ei și se crispă apoi toată la amintirea împrejurărilor din ajun, a zilei și mai grele care o aștepta.

La școală, făcînd socoteli, împărțind rațiile zilei, comandînd provizii noi, Anna Weber avu un singur gînd : să-l mai găsească în viață. Se ruga lui dumnezeu fierbinte și încăpățînat ca în copilărie, și cîntărea, măsura, drămuia.

Cînd ajunse acasă, Oskar Sommer, care îi ținuse companie Minnei, se ridică să plece și el. Luase un serviciu de paznic de noapte la un atelier mare, trebuia să doarmă puțin, înainte de a se prezenta seara la post.

Respirația doctorului era și mai rea, fața lui și mai spăimîntătoare, slabă cum era cu ochii holbați și gura mereu uscată și întredeschisă. După ce Anna însă intrase în odaie, el păruse că o privește lung, că se liniștește puțin, că se destinde.

Avu chiar un ceas întreg de luciditate.

„Uite-o pe Anna mea — se gîndea el — stă şi acum lîngă mine în ultimele ceasuri, mă veghează aşa cum m-a vegheat toată viaţa, face tot ce trebuie, conştiincios şi exact, aşa cum a făcut totdeauna, nu se dezlipeşte de patul meu, Anna mea harnică, bună, deşteaptă şi frumoasă. Mă înveleşte în privirea ei caldă, mă ţine în gîndul ei şi acum în braţe, mă strînge şi acum la piept, în gîndul ei.

Uite-o şi pe Minna, nevastă-mea. A fost toată viaţa o demnă soţie de medic, o adevărată doamnă Tauber, care n-a pătat numele familiei noastre. Nu m-a compromis, nu m-a minţit, a ştiut să arate întregului oraş că sîntem o familie unită, o familie onorabilă, aşa cum au fost părinţii şi strămoşii".

Şi cum amîndouă stăteau aplecate asupra lui, una ca să-i umezească cu o linguriţă de ceai buzele uscate şi cealaltă ca să-i şteargă fruntea, ridică spre ele ochii lui mari, încercănaţi, arzători, ochii lui de agonie, şi încercînd să zîmbească şopti încet :

— Vă mulţumesc, dragile mele.

Minna înţelese că le mulţumea pentru osteneala pe care şi-o dădeau acum cu el, şi răspunse politicos, satisfăcut :

— N-ai pentru ce, Egon.

Anna nu-i mulţumi, pentru că pricepuse la ce se gîndea doctorul şi mai crezu că citise în privirea lui şi o sarcină grea pe care i-o dădea acum,

dar pe care trebuie s-o primească, pentru că venea de la el : aceea de a avea grijă de nevasta lui care rămînea văduvă.

Apoi Egon Tauber intră în aceeaşi stare de inconştienţă. Peste noapte, cînd Minna dormea pe canapea, Anna îi văzu degetele lungi, curate, tremurătoare, mototolindu-şi cămaşa pe piept, pătura pe coapse, încercînd parcă să smulgă de pe trupul lui chinuit veşmintele, şi-şi dădu seama că ultima clipă se apropia. Văzuse de atîtea ori gestul ăsta.

O trezi încet pe Minna şi aprinse o lumînare. Minna se sperie, începu să strige, şi la strigătele ei veniră şi vecinii de jos, care cu ce putuse îmbrăca în grabă.

Stăteau toţi adunaţi în jurul patului lui Tauber, privindu-l cu ochi trişti şi încă împăienjeniţi de somn. Funcţionara de la telefoane îşi trecu braţul în jurul mijlocului doamnei doctor ca s-o poată susţine în clipa cea mai grea, vînzătoarea de la magazinul de stat avea mereu grijă de mucul lumînării, bărbatului ei aştepta, la picioarele patului, să i se ceară un serviciu mai însemnat, ca singurul bărbat ce se afla între atîtea femei, şi eleva se lipise de sora ei, funcţionara, privind speriată şi curioasă cum moare un om, cu ochii plini de lacrimi pe care şi le ştergea repede, ca să vadă mai bine.

Numai domnişoara Weber stătu mai departe, încremenită, ţeapănă, mare, şi din ochii ei întunecaţi izvora parcă un rîu nemăsurat de dragoste

şi durere care inunda odaia, scălda în apele lui trupul slab şi vlăguit de horcăieli.

Cînd în fereastră se iviră zorile, doctorul Tauber îşi dădu sufletul.

Chiriaşul plecă repede după o femeie care să-l spele, după formalităţi, după Oskar pe care trebuia să-l anunţe, vecinele o culcară pe Minna şi o acoperiră cu un pled. Funcţionara rămase lîngă ea ca să-i frece fruntea cu colonie şi fetiţa se duse să se culce.

Anna Weber ieşi ţeapănă din odaie, intră în salon şi încuie uşa. Stătu dreaptă în mijlocul camerei o jumătate de ceas, poate mai mult, gemînd cu dinţii încleştaţi, scrîşnind şi şoptind cu sufletul la gură: *„Mein Engel! Mein Engel!"* Apoi se trînti pe pat cu faţa în jos, cu degetele încleştate în aşternut, şi zăcu aşa încă un ceas, scormonind cearşaful cu unghiile ca doctorul în ultimele lui clipe.

La şase şi jumătate se ridică, se spălă, se pieptănă şi plecă la şcoală cu paşi mari, grei, cu ochii tulburi, cu chipul împietrit. Nu vedea unde calcă şi nu vedea lumea din calea ei.

La trei şi jumătate, cînd ieşi din serviciu, nu se îndreptă spre casă ca de obicei, ci spre marginea oraşului, unde se afla o seră. Avea aceiaşi ochi tulburi, acelaşi chip împietrit. Cumpără acolo cei mai frumoşi trandafiri pe care-i găsi, un mănunchi uriaş de trandafiri, şi porni cu paşi mari spre casă. În hol, unde doctorul era aşezat frumos într-un sicriu cu dantele, între lumînări

groase, se adunaseră cunoştinţe, foşti pacienţi, foşti funcţionari ai sanatoriului. Lumea venea şi pleca după ce privea curios la doctor, după ce punea o floare la picioarele lui Tauber, după ce strîngea mîna văduvei îmbrăcate în negru, crispată şi solemnă. Anna se apropie şi ea, scoase trandafirii din hîrtie cu o mişcare bruscă şi-i aşeză încet, cu grijă, aşa cum i-ar fi pus o compresă, pe piept, pe locul unde bătuse inima lui scumpă. Apoi intră în bucătărie.

Minna o privi aspru şi nu făcu nici o mişcare. Cînd se ivi o clipă în care unii vizitatori plecaseră şi alţii nu intraseră încă, văduva apucă cu brutalitate trandafirii, îi azvîrli într-un colţ al odăii, pe jos, şi scutură haina răposatului cu mîna ei scurtă, pe locul pe care stătuseră florile.

Anna ieşi din bucătărie şi se opri iar lîngă sicriu. Era frumos, era frumos doctorul, aşa cum fusese în tinereţe, cu toţi muşchii întinşi pe chipul lui slab, cu pleoapele lăsate ca atunci cînd se culca pe genunchii ei, cu crisparea ultimelor zile pierită, ştearsă ca prin minune, cu un mic zîmbet de fericire pe gura lui bine desenată. După ce îl contemplă lung, flămînd, Anna văzu că trandafirii ei dispăruseră.

Minna stătea ca o santinelă de cealaltă parte a sicriului. Cînd veniră alte cunoştinţe, şi Minna, cu glas plîns le povestea în dormitor cît de frumos şi cald îi mulţumise bărbatul ei pentru că îl îngrijise cu dragoste, cît de amabil fusese el pînă în ultima clipă, Anna profită că n-o privea

nimeni, culese iar florile de pe jos şi le aşeză la locul lor, pe inima doctorului.

În cele trei zile, cît timp trupul doctorului Tauber stătu solemn, între făclii şi plante, în mijlocul holului casei lui, trandafirii fură aruncaţi de văduvă de nenumărate ori sub masă, sub un fotoliu, într-un colţ, şi ridicaţi de iubită, care îi punea la loc cu încăpăţînare, murmurînd neauzit: *„Mein Engel, mein Engel,* sînt ai tăi!"

În ziua înmormîntării, Anna veni într-un suflet de la şcoală cu un ceas mai devreme. Înainte de a ajunge la poartă se întîlni cu prietena ei, doamna Weissmüller. Domnişoara Weber îi prinse braţul cu degete de fier, ca într-o cange, şi-i spuse repede, şuierat:

— Să nu mă laşi singură! Să stai lîngă mine!

Alaiul se întocmi solemn. În urma dricului mergea soţia în voaluri lungi pînă la pămînt (nu fusese nevoie să se ia un cupeu, pentru că pînă la aleea care suia la cimitir pieptiş, şi pe care nu putea urca o trăsură, erau cîţiva paşi, chiar sicriul trebuia dus pe umeri de la poalele acestei alei), susţinută de un braţ de doctorul Klauss şi de celălalt de Oskar Sommer. În urma lor veneau rudele mai îndepărtate ale familiei Tauber şi Sommer, după ei prietenii care fuseseră în vizită cu familia, apoi foştii angajaţi ai lui Tauber, foştii pacienţi, cunoştinţe şi necunoscuţi cărora le plăcea întotdeauna să vadă cum avea să se desfăşoare o înmormîntare. Curiozitatea oraşului era

aţîţată şi de felul cum avea să se comporte domnişoara Weber, în ce rînd al convoiului avea să stea, dacă avea să plîngă vizibil sau să se ţină bine, cum avea să se comporte văduva faţă de ea. Unii dintre ei, care aveau acum o figură abătută şi gravă, îşi întrebaseră nevestele rîzînd, înainte de a-şi pune hainele negre : „Ce zici ? Pe *ea* o condolăm sau nu ?“

Dar domnişoara Weber stătuse aproape la coadă convoiului, purta obişnuitul ei pardesiu verde, nu plîngea, nu vorbea, numai mîna ei ca o gheară încleşta din ce în ce mai strîns braţul doamnei Weissmüller.

Doctorul Klauss ţinu un discurs scurt şi plin de respect, în care vorbi despre meritele de om de ştiinţă şi de organizator ale doctorului Tauber, iar profesorul Kühle, pe care doctorul îl salvase de la moarte cînd venise la el în al doisprezecelea ceas, vorbi emoţionat despre „salvatorul de vieţi, Egon Tauber“. Văduva suspina tare şi cunoştinţele dădeau aprobator din cap.

Cînd sicriul fu închis, domnişoara Weber făcu doi paşi către groapă, tîrînd-o după ea pe doamna Weissmüller ca pe un săculeţ atîrnat pe braţul ei puternic, mai privi o dată spre chipul lui şi porni, tot cu doamna Weissmüller agăţată de ea, pe o alee îndepărtată, mărginaşă.

Apoi, după ce cimitirul se linişti, cînd toată lumea părăsi aleile acum cuprinse de răcoarea serii, ea se mai întoarse o dată la mormîntul proaspăt, se aşeză pe o lespede alăturată fără nici un

fel de grijă că se murdăreşte pe haine, îşi puse capul pe braţele încrucişate pe genunchi şi plînse puternic, cu hohote tari, scuturată toată de sughiţuri, plînse pînă se înnoptă, toată durerea pe care o ascunsese atît de bine zile întregi.

Apoi îşi trecu braţul pe după umerii doamnei Weissmüller care tremura de frig şi de spaimă, o strînse lîngă ea ca s-o încălzească şi porni spre oraş.

*

După cîteva zile de la înmormîntarea bărbatului ei, Minna Tauber simţi că parcă i se ia o greutate de pe inimă. Menajul ei devenise mult mai uşor, nu-i mai cerea nimeni nimic, nu mai trebuia să respecte şi să cinstească pe nimeni mai mult decît pe ea însăşi, nu mai pîndea neliniştită la uşa salonului şi n-o mai rodea amărăciunea că Egon se simte bine în odaia cealaltă, se simte mai bine decît lîngă ea, mai bine decît se poate simţi ea. În definitiv, doctorul, în ultimii ani, nu mai avea efectiv nici un fel de influenţă, nu putuse înlătura din viaţa Minnei supărările, nu putuse opri instalarea de chiriaşi în casa lor, nici aduce venituri mari în gospodărie, nici face cumpărături mai ieftine decît ceilalţi gospodari. Dacă era o cinste în faţa lumii să fii doamna doctor Tauber, ea rămînea cu cinstea asta şi cu o pensie, pe cînd altă persoană, care profitase poate de un anumit respect pentru că avea unele legături cu el, rămînea acum anonimă, domnişoara

X. fată bătrînă, silită să muncească şi la bătrîneţe, biată funcţionară fără familie, fără nume, fără nimic.

Începu să mănînce bine, cu spor, ca să se despăgubească de mesele neregulate şi pe apucate din ultimele zile, să bea vinuri tonice ca să-i crească pofta de mîncare, să doarmă ceva mai tîrziu dimineaţa şi, firește, să se culce mai devreme seara, pentru că nu avea pe cine aştepta.

Numai noaptea îi era cam urît, nedeprinsă să se culce singură, şi lăsa deschisă uşa spre hol, să audă zgomotul casei. Dar nici cu uşa deschisă somnul nu-i pria, pentru că se temea să nu vină careva s-o fure, acum, cînd bărbatul nu mai era.

Cu domnişoara Weber se purta ca şi cu o necunoscută, răspundea înţepat şi mîndru la salutul ei, avea grijă să n-o întîlnească în bucătărie şi o dată, cînd găsise pe masă nişte coji de ouă uitate acolo de Anna care fusese chemată pe neaşteptate la şcoală, îi lăsase pe bufet un bilet scurt şi poruncitor :

„Domnişoară Anna Weber, te rog să nu mai laşi bucătăria murdară, dacă vrei să nu iau măsuri severe. Hermina Dr. Tauber.“ Anna nu răspunse nimic, nici în scris, nici verbal, şi-şi văzu de treaba ei. Acum, cînd nu mai avea pe cine iubi, toată puterea făpturii ei încă robuste, în ciuda semnelor de bătrîneţe pe care le purta pe chip şi pe trup, se aduna într-un dispreţ feroce faţă de toţi şi toate. Nimic nu era ca la Sanatoriul Tauber, nimeni nu semăna cu el. Făcea de

dimineaţa pînă seara, cu nesaţ, comparaţia asta şi toate ieşeau în favoarea nemaipomenitului răposat !

„Ăştia sînt profesori ? se gîndea ea. Să fi fost profesor aici doctorul Tauber, ar fi îngheţat copiii de frică, ar fi fost în clase o linişte de cimitir, nu i-ar mai fi ars nimănui să zîmbească. Asta e ordine ? Dacă ar fi el director, tot corpul profesoral şi administrativ s-ar fi temut să mai aibă idei ca acum, la şedinţe. Ar fi tăcut mîlc şi l-ar fi lăsat să gîndească el, să hotărască el. Ce risipă ! Ce risipă ! Să le dea copiilor carne atît de des, cînd se ştie că copilul are nevoie de zarzavaturi ca să crească. Pionierii fac şedinţe, au iniţiative şi U.T.M.-ul se plînge corpului profesoral cînd e nemulţumit ! Asta e anarhie, asta e nebunie ! Ştiu tinerii ce le trebuie, ce e bine şi drept, sau ştiu oamenii bătrîni şi cuvîntul lor e sfînt şi definitiv ?“

Aşa gîndea, cu amărăciune, domnişoara Weber şi muncind cu dinţii strînşi, aşa cum cerea regulamentul, nu era în stare să simtă nici o fărîmă de afecţiune pentru nici un om din instituţie, pentru nici unul dintre copiii aceia, băieţi sau fete, cu obrajii rumeni, cu ochii strălucitori, cu gînduri şi sentimente bogate.

O dată îi ceruseră şi ei un articol la gazeta de perete, un articol despre disciplină, găsindu-se că tema era cea mai apropiată de ea. Domnişoara Weber scrise un fel de Table ale Legii atît de cumplite şi de amare, încît responsabilul gazetei,

un om tînăr, profesor de romînă, veşnic cu un zîmbet şi un vers pe buze, ca să nu i-l refuze, lucră o zi întreagă să-l îndulcească şi i-l arătă apoi, cerîndu-i totuşi îngăduinţa să lase semnătura ei. Domnişoara Weber îl citi, zîmbi ironic, ridică din umeri şi-l semnă. Era inutil să vrei să-i înveţi ceva, nu se prindea nimic de ei şi era mai bine aşa. De ce să se trudească ea să-i aducă pe calea cea bună pe cei care luaseră Sanatoriul Tauber şi făceau numai prostii ? Nici „el“ nu voise să colaboreze, n-avea să colaboreze nici ea. Treaba pentru care primea un salariu da, asta trebuia s-o facă bine, şi nimic în plus.

Pe doamna Weissmüller o ocoli o bucată de vreme, de ruşine că se dezvăluise aşa în faţa ei, în ziua înmormîntării. Pe doamna Klauss o vedea rar, pentru că şi aceea luase o slujbă. Alte prietene nu mai avea. Venea acasă de la şcoală fără grabă, îşi gătea, mînca, făcea curat în urma ei ca un automat şi pe urmă intra în „salon“. Cîrpea, citea pe marginea patului şi ridica des ochii la fotoliul gol din faţa ei. Atunci stătea cîteva minute cu acul în aer, încercînd să şi-l închipuie acolo şi să înţeleagă cum fusese cu putinţă atîta fericire.

Minna însă, cu toată tihna ei nouă, cu toată impresia pe care o avusese la început că e liberă şi fericită, începuse să se simtă apăsată de singurătate. O viaţă întreagă cicălise şi bodogănise pe cineva, acum nu mai avea pe cine. Avusese pe cine aştepta şi acum, nemaiaşteptînd, îşi pierduse

parcă rostul. Încercase să facă cîteva mizerii chiriaşilor de la parter, dar funcţionara de la telefoane, care în ziua morţii doctorului o ţinuse atît de afectuos de talie, ridică din umeri şi nici nu stătu de vorbă ; sora ei, eleva, pufni în rîs ca de un lucru foarte comic, ca şi cum doamna doctor ar fi fost o persoană ridicolă. Şi vînzătoarea îi spuse un cuvînt crud, îi spuse „babă ţîcnită" ! cînd Minna voi să-i interzică să mai primească musafiri după nouă seara, ca să nu intre în casă hoţi. Cine ştie ce i-ar mai fi spus încă, dacă bărbatul ei n-ar fi tras-o de braţ în casă, spunînd : „Dacă vezi că e ţicnită, ce te mai întinzi la vorbă ?" Oameni fără educaţie, de familie proastă ! Minna se temu să mai rişte alte observaţii şi interdicţii.

O dată, într-o zi de toamnă, cînd se duse să-şi ridice pensia, Minna întîrzie de vorbă cu doctorul Klauss, pe care îl întîlni în piaţă. Fără să ia aminte că se înnorase, că ea nu-şi luase umbrela, stătu ţintuită locului, ca să-l audă spunîndu-i că avusese ca bărbat un om excepţional, şi ca să-i spună şi ea lui că fusese cea mai răsfăţată femeie din lume, că doctorul o apărase de toate loviturile vieţii, că o adora şi o respecta infinit.

Înfierbîntată de conversaţia asta, Minna porni repede către casă, cînd începură să cadă primele picături de ploaie. Se grăbea pe picioarele ei scurte, grase şi strîmbate de gută, asuda, gîfîia, dar ploaia se prefăcuse în puhoi, o udă pînă la piele. Cînd ajunse în sfîrşit acasă, apa îi mustea

din pantofi, îi curgea şiroaie de pe marginile pălăriei mici, i se scurgea din haine pe parchet. Pînă şi cămaşa îi era udă leoarcă. Minna se duse repede în baie, ca să nu murdărească odaia, se dezbrăcă acolo, stătu goală ca să-şi scurgă hainele, şi cînd se întoarse în dormitor, nici capotul de flanelă, nici pătura, nici papucii groşi de pîslă ai lui Egon n-o mai încălziră. Se băgă în pat dîrdîind şi nu putu adormi multă vreme de frig. Aspirinele nu-i ajutară la nimic. Toată noaptea aceea tremură şi visă întrerupt şi tulbure că înoată într-o apă mare, urîtă, şi că Egon nu izbuteşte s-o tragă la mal. „Nu de picioare ! Nu de picioare. Mă dor !“ striga ea, şi el îi răspundea rîzînd batjocoritor : „Dacă te-ai îngrăşat aşa !“

A doua zi rămase mai tot timpul în pat, se tîrî greu la bucătărie să-şi gătească ceva şi îşi dădu seama că are temperatură. Ar fi vrut să trimită pe cineva după Oskar, dar nu voia să ceară ajutorul chiriaşilor de jos, cu care se socotea supărată, nici al domnişoarei Weber, căreia nu-i adresase nici un cuvînt de la moartea doctorului.

Noaptea, Anna Weber auzi un geamăt scurt, des, regulat, pornind din odaia cu uşile deschise a doamnei doctor Tauber. Se ridică în aşternut şi-şi aţinti urechea : da, geamătul se auzea întrerupt din cînd în cînd de vaiete mai prelungi. Îşi puse repede halatul, papucii, traversă holul şi se opri în uşa Minnei. Aici se auzea limpede că bătrîna bolborosea ceva între gemete, spunea parcă : „Ceaşca asta s-a

spart. Ceaşca asta s-a spart şi muşcă cu ciobu-rile !“

Anna intră repede în odaie, aprinse lampa de la căpătîi, privi faţa încinsă, cu ochi arzători şi năuci a Minnei, îşi lipi palma de fruntea ei în-gustă, netedă, arzătoare şi porni la treabă. Îi puse termometrul, îi dădu o aspirină, îi puse pahare, îi făcu o frecţie. Văzuse în odaia de baie, în ajun, hainele ei ude, întinse la uscat şi pricepu numaidecît că Minna e răcită.

Temperatura bolnavei scăzu puţin, o sudoare binefăcătoare o scăldă, delirul pieri, şi Minna spuse cu buzele strînse, ca ofensată că trebuie să-i fie datoare cu ceva :

— Mulţumesc, domnişoară Weber ! Apoi se întoarse pe partea cealaltă.

Peste zi, cînd era la şcoală, domnişoara We-ber avu grijă să-i trimită vorbă, printr-un băie-ţel care pleca acasă, domnului Oskar Sommer că doamna doctor era bolnavă.

Oskar se duse în grabă la ea, îl aduse şi pe doctorul Klauss şi află că Minna avea o pneumonie. Cînd Anna se întoarse acasă, Oskar o pofti ceremonios în odaia bolnavei, o puse la curent cu starea ei, şi-i spuse că deşi ar fi vrut din toată inima să rămînă lîngă sora lui, aşa cum cere şi datoria de familie, îi era peste pu-tinţă, de vreme ce avea o slujbă de noapte şi ziua se prăbuşea de somn. La vîrsta lui, un om care muncise toată viaţa, ce vrei ? Îşi puse însă mare nădejde în domnişoara Weber care locuia

la același etaj, avusese meseria asta și fusese atîția ani subalterna doctorului Tauber, venerabilul soț al doamnei Minna Tauber.

În vremea asta Minna se uita în tavan cu ochii ei decolorați, ca și cum n-ar fi auzit, n-ar fi priceput despre ce e vorba. Nu voia să fie datoare mai tîrziu pentru serviciile pe care Oskar i le cerea acum fostei administratoare. Ea nu participa cu nimic.

Anna dădu din cap, murmură ceva din care se înțelese vag: „E o chestiune de omenie... e normal...", apoi se instală la căpătîiul bolnavei, cu o legătură de ciorapi de cîrpit.

Către seară, febra Minnei crescu iar. Cu toate medicamentele și penicilina prescrisă de Klauss și făcută de Anna Weber din șase în șase ore, ea intră iar în delir. Anna Weber văzu că n-are să se poată depărta toată noaptea de patul ei. Cruntă, cu mișcări repezi, își aduse așternutul din odaia ei și-l întinse pe canapeaua pe care dormise Minna în nopțile în care agoniza doctorul.

Patru zile, în care își luă concediu fără leafă, și patru nopți nu se clinti Anna de la căpătîiul Minnei. Îi schimba cămășile ude de nădușeală, îi făcea frecții pe tot trupul, cu dinții strînși de dezgust și furie. Toată carnea asta albă și roz, încă netedă și pufoasă, dormise ani de zile lîngă domnul doctor, toată carnea asta fragedă, de purcel de lapte, se lipise de trupul lui mare, musculos, curat. Anna se trudea în min-

tea ei să spele imaginea doctorului de slănina asta trandafirie care îi murdărea amintirea și punea cu grijă prișnițe pe spatele rotund, pe pieptul prea plin, freca picioarele groase și rotunde, se trudea să facă să treacă acul siringii dincolo de pătura grasă, de grăsimea care învelea coapsa.

În ultima zi de febră a Minnei se întîmplă ceva care răsturnă ordinea lucrurilor stabilite după moartea doctorului Tauber.

Cei de la oficiul de închiriere vizitară îndelung parterul, stătură de vorbă cu chiriașii și urcară apoi la etaj cu o propunere : toți cei de la parter să se mute, în alte locuințe, din altă parte a orașului ; afară de inginerul agronom căruia Anna Weber să-i lase odaia ei. Cele două doamne bătrîne puteau foarte bine să stea într-o singură încăpere, mare cît un hangar, cum de fapt și stăteau de atîtea zile. Jos, la parter, se muta o familie întreagă.

Anna Weber rămase încremenită. Protestă energic, dar fără rezultat. Odaia era mare. Funcționarul vedea că doamnele trăiesc acum într-o desăvîrșită intimitate, dar la nevoie camera putea fi despărțită în două printr-un mijloc oarecare. Anna se rugă și obținu ca măcar să se aștepte vindecarea doamnei doctor, ca să știe și ea ce i se cere.

Peste trei zile, funcționarul se întoarse. În vremea asta chiriașii de jos, afară de inginer, se mutaseră, și Minna își recăpătase cu desă-

vîrșire luciditatea. Încă șubredă, mult mai lașă decît Anna, nedeprinsă să-și apere singură interesele, furioasă că Anna nu se învrednicise să descurce singură tot, frămîntată și de gîndul ascuns că era poate șubrezită pentru tot restul vieții ei, că Anna Weber avea s-o îngrijească mai departe, vrînd-nevrînd, dacă rămîneau în aceeași încăpere, că n-avea să-i mai fie frică noaptea în tovărășia ei, Minna opuse foarte puțină rezistență și după cîteva refuzuri ofensate, acceptă, cu o mutră de dezgust și resemnare demnă.

Anna Weber trebui să-și mute patul, dulapul, biroul în odaia din care Minna doctor Tauber își scoase bombănind canapeaua, cu mîinile Annei, bineînțeles, pentru că ea stătea în pat, convalescentă și înțepată. Îi mai porunci domnișoarei Weber să facă din marile ei dulapuri un fel de zid despărțitor între ele, și pentru că zidul nu ajungea destul de aproape de ușă, domnișoara Weber, cu un fel de furie hotărîtă, îl prelungi și cu dulapul ei.

Dar în curînd, Minna își dădea seama că e sănătoasă de tot, că prinde puteri, că și-a revenit. Începu să regrete că se lăsase convinsă, că-și împărțise odaia cu Anna. Nu mai avea nevoie de ea! Numai noaptea, cînd se trezea de frica hoților și cînd ciulea urechea și auzea respirația tare, egală, aproape bărbătească a Annei, se bucura că o aude acolo. Dacă ar fi îndrăznit să vină inginerul ăsta care dormea în sa-

lon s-o jefuiască sau zugravii care curăţau apartamentul de jos şi sigur că ziua ochiseră casa, domnişoara Weber, voinică cum era, i-ar fi luat de beregată.

Alteori se întreba dacă nu chiar Anna asta, care îl dusese de nas o viaţă întreagă pe bărbatul ei, n-avea să-i dea cea mai cruntă lovitură în lipsa ei, cînd se ducea la pensie sau la piaţă. Cînd era singură, Minna încuia uşa de două ori, se aşeza pe pat cu cutia de bijuterii în poală şi începea să le înşire pe o pernă, ca să le mai numere o dată şi să se bucure de ele. Şi le găsea la locul lor ! Se mira totdeauna cu acelaşi zîmbet ironic, neîncrezător, ca faţă de altcineva a cărui încredere în domnişoara Weber trebuia s-o slăbească, şi înăuntrul ei se liniştea adînc. Erau acolo şi lanţul gros de aur pe care i-l dăruise tatăl ei cînd împlinise optsprezece ani, şi perlele primite de la Egon la cinci ani după căsătorie, pe care le purtase des, şi crucea de briliante dată de el la aniversarea a douăzeci şi cinci de ani, pe care n-o pusese niciodată de frică să nu piardă vreo piatră, şi inelul cu smarald mare, dat tot de Egon la aniversarea a treizeci de ani, pe care îl pusese numai în ziua aceea, şi cerceii de safir care alcătuiau o garnitură întreagă cu pandantivul şi inelul, şi broşele mici, de opal, de peruzele, de ametist, de perle şi coraliu, pe care le purtase des, şi ceasul înconjurat de briliante, neîntors niciodată, pus bine, ca să nu se strice, rezervă pen-

tru la bătrîneţe. Minna se bucura că nu vînduse niciodată nici o bijuterie. Trimitea cîteodată la tîrgul de vechituri cîte o haină veche scoasă din cufărul din pod, felicitîndu-se că avusese prudenţa să le adune acolo din primul an al căsniciei, şi spunîndu-i femeii care se însărcina cu vînzarea :

— E ultimul lucru pe care îl mai am. Nu mai am nimic de valoare. Domnul doctor cheltuia prea mult cu sanatoriul lui, cu instrumentele, cu medicamentele, cu hrana bolnavilor, cu salariile angajaţilor. N-a avut grijă să agonisim ceva.

Aşa era bine, aşa era prudent, femeia avea să povestească în tîrg că doamna doctor e săracă şi cei ce ar fi avut poftă să vină s-o fure s-ar fi lăsat păgubaşi.

Cînd femeia se întorcea cu bani puţini, Minna o privea cu neîncredere şi se înfuria.

— Ziceau că-s demodate, cucoană. Că ce mai pot face din ele, cînd sînt tăiate ca acum cincizeci de ani ?

— Da' ce, lor le trebuie moderne ? Omul sărac poartă orice. Să poftească la magazinul de stat, să-şi cumpere moderne, dacă au înnebunit de tot ! Nu mai există modestie, nu mai ştie nimeni să-şi vadă lungul nasului, în lumea de azi. Domnul doctor s-ar supăra pe dumneata, dacă ar vedea ce bani puţini îmi aduci.

Şi femeia se prăpădea de frica supărării domnului doctor !

La parter se mută o familie întreagă, cum spuseseră cei de la oficiul de închiriere: doi soţi medici cu copilul lor şi o fetişcană de la ţară care îngrijea de copil şi de gospodărie. Minna se uită pe fereastră să le vadă mobila şi rămase destul de dezgustată: lucruri noi, cumpărate de aici, din oraş sau din altul, nimic prea elegant, nimic foarte solid. Mobilele astea, în douăzeci de ani, aveau să se strice, să-şi piardă lustrul. Copilul, un băieţel de vreo patru ani, îmbrăcat ca un ursuleţ, fu adus în braţe şi cînd trecu pe sub o ramură plină de zăpadă — de două zile ningea — îşi trase mînuţele şi se agăţă rîzînd de ea. Avea să meargă greu, foarte greu, dacă oamenii ăştia aveau de gînd să-şi lase copilul şi la vară să se agaţe de ramuri, să strice florile şi să mănînce fructele ei, din grădina ei! În orice caz, ea n-avea de gînd să se mai sperie, ca data trecută de ceilalţi chiriaşi, şi avea să se poarte cu ei foarte sever. Doctorul cel nou, chiriaşul, un bărbat slab, iute, tînăr, ridică ochii spre fereastră, o zări şi o salută amabil. Minna răspunse scurt, grav şi se retrase de la fereastră. Cînd veni primăvara, Minna se învioră de tot. Mînca iar bine, se ocupa de grădină, înfofolită în zeci de şaluri şi o dată Anna o auzi cîntînd cu glasul ei adînc, puternic, încă tînăr, cu acel glas pe care ea nu-l cunoştea, dar care i se povestise că e minunat. Anna recunoscu în sinea ei că e frumos, dar fu răscolită de revoltă la gîndul

că femeia asta, care avusese fericirea să fie nevasta „lui", mai putea cînta cînd el era în mormînt. Anna se ducea la cimitir vinerea, ca să nu se întîlnească cu Minna care se ducea sîmbăta. Dar cum trecînd pe acolo, întîmplător, în două duminici, nu mai văzu pe mormînt florile puse de ea, pricepu cine le ridică și-și schimbă ziua. Se ducea acum duminica. Trăgea ușor florile văduvei spre capătul mormîntului, pe picioarele răposatului după socotelile ei, și le punea pe cele aduse de ea în dreptul inimii.

Încet, pe nesimțite, din surplusul de viață pe care îl simțea gîlgîind în ea, Minna începu iar să bodogănească. O bodogănea acum pe domnișoara Weber. Cicăleala ei se ridica monotonă, stăruitoare și impersonală din dosul paravanului de dulapuri:

— Cine a mai pomenit să lase cineva robinetul picurînd? Ce idee! Un robinet se strînge o dată, de două, de trei ori, pînă cînd nu se mai prelinge nici o picătură. Apa costă! Fiecare picătură de apă costă bani!

Domnișoara Weber se făcea că n-aude.

— Eu am fost bolnavă. Cine deschide fereastra la bucătărie, cînd gătește, trebuie să aibă grijă s-o închidă după ce s-a aerisit. De ce să lași ferestrele deschise? Ca să răcească cine vine încălzit sau să le spargă vîntul? De ce să lași ferestrele deschise? Cine deschide o fereastră poate, cu aceeași mînă, s-o închidă!

O dată, după multe zile, Anna nu se mai putu stăpîni și izbucni cu glasul ei violent, bărbătesc, de dincolo de paravan.

— Isprăvește, onorată doamnă! Gata, doamnă doctor!

Minna încremeni, străbătută de un fior adînc de plăcere. În ea se făcu o mare liniște, ar fi cîntat de bucurie, dacă n-ar fi știut că e auzită. Două zile tăcu ca un pui, mult mai blîndă și mai amabilă, cînd se încurca, anume, în drumul domnișoarei Weber.

Apoi începu s-o bodogăne iar, pînă la o nouă izbucnire.

Își recăpătase, în adevăr, tot echilibrul de altădată.

Avea și o mare preocupare. Aflase că pe doctorul de la parter îl cheamă Drucker, Kurt Drucker, și-l căutase în grabă pe Oskar să facă amîndoi cercetări. Cine era acest Drucker? Pe el nu-l izbea numele acesta? Pe Oskar îl izbi, bineînțeles; prea suferise mult de nervi, din pricina unui păcătos de Drucker, cîndva.

Și află că șeful de gară, cel care îi dăduse o slujbă văduvei lui Drucker odinioară și îi băgase fiul la liceu, nu fusese adversarul lui politic, așa cum crezuse el, ci un adversar mult mai rău, un comunist care intrase în acel partid oficial în serviciu comandat. Nu trăise de loc cu văduva Drucker ci o ajutase ca pe nevasta unui tovarăș și făcuse să ajungă la ea și banii dați de Ajutorul Roșu.

În asemenea lume trăise bietul Oskar, ca și bietul doctor Tauber și habar n-avuseseră. Șeful ăsta făcuse servicii serioase partidului lui cît fusese la C.F.R.! Ce dracu făcea poliția noastră? se întreba dezolat Oskar.

Băiatul lui Drucker urmase, în adevăr, medicina după 23 August, se însurase cu o fată de profesor, nici mai mult nici mai puţin, doctoriţă şi ea, era unul şi acelaşi cu doctorul cel slab, cu mişcări iuţi, care locuia la parterul vilei Tauber şi era acum medic la spitalul înfiinţat în fostul Sanatoriu Tauber.

Întîi Minna fu cutremurată de un fior de teamă, cînd află grozavul adevăr, apoi, văzînd viaţa paşnică a familiei de la parter, se linişti, plină de dezgust pentru o asemenea vecinătate.

O dată, cînd săpa în grădină gîfîind, tînărul Drucker care venea de la spital se opri lîngă ea, îi luă hîrleţul din mînă şi săpă în locul ei. Altă dată doctoriţa, soţia lui Drucker, o întîlni în piaţă ducînd o plasă grea şi i-o luă din mînă, ca să i-o aducă acasă. Minna mulţumi cu un zîmbet stăpînit şi se feri din calea lor. Pesemne că nu ştiau că e sora fostului fabricant Oskar Sommer, care pricinuise moartea muncitorului Drucker! Dacă aveau să afle într-o zi (Oskar nu mai călca la sora lui de frică să nu-i întîlnească), aveau să se răzbune şi pentru trecut, şi pentru amabilitatea lor de acum, avută desigur numai pentru soţia celebrului doctor Tauber.

Mirarea ei fu nemărginită în ziua în care îşi dădu seama că doctorul Drucker ştia că ea e născută Sommer.

Se afla în grădină, unde culegea primele căpşuni, cu mişcări furişate, lăsată pe vine, gemînd, privind mereu spre casă, cu teama ca bă-

ieţelul chiriaşilor care se juca pe nisip în faţa intrării să nu afle unde e locul căpşunilor. Prost păzit cum era de fetişcana care şi gătea (dumnezeu ştia ce şi cum!) putea veni să se înfrupte şi el din ele! Portiţa grădinii scîrţîi lung şi un om înalt, cu o cămaşă albastră, fără cravată, cum purtau acuma toţi netrebnicii, se îndrepta spre intrarea casei. Cum nu văzu decît copilul şi la soneria sa nu răspunse nimeni, îşi îndreptă ochii spre grădină şi o zări.

— Tovarăşul doctor Drucker nu-i acasă? strigă el.

— Nu, la ora asta nu-i niciodată acasă.

— Nu e unu şi jumătate? mai întrebă omul privind cu părere de rău.

— Sigur că nu e! răspunse îndesat Minna.

— Atunci vă rog să-i spuneţi că l-a căutat Mihai, tovarăşul Mihai. Bună ziua!

Poftim, acum mai trebuia să le facă şi servicii, se cuvenea să vină şi ziua în care avea să plătească că-i adusese plasa de la piaţă! Să fácă comisionul ţoapei ăsteia care spunea bună ziua unei doamne!

Drucker veni la prînz cu sufletul la gură şi o găsi mîncînd pe banca de sub tei în grădină. Venea aşa, cu tava cu supă, mîncare şi compot, de două ori pe săptămînă, marţea şi vinerea, cînd programul nou al Annei Weber era să vină mai devreme acasă. Nu voia să se întîlnească cu ea în bucătărie.

— Doamnă doctor, nu m-a căutat cineva?

— Parcă da, răspunse ea bosumflată.

— Un tovarăș voinic, unu, așa, mai înalt decît mine ?

Minna dădu afirmativ din cap.

— N-a spus că e Mihai de la fabrica „7 Noiembrie“ ?

Minna se gîndea adînc ce fel de fabrică o mai fi și asta.

—De la fosta fabrică Sommer, care era a fratelui dumitale ? stăruia Drucker. N-a spus cînd mai vine ?

Minna încremeni cu lingura în gură. O trecu un fior. Știa !

— Nu, n-a spus. Mihai zicea că-l cheamă, era un om voinic, dar n-a spus cînd mai vine. Nu părea supărat ! se grăbi ea să dea amabil cît mai multe lămuriri.

Drucker o salută și intră în casă. Minna se liniști încet, treptat. Chiriașul n-avusese de loc aerul supărat cînd pomenise numele fratelui ei. Pesemne că știa de mult, avusese grijă lumea să-l informeze, și uite că n-o pedepsea pe ea pentru că îi era soră, n-o batjocorea, nu-i întorcea măcar spatele ! Ciudați oameni ! Pesemne că n-aveau spirit de familie, onoare, tradiție ! Parcă n-ar fi sași, s-au schimbat și sașii ! conchise ea și un dispreț grozav o cuprinse pentru perechea tinerilor doctori.

Din ziua aceea nu mai simți față de ei altceva decît o cumplită superioritate. Ca și pe cei pe care îi avusese înaintea lor, îi urmărea mereu de la fereastră și din capul scării, ascunsă după coloana de stejar a rampei. Ce lume amestecată venea la ei, și doar n-aveau cabinet acasă ! Cu

toți: și cu cei cu pălărie, și cu cei cu șapcă erau cordiali! În ceasurile de odihnă de după masă, doctorul Drucker se deranja oricînd dacă îi venea un bolnav grăbit, și îl auzise ea însăși, cu urechile ei, spunîndu-i unui bătrîn care se încăpățîna în hol să-i bage ceva în buzunar: „Fii serios, tovarășe! Nu mă plătește spitalul? N-ai fișă acolo? Fii cuminte.“ Auzi, avea leafă la spital! Asta n-avea să facă nici un fel de avere, n-avea să-i cumpere neveste-si nici blană, nici bijuterii! Noaptea, și doctorul și ea, doctorița, se trezeau cu ușurință dacă erau sculați pentru vreun caz urgent, el la spital, ea acasă, în circumscripția ei. Plecau rîzînd, parcă îi chema la vreo bucurie, la vreun cîștig!

Nu-i dădeau copilului nici un fel de creștere, îl lăsau să le spună „tu“, îl purtau călare pe gîtul lor pe aleile grădinii, alergînd și nechezînd ca niște cai, îi dădeau fructe coapte, și foarte rar compot! Pomeneau — Minna îi auzise prin ferestre — că la toamnă îl vor da la creșă! Minna se înfiorase de dispreț. La creșă! Dar îi înțelegea. Nu venise el însuși, acest Kurt Drucker, de mînă cu mama lui, cînd era ceva mai mare decît fiul lui acum, și nu călcase cu niște picioare slabe și nătîngi pe aceleași alei pe care umbla acum ca un stăpîn? Cît era de jigărit, de galben! Pentru el creșa era un progres. Se pare că acolo copiii erau hrăniți cu terci. Minna credea că era destul de bine, dacă le dădea o cantitate suficientă, cînd părinții lor nu mîncaseră niciodată pe săturate!

Da, da, de asta făcuse doctorul Tauber un asemenea sanatoriu, ca să zacă în el toţi nespălaţii şi să se vindece toţi muncitorii! De asta făcuse asemenea vilă şi parc, ca copilul puşcăriaşului de Drucker să se plimbe ca un prinţ, seara, pe aleile cu trandafiri şi iasomii! Nu, lumea nu putea rămîne aşa, aveau să se întoarcă o dată lucrurile la locul lor, şi Minna spera că va trăi pînă atunci, să le vadă, să se bucure şi să profite de ceea ce era de drept moştenirea ei de la bărbat. Să mai aibă o dată Sanatoriul Dr. Tauber, să fie ea proprietară, s-o aibă funcţionară pe domnişoara Weber, şi să trăiască ca un stăpîn!

Acum, din cînd în cînd, glasul ei se ridica peste paravanul de dulapuri ca să comenteze viaţa chiriaşilor:

— Am auzit din bucătărie cum în odaia de baie a chiriaşilor era mare discuţie. Ea se scălda probabil, că se auzea apa clipocind, şi vorbea cu el. Zău, cred că femeia asta nerușinată se scaldă goală în faţa bărbatului ei.

— Nici o mirare, oameni grosolani! răspundea scurt Anna Weber.

Foarte rar, vecinii vorbeau şi ei despre proprietăreasă.

— E complet ţicnită, Kurt. Azi a mutat lăzile de gunoi tocmai în fundul grădinii, după ce totdeauna au stat în dosul bucătăriei. E foarte greu să te duci tocmai acolo, cînd eşti grăbit sau cînd plouă. Mă tem că într-o zi am să-i spun ceva.

— Las-o, Mariechen, e bătrînă, e ţicnită, e

văduvă, a fost bolnavă. Ce să discuți cu ea? Nu vorbim aceeași limbă. Mie mi-e și milă de ea, cînd o văd tîrîndu-se ca un greiere borțos pe alei. Nu mai poate face alt rău, decît atît cît ne face nouă. Ce-ți pasă? Nu mai are mult de trăit.

— Și ce zulufi își face încă pe frunte! izbucnea în rîs doctorița.

Minna nu contenea s-o cicălească pe Anna zile întregi, pînă cînd aceasta striga:

— Onorată doamnă, destul! Gata!

Acum, deși își găteau tot separat, deși mîncau tot separat, una în casă și cealaltă în bucătărie, și în zilele calde de vară amîndouă în grădină, fiecare pe altă bancă, sub alt pom, totuși Minna mărise sfera observațiilor:

— Cine a mai pomenit să vină cineva așa de tîrziu acasă? mormăia la bucătărie, cu spatele la Anna, căutînd ceva în dulap. Sau: Cine a mai văzut să cîrpești ciorapi după zece seara, cînd ochii sînt obosiți? bodogănea seara, din dosul paravanului.

Într-o zi Minna primi pe neașteptate vestea morții lui Oskar. Își îmbrăcă hainele de doliu bine păstrate, pe care le făcuse la moartea lui Egon, și se duse la căpătîiul lui, apoi la înmormîntare, cu multă tristețe susținută.

Cum însă tocmai atunci chiriașii de jos făceau o transformare în apartament, ridicau un zid de-a latul coridorului care unea bucătăria cu curtea, lucru pe care Minna visase și ea să-l facă pe cînd trăia doctorul și ocupau toată casa, pentru că în bucătărie trăgea, nu-i tihni nici în-

mormîntarea, nici ifosele doliului. Trebuia să cîrtească, să se îndoiască că vor face treaba bine, că o vor face destul de solid, fără să-i strice casa.

Mult mai grea însă decît moartea lui Oskar Sommer fu pentru ea altă moarte.

Se deprinsese acum să aștepte pe Anna Weber așa cum îl aștepta pe vremuri pe doctor, nerăbdătoare, enervată, furioasă că îi e poate bine în altă parte, că o lasă singură, că nu preferă jumătatea ei de odaie oricărui alt loc din lume.

Și într-o seară, domnișoara Weber nu veni acasă.

— Doarme pe la prietene sau... pe la prieteni! bodogănea în pat, pe întuneric, Minna, zvîrcolindu-se și îmbătîndu-se de propria ei furie.

Anna nu veni nici a doua zi la prînz, nici seara. În schimb, pe la șapte veni un curier de la școală, care-i spuse Minnei că Anna fusese internată ieri de dimineață la spital (și arătă cu mîna sanatoriul), că fusese lovită brusc de o boală grea, cu călduri și friguri, și că fusese trimis mai devreme, pentru că știau că tovarășa Weber n-are familie și uitaseră că are o gazdă prietenă.

Primul gînd care-i veni Minnei, fu: „Se face ea bine. E tare ca un cal!“

Apoi începu să se îngrijoreze. Dacă avea o boală foarte grea? Dacă avea să lipsească mult de acasă? Ce avea să se facă ea singură, atîtea nopți? Doctorul Drucker îi spuse și el a doua

zi de dimineaţă, cînd o văzu în grădină, că domnişoara Weber e foarte bolnavă şi care sînt zilele de primire.

Nici nu se gîndea să se ducă joi sau duminică la spital. Ce-ar fi zis lumea ? Ce-ar fi zis chiar domnişoara Weber că-i face atîta cinste doamna doctor ? Şi să intre în spitalul în care bărbatul ei fusese stăpîn, să intre ca oricine, poate să-şi arate şi buletinul la poartă ? Niciodată ! Aştepta acasă, trîntind vasele (nu prea tare, să nu se spargă), bodogănind singură, furioasă pe această Anna Weber care avuesse chef să se îmbolnăvească rău.

În spital, Anna se cufunda într-un soi de delir pe care şi-l conducea singură. Ignora cele patru bolnave care o înconjurau, ignora feţele necunoscute ale doctorilor, chiar faţa cunoscută a doctorului Drucker, şi nu dădu nici un semn de luciditate cînd veni doamna Weissmüller. Vorbea ceasuri întregi cu doctorul Tauber, pe care îl chema la patul ei : „Mă doare, *mein Engel* — murmura ea — dar tu ai să mă vindeci. Tu, cu mîinile tale frumoase şi iubite. Aşează-te aici, pe marginea patului meu, culcă-te lîngă mine ! În sanatoriu nu e nimeni, toţi s-au culcat. N-are cine să ne vadă. Tu eşti bolnav, nu eu ? Da, da, am să-ţi fac un masaj pe tîmple şi am să te legăn în braţe. N-ai să mori, n-ai să mori, *mein Ènge*l, am eu grijă să te scap !“

Cu toate eforturile depuse de doctorul Drucker şi de ceilalţi medici, domnişoara Weber muri în

marţea următoare de icterul infecţios care se încuibase în ficatul ei bătrîn. Avea şaizeci de ani.

Înmormîntarea ei fu simplă. O urmară cîţiva foşti funcţionari ai sanatoriului, doamna Weissmüller şi doamna Klauss, directorul şcolii în care lucra de cinci ani şi o mică delegaţie de elevi, pînă la cimitirul din deal, unde fu îngropată departe de doctorul Tauber.

Minna rămase singură în odaia cea mare. Dădu dulapurile la o parte, pe lîngă pereţi, ca să nu i se pară noaptea că respiră cineva dincolo de paravan. Acum bodogănea singură la bucătărie, în grădină şi în dormitor, bodogănea chiriaşii care n-o auzeau, n-o ascultau şi nu răspundeau niciodată. Lăsa din nou uşa odăii deschisă spre hol, ca să audă zgomotele casei, îşi gătea mult şi bine, ca după moartea lui Egon, ca să nu slăbească de frica singurătăţii, şi cîteodată ridica glasul şi striga ceva nelămurit, un fel de: „Ajunge! Gata!“ ca să se desfete cu propriul ei ţipăt. Rezultatul nu era exact acelaşi, dar era totuşi ceva. Rupea monotonia tăcută, închisă între pereţii odăii de dormit.

Îşi făcea injecţii tonice şi bea un sirop întăritor ca să suporte urîtul, singurătatea. Voia să trăiască pînă în ziua în care avea să i se dea din nou sanatoriul înapoi. Avea ea să găsească altă persoană cinstită şi energică în locul domnişoarei Weber, care să-i conducă administraţia. Şi cum avea atunci să-l mai zboare din post pe Drucker ăsta, pe prostcrescutul ăsta care-şi săruta nevasta ziua-n amiaza mare în mijlocul gră-

dinii cînd o întîlnea venind de la dispensar şi care, după ce venise cu maică-sa de mînă, cu picioarele lui subţiri ca chibriturile în grădina asta, călca acum nesinchisit, pe alei, de gemea nisipul sub pantofii lui şi mai venea şi o droaie de păcătoşi să-l caute, cu nădejde sau cu dragoste, de parcă ar fi fost cine ştie cine!

Atunci, în ziua pe care o aştepta, toţi oamenii ăştia noi din oraş, care n-o cunoşteau, care n-o apucaseră în zilele ei de glorie, aveau să vadă cine e Minna doctor Tauber (din familia Tauber), născută Sommer (din familia Sommer)!

Responsabil de carte : M. Manoliu
Tehnoredactor : S. Eschenasy
Corector : A. Dram

Dat la cules 02.01.56. Bun de tipar 09.04.56. Tiraj 15.100 ex. Hîrtie cărți școlare sul de 65 gr. m.p. Ft. 700×1.000/32. Coli ed. 5,40. Coli de tipar 4,5. Ediția I. Comanda 2.320. A nr. 06590. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 R—32.

Tiparul executat sub com. nr. 188 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", București
R.P.R.

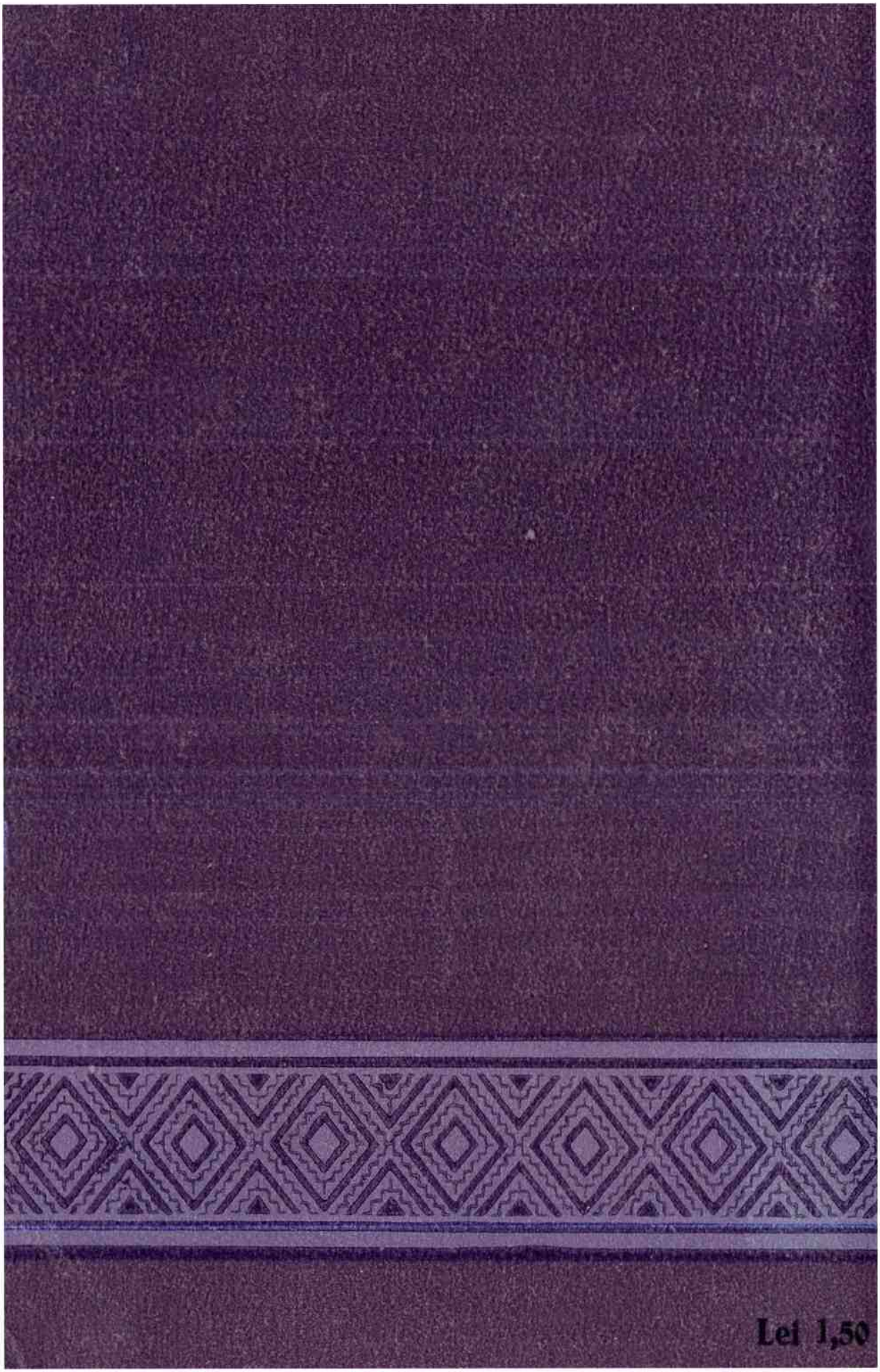
Lei 1,50